Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Universitets-Jubilæets danske Samfund. Nr. 30.

FISKERLIV I VESTERHANHERRED,

SKILDRET I EGNENS MUNDART

AF

C. M. C. KVOLSGAARD.

UDGIVET

AF

UNIVERSITETS-JUBILÆETS DANSKE SAMFUND.

KØBENHAVN.

THIELES BOGTRYKKERI.

1886.

Styrelsen for Universitets-Jubilæets danske Samfund

bestaar for Tiden af:

J. G. E. Kok
Professor, Præst, Styrelsens Formand.

C. J. Brandt	**O. Jespersen**	**O. Nielsen**	**V. Såby**
Præst.	Stud. mag.	Arkivar, Dr. phil.	Docent.

S. Birket Smith	**G. Stephens**
Universitetsbibliothekar.	Professor, Dr. phil.

Kasserer: Boghandler **C. Reitzel.** Løvstræde 7. Kjøbenhavn. K.
Sekretær: Underbibliothekar ved det store kongelige Bibliothek **C. Weeke.**

Indmeldelse af nye Medlemmer modtages i C. A. Reitzel's Boglade samt af Samfundets Sekretær, Underbibliothekar C. Weeke.

Ny tiltrædende livsvarige Medlemmer faa alt hvad Samfundet har udgivet, og ny tiltrædende Aarsmedlemmer kunne erholde hvad der af Samfundet er udgivet før deres Indtrædelse for $^3/_4$ Bogladepris — alt for saa vidt Oplaget strækker til.

Medlemmer af »Selskabet for Indsamling af Folkeminder«, der indmeldes i Samfundet, erlægge som Medlemsbidrag ikkun 6 Kr. 50 Øre aarlig.

Med »Landsmålsföreningarna i Uppsala, Helsingfors ock Lund« har Styrelsen for Universitets-Jubilæets danske Samfund sluttet en Overenskomst, i Følge hvilken Medlemmer af Samfundet kunne erholde det af nævnte Landsmaalsforeninger udgivne Tidsskrift »Nyare Bidrag till Kännedom om de svenska Landsmålen ock svenskt Folklif« til nedsat Betaling, d. e. til 2 Kr. 40 Øre pr. Aargang. De af Samfundets Medlemmer, som maatte ønske at benytte sig af denne Ret, ville behage at gjøre Anmeldelse derom til Selskabets Sekretær, til hvem Betalingen erlægges ved Modtagelsen af en Aargangs første Hefte.

FISKERLIV I VESTERHANHERRED,

SKILDRET I EGNENS MUNDART

AF

C. M. C. KVOLSGAARD.

UDGIVET

AF

UNIVERSITETS-JUBILÆETS DANSKE SAMFUND.

KØBENHAVN.

THIELES BOGTRYKKERI.

1886.

Når jeg efter opmuntring af hr. pastor H. F. Feilberg har dristet mig til at skrive og offentliggöre nærværende småtræk af fiskernes liv, således som jeg kendte det i min barndom, så er det i håb om overbærenhed med de fejl og mangler, som måtte findes i mit arbejde, og i håb om, at man her vil finde et nogenlunde pålideligt billede af livet og sproget i den pågældende egn, der ligger lige ved grænsen af Thyland, dèr, hvor øst- og vestjyske mundarter mødes. Den brugte lydbetegnelse er Lyngbys, som den findes i pastor Feilbergs ordbog; således bruges tegnet *ò* for en lyd mellem *å* og *o*, *è* mellem *æ* og *e*, *ø̀* mellem *ö* og *ø*; *ð*, *đ* og *ɋ* betegner det bløde *b*, *d* og *g*; *ŋ* bruges i steden for *ng*, *k̂* og *ĝ* for *kj* og *gj*, *l̂* og *n̂* for *ld* og *nd*; *ə* betegner den dunkle halvlyd i ubetonede stavelser; *u*, *i* og *y* betones på to forskellige måder, der her betegnes med *uə*, *iə*, *yə* og *uw*, *ij*, *yj*; stødtone betegnes med en prik under det pågældende bogstav, skridtone med en streg, medens det løbende tonehold er ubetegnet. For de læsere, der ikke kender mundarten, har jeg tilföjet en gengivelse i rigsmålet og holdt denne så nær som mulig ved originalsproget. Den nærmere redegörelse for de enkelte ord vil man finde i pastor Feilbergs ordbog, og for mundarten håber jeg senere at kunne göre rede, hvis jeg måtte nå til at udgive en lignende skildring af landbolivet.

Sluttelig min bedste tak til hr. pastor Feilberg for god vejledning og hjælp ved udarbejdelsen og til hr. arkivar, dr. phil. O. Nielsen for hans værdifulde hjælp ved korrekturlæsningen.

Ajstrup, i Juni 1886.

Forfatteren.

Dæ står å lø̱s, tə wi ska ǧɵ̀r uw̥ð ow̥ò fạ̊r a wò mu̥ər; de stå skrɵ̀w̱ən iw̥òr hja̱t, å dæ̱fòr wel a fòtèḻ åm̥ min fạ̊rs lḁň å fòtèḻ əð əpom̥in mu̥əs mo̥l, næ̣r a ḳa fo lòw tẹ å fòtèḻ, hwans a wel, å hwant a wel.

Min fạ̊rs laň, dẹ æ da Na̱rjøḻlaň; de fòstạ̊r sæ si̥el. Mæn de war Haṉəslaň, a meṉt, fòr min gam̱əlfạ̊rs gam̱əlfạ̊r å næjstən hiələ min famiḷi sin hans daw̱ hå bow̱əð i Leḻ sòw̱n, dæ leq̣ər møṭ imèḻ Haṉhærəð å Tyḻlaň, imèḻ fyw̥ər å haw̥. De ka ja̱r skiə, I hår hɵ̀t snaḳ åm Leḻ sòw̥n, fò dær æṛ ən baḳ dæ̱r, di kal̆ər Boḻbjèrə, å så æð̣ər jèṇ baḳ te mæ̣ æn hòbən huw̱s å go̱r əpo, å dæň kal̆əs Bjèṛəð. Østən fò Bjèṛəð, ni̱ər wə fyw̥ər, leq̣ər Luň; låňt wæjstər uw̱ð ka wi sij̥ Gle̱, å ni̱ər

---

Der står at læse, at vi skal göre ud af vor fader og vor moder; det står skrevet i vort hjærte, og derfor vil jeg fortælle om min faders land og fortælle det på min moders mål, når jeg kan få lov til at fortælle, hvad jeg vil, og hvorledes jeg vil.

Min faders land, det er da Nörrejylland; det forstår sig selv. Men det var Hannæsland, jeg mente, for min bedstefaders bedstefader og næsten hele min familie siden hans dage har boet i Lild sogn, der ligger midt imellem Hanherred og Thyland, imellem fjord og hav. Det kan gærne ske, I har hørt snakke om Lild sogn, for der er en bakke dèr, de kalder Bulbjærg, og så er der én bakke til med en hoben huse og gårde på, og den kaldes Bjærget. Østen for Bjærget, nede ved fjorden, ligger Lund; langt vester ude kan vi se Glæde,

wæjstən å nuərən tə hå wi æn hiəl hòbən huws å steər, dæ kaləs Kjar å Narklət.

I gaməl daw feskəð di snår hvæ jèn, òl di kålmeňəskər, dæ war, å dæ wa nåk å fesk i, bòðə haw å fywər å så manə betə søər: Kjarsø, Kòlkar sø, Djanəs sø å manə fliər, å dæ wa fesk nåk, mæn de tèjnər snår te, te Sybèləs spodom ska sæð, te imòð di sijst tijər ska fesk blyw så sjalən, te fòrèlər ska fòtèl djèr bar, hwant æn fesk hår sit uwð, fòr barən hår òlər sit æn fesk.

Dæ war ğèjər å suðərər å obərər å skalər i søərən, å de war næm å wåj uwð i sø mæ æn lest hèlər æn aljar å taðəm, mæn di mot hèlst blyw i djè bòwsər, næ di wåjeð uwð, fòði skul ejt blyw brojən o sønalər. Såm tijər sòt di òså æn ruws i bèk we æň o sø, å æn sjalən gåŋ feskəð di mæ æn neð, mæn de hæň manə gåŋ, te di blost əpo Djanəs sø. Så ğik dær jèn mæ æn lest i hans håň å æn kòrə ful o ljèŋ əpo hans røq, å æn ajən jen ğik we sij o ham mæ æn blospåň.

---

og nede vesten og norden til har vi en hel hoben huse og steder, der kaldes Kæret og Nörklit.

I gamle dage fiskede de snart hver én, alle de karlemennesker, der var, og der var nok at fiske i, både havet og fjorden og så mange små søer: Kærsø, Koldkær sø, Djernæs sø og mange flere, og der var fisk nok, men det tegner snart til, at Sibylles spådom skal passe, at imod de sidste tider skal fisk blive så sjældne, at forældre skal fortælle deres börn, hvordan en fisk har set ud, thi börnene har aldrig set en fisk.

Der var gedder og sudere og aborrer og skaller i søerne, og det var nemt at vade ud i søen med en lyster eller et ålejærn og tage dem, men de måtte helst blive i deres bukser, når de vadede ud, for at de skulde ikke blive brændt af sønælder. Somme tider satte de også en ruse i bækken ved enden af søen, og en sjælden gang fiskede de med et næt, men det hændte mange gange, at de blussede på Djernæs sø. Så gik der en med en lyster i sin hånd og en kurv fuld af lyng på sin ryg, og en anden én gik ved siden af ham med en blussepande. Når han så tog noget lyng af kurven på den

Nœr haň så tow nøj ljøŋ o kòrən əpoðœň najən hans røq, å haň så røw œn swawlpeň å tæň, så kaṃ ǧèjərən å sọ poðə hœr klår; så stow di stel å wa næm å ta. Sånt ku di òså blos epo ijs, fò nœr ǧèjən kaṃ å glowəð əpo blọsən, så slow di mœ œn yws po ijsəð øwər hans huə; så dånt fyjrən, å så skuľ di sǩøň dæm å hoq hwòl i ijsəð å ta ǧèjən, eňən ən kam te lyw ijèn. Nọ œ di fljèst o søərən tar; så œ dæň stuəhjèð fòbij, mœn de sọ da hèləs bòwn uwð, nœr di œn stel awtən blost əpo sø.

Hað fòlk løst tẹ å fo olsop hèlər stjèqt ọl, ǧik di uwð əpo Luňfywər ịə œn betə flåðboňəð fywərbọð å ståŋeð ọl å kujər mœ œn aljar hèľər isœr mœ œn sawjar, å nœr sụəl sǩønt, å fywər stow i glèj, war əð øňdiq å sij di manə betə boð mœ œn maň hèľə tow i hwœr, hwant di staqəð å wrekəð å rowəð dæm uwð å eň əpo dyjb. De traf òså œn gåŋ imèľ, di sòt olkroq uwð, mœn de war ejt swår tit, te jèṇ ǧik uwð mœ glijb, å œn najən fuľə mœ ham mœ œn krøjər, sånt œn

---

andens ryg, og han så rev en svovlstik og tændte, så kom gedderne og så' på dette klare; så stod de stille og var lette at tage. Sådan kunde de også blusse på is, for når gedden kom og gloede på blusset, så slog de med en økse på isen over hans hoved; så dånede fyren, og så skulde de skynde sig og hugge hul i isen og tage gedden, inden den kom til live igen. Nu ere de fleste af søerne törre; så er den storhed forbi, men det så da ellers prægtig ud, når de en stille aften blussede på søen.

Havde folk lyst til at få ålesuppe eller stegte ål, gik de ud på Lundfjord i en lille fladbundet fjordbåd og stangede ål og kvabber med et ålejærn eller især med et savjærn, og når solen skinnede, og fjorden stod spejlblank, var det yndigt at se de mange små både med en mand eller to i hver, hvordan de stagede og vrikkede og roede sig ud og ind på dybet. Det traf også en gang imellem, de satte ålekroge ud, men det var ikke såre tit, at en gik ud med glib, og en anden fulgte med ham med en kröjer, sådan en slags redskab, som

slaw rèskab, såm haň ǧik å raqt mæ i rǫæð əpo boň fòr å jaw ǫlən eň i glijbən; dæň, dæ ǧik mæ glijbən, sòt hans bår fueð əpǫ ən; fònaṃ haň så æn betə pof, så mot haň skøň sæ å trèk glijbən òp, te ǫlən skuľ ejt ræň ijèn. De næməst tåən ǫl wa jèn gåŋ uwð əpo Hanwèjl; dæ war law wòň, å wèjlən war rǫæn tar, men iə ən betə lawneŋ stoṿ dær æn plask wòň, å dær i waðər så mane ǫl, te æn maň, dæ kam dær uṿð, føst føľt æn sèk, haň hað mæ sæ, å baq æṭər trak o hans bòwsər å baň åṃ nèjər æň oðəm å føľt ǫl dær i, å haň kuň ha tån manə fliər, nær haň hað hat nøj miər å ta i. Så ær eð ejt så næṃ åm weňtərən, nær fyṿər æ låð, å go uṿð mæ sin ijsyws å sin sawjar fòr å ståŋ ǫl, fòr så træfər əð nåk, te jèn å æn najən plompər iən hwòl, mæn dær ær òľər druwnt nuər, å fòlk greňt æ əð, jèn gåŋ æn gaməl maň slap så låňt niər, te di sǫ ejt åňt eň de òwəst o hans hat, fòr haň kam òp ijèn å æ lòwəň dæň daṿ i daṿ ær. Fò nuər ǫr

---

han gik og ragede med i bændeltangen*) på bunden for at jage ålene ind i gliben; den, der gik med gliben, satte sin bare fod på den; fornam han så et lille puf, så måtte han skynde sig og trække gliben op, at ålen skulde ikke rende igen. Den nemmeste tagen ål var en gang ude på Hanvejlen; der var lavvande, og vejlen var aldeles tör, men i en lille lavning stod der en plask vand, og dèr i var der så mange ål, at en mand, der kom der ud, först fyldte en sæk, han havde med sig, og bag efter trak af sine bukser og bandt om nedre ende af dem og fyldte ål der i, og han kunde have taget mange flere, når han havde haft noget mere at tage i. Så er det ikke så nemt om vinteren, når fjorden er lagt, at gå ud med sin isøkse og sit savjærn for at stange ål, for så træffer det nok, at én og anden plumper i et hul, men der er aldrig druknet nogen, og folk lo ad det, en gang en gammel mand slap så langt ned, at de så' ikke andet end det øverste af hans hat, for han kom op igen og er levende den dag idag er. For nogle år siden kom der besked til folk dèr

---

*) Zostera marina.

sijən kam dæ besk̆iən te fòlk dœ̱r åmkreŋ, te di sku sèj əð, åm di ha̱ð nøj nøt o fyw̥ər, mæn di så næj, fò di war rèj, di sku kom tẹ å betå̱l nøj ọ əð, mæn de war ejt deðæ wa wẹ əð; de war æn æŋəlskmaň, dæ wil̆ ha lòw̥ å leq æn dæm̱nəŋ øw̥ər Byqhòlms wèjl, fòṛ å fo hi̱ələ dæň støk dœ̱r nạr frœ dæməð eň; hað fòlk no såð ja, så hað di nåk fòt pæŋ fòṛ å læ wœ̱r mœ å fẹsk dœ̱r; no ka di ta æbạq; no mo di òl̆ər kom̱ dær.

Mæn læ dær òså wæ let søfẹskən å slæt ejt fyw̥ərfẹskən, så hå̱ di da haw̥, å bòð̱ə po Kjạr å uw̥ð i kleṭ bøqər di dæň jèṉ huw̥s œṭə dæň najən nœṛər å nœṛər uw̥ð imòð haw̥. Dæ bow̥ər så maṉə fẹskərər we Boḻbjèrə å i Na̱rklet, i Glẹ å i Kleṭ, te de æ gròw̥, mæn di fljèst bow̥ər wẹs nåk əpo Kjạr, å de føst, gam̱əl fòlk ka hòw̥, war əð ejt så møj mæ huw̥s i Kleṭ. Nœ̱r a så ka ǧi nøj besk̆iən åm̥, hwant k̆a̱borən bæ dæm æð, så̱ æ dew̥al nåk.

Komə wi òp po Bjèṛəð hèlər əpọ æn ajən baḳ å sijər

---

omkring, at de skulde sige det, om de havde nogen nytte af fjorden, men de sagde nej, for de var bange, de skulde komme til at betale noget af det, men det var ikke det, der var ved det; det var en engelskmand, der vilde have lov at lægge en dæmning over Bygholms vejle for at få hele det stykke dèr nör fra dæmmet ind; havde folk nu sagt ja, så havde de nok fået penge for at lade være med at fiske dèr; nu kan de tage bagtil; nu må de aldrig komme der.

Men lad der også være lidt søfiskeri og slet intet fjordfiskeri, så har de da havet, og både på Kæret og ude i klitten bygger de det ene hus efter det andet nærmere og nærmere ud imod havet. Der bor så mange fiskere ved Bulbjærg og i Nörklit, i Glæde og i Klitten, at det er groft, men de fleste bor vist nok på Kæret, og det første, gamle folk kan huske, var det ikke så meget med huse i Klitten. Når jeg så kan give nogen besked om, hvordan kærboerne bære sig ad, så er det vel nok.

Kommer vi op på Bjærget eller på en anden bakke og ser ud over havet, når det er oprørt, så kan vi se, det bryder

uw̥ð øw̥ər haw̥, nœ̥ dæň œ gal̥, så ka wi sij̥, de bryj̥ðər po Bra̱q, å òp̥ poð̥ə hyw̱əst o Bjèr̥əð ka wi òså si, te de bryj̥ðər i laṉ̌əŋ, å wi kaň òså hø̱r haw̥. Så ær əð eŋ̥ən nøt̥ te å go te haw̥; i sḁ̊nt æn tij̥ ka dær eŋ̥ən ta uw̥ð. Mæn dæsom wi hwæṟkən ka hø̱r haw̥ hèlə sij̥ di hwij̥ð brèk̥sø̥ər, så mo di o ste òl̥̆ dæm̱, dæ broq̥ər haw̥. Di hḁ̊r æn kòṟə, dær æ fi̱əl-boṉ̌ i, å dæň jèṉ sij̥ ær òså o fi̱əl, mæn di aj̥ə sij̥ər ær ejt̥ ḁ̊ňt eň nu peṉ̌, dær æ boj̥ən sam̥əl. Dæň̥ kòṟə tår di så po djèr røq̥ lisåm æn tanystər, å dæ̱r i hḁ̊ di så æn tèj̥n mæ mèl̥̆maðər å æn butəl ful̥̆ o ø̀l hèl̥ər òså æn krok̥ hèlər æn moŋk, hwans di no hḁ̊r; såm̱ tår kaski òså æn betə læṟk mæð̥æm. Fe̱skərrèskab ska di da òså mjèst ha mæ, å åm såm̱ərən putə di òså djè trè̱skor i kòṟən å gor bå̱rfuð te haw̥. Di ær ilø̀w̥ləð ejt̥ bå̱rbinəð, å de kuň ejt̥ go an̥ o go i hu̱əs-fæð̥ər; såw̥il̥̆ fòlk nåk spø̱r dæm åm̥, åm djè fo̱r hað fòt tow̥ lam̱; næj, di trèkər i fæð̱əløs hu̱əsər, dæ gor uw̥ð əpo fu̥əðən mæ̥ æn snep, å i æṉ̌ o dæň̥ æð̥ær æn stròp̥ tẹ å fæjst åm̥

---

på Bragen, og oppe på det höjeste af Bjærget kan vi også se, at det bryder i landingen, og vi kan også høre havet. Så er det ingen nytte til at gå til havet; i sådan en tid kan der ingen tage ud. Men dersom vi hverken kan høre havet eller se de hvide brådsøer, så må de af sted alle de, der bruger havet. De har en kurv, der er fjællebund i, og den ene side er også af fjæl, men de andre sider er ikke andet end nogle pinde, der er bundne sammen. Den kurv tager de så på deres ryg ligesom et tornister, og dèr i har de så en tejne med „rundtenom'er" og en trepægleflaske fuld af øl eller også en krukke eller en dunk, hvad de nu har; somme tager kanske også en lille lærke med sig. Fiskeredskab skal de også mest have med og om sommeren putter de også deres træsko i kurven og går barfodede til havet. De er alligevel ikke barbenede, og det kunde ikke gå an at gå i strømpefødder; så vilde folk nok spörge dem om, om deres får havde fået to lam; nej, de trækker i fødderløse hoser, der går ud på foden med en snip, og i enden af den er der en strop til at fæste om den næst inderste tå, og neden under foden for ved

dæň næjst eňəst tọ, å nèjən åjər fụəðən fòr̲ we hœ̣lən gọr dær æn fæsəl o lèjər. Låŋs mæ nèjərkåňt o hu̲əsən æ dæ sòt æn smaḷ stremə̣l mørk wœ̲mel hèl̆ə kle̲, dær æ syjəð əpo mæ hwijð trọ i kòssteŋ å æṭəsteŋ, å lisådan̲t en hja̲t æ dæ sòt i wre̲st; sạ̊nt æn par hu̲əsər æ pœ̲n. A mòṭ jèṇ gåŋ 'æn gam̲əl maň, dæ ǧik te haẉ i hans jèn̲ər åjəbòwsər å naṭtrȯj. Sạ̊ntə nȯj ka di ǧòr åm såm̲ərən, mæn nœ̣r de ær weňtərdaw̲, komər di pron̲sən ịə æn sij̣ haw̲trȯj, kaskịə sæ ịə æn par haw̲stȯw̲l, dær æ bojən i bèl̆stə, å mœ̣ æn syðwæjst əpoðjèr hu̲ə; rœ̲nər əð, så broq̣ər di æn ul̲ikòwl, hwæṃ dær hạ̊r jèṇ, mæn wòňtər hạ̊r di hwœ̲ jèṇ, ejt swạ̊r tit feŋəwòňtər, mjèstəndiəls lo̲fwòňtər mæ tow tom̲əlfeŋər fòṛ å ka broq̣ dæm tə hwans fòr æn hạ̊ň, de ska wœ̲r. De họr, kweňmeňskər rer oðjèr hu̲ə, samlər di saṃəl å speňər, å så tveňər di əð saṃəl mæ wul̆går å beňər wòňtər å sòḳər ọ əð; dẹ æ de war̲məst å stær̲kəst beňwærk, dær æ te; sạ̊nt æn par ho̲rwòňtər æ gu̲ə å ha mæ po haẉ, mæn wi hå fa̲r sit jèṇ, dæ wa så wòṇ tẹ å broq̣ dæm å wa

---

hælen går der en fodsele af læder. Langs med nederkanten af hosen er der sat en smal strimmel mørkt vadmel eller klæde, der er syet på med hvidt tråd i korssting og stikkesting, og lige sådan et hjærte er der sat i vristen; sådan et par hoser er pæne. Jeg mødte én gang en gammel mand, der gik til havet i sine bare underbukser og nattröje. Sådan noget kan de göre om sommeren, men når det er vinterdage, kommer de anstigende i en sid havtröje, kanske i et par havstövler, der er bundne i bæltestedet, og med en sydvest på deres hoved; regner det, så bruger de en oljefrakke, hvem der har en, men vanter har de hver én, ikke såre tit fingervanter, mestendels lufvanter med to tommelfingre for at kunne bruge dem til hvad for en hånd det skal være. Det hår, kvindemennesker reder af deres hoved, samler de sammen og spinder, og så tvinder de det sammen med uldgarn og binder vanter og sokker af det; det er det varmeste og stærkeste strikketöj, der er til; sådan et par hårvanter er gode at have med på havet, men vi har för set en, der var så vant til at

så kuḷskir åm hans heñər, te haň ku gọ bårfuð mæ æn par stụər họrwòñtər əpo.

Fòr æn ǩạbo føst kòṛən əpo hans røq, så wreker haň o ste, mæn de hå wæt æn sèj wèj, å i manə hærəns tijər hå ǩaborən grobəliərəð øwər, hwant i òl̆ wærðən di sku bæ dæm æð fòṛ å fọən nèj bèjər; nụər wil̆ ha ljèṇ å liər å såň ǩyr əpọ ən; ajər wil̆ ha låð skònər uwð te haw, fòr så mẹnt di, te jèṇ maň ku trèḳ liså møj såm tow hæjst hèl̆əs ku slæb o ste, å dæ wa nụər, dæ snaḳəð åm bòðə jærənban å tèləgraf, å no prâtər di åm å fọ æn tèləfọn frœ Bjèṛəð å niər te strâň, mæn wèj æða blèwən ǧow i staň mæ liər å gruwð lisåm æn najən was. Dæň gor fòbij Ròṭbol eň i kleṭ, di manə beṭə å stụər baḳər, dær æ flèwən saməl fòr øwər huñər ọr sijən. Lœŋə søñər å wæjstər i Leḷ kleṭ lå dær i gaməl daw æn stuə byj, di kalt Gle; dæň wa så stụər, te dæ wa trij wòñmølər ij ən, fò dæ ǧik æn ọ iǧèməl byjən uwð i haw, å wi ka sij ino imèl̆ kleṭbaḳərən, hwaṛ ən hå gọən. Å tøḳ te no, så hår əð

---

bruge dem og var så kuldskær om sine hænder, at han kunde gå barfodet med et par store hårvanter på.

Får en kærbo först kurven på sin ryg, så vrikker han af sted, men det har været en sej vej, og i mange herrens tider har kærboerne grublet over, hvordan i al verden de skulde bære sig ad for at få den noget bedre; nogle vilde have lyng og ler og sand kørt på den; andre vilde have lagt skinner ud til havet, for så mente de, at én mand kunde trække lige så meget som to heste ellers kunde slæbe af sted, og der var nogle, der talte om både jærnbane og telegraf, og nu passiarer de om at få en telefon fra Bjærget og ned til stranden, men vejen er da bleven gjort i stand med ler og grus, ligesom en anden landevej. Den går forbi Rotbøl ind i klitten, de mange små og store bakker, der er flöjne sammen for over hundrede år siden. Længere mod syd og vest i Lild klit lå der i gamle dage en stor by, de kaldte Glæde; den var så stor, at der var tre vandmøller i den, for der gik en å igennem byen ud i havet, og vi kan se endnu imellem klitbakkerne, hvor den har gået. At tykke til nu, så har det

wæt æn gromə stuər o, fòr di høl̆ər, dær òl̆tir ær iə æn o, dæm æðæ nuər o ino dær uwð; no growə dær rawl å fleq å òkaňər iðæm, å æŋkəl oðæm æ så dyjb, te nœ di ska slå rawlən å fleqən, så ska di sej i wòňəð å rij əpo æn rawlhæjst; de ær æn hòbən rawl, dær æ bojən saməl iə æn knep. Di æ nøjt te å ha sånt æn jèn, fòr hølə… æ rœn boňløs, å rawlən ska di broq te rawlpuðər te dræt å rawlskow te fòlk. Dœn gåŋ sånflèwtən kam å begrawəð djèr o å djè mark, så mot gleborən fløt bòðə huws å gor, å sântəð æ Glę nåk ætə gaməl fòtèlenər blèwen fløt trij gåŋ.

Nær de æ stòrm, især æn fresk wæjstən, å weň for fat i flywsåňəð, så leqər əð iə æn låŋ roq baq we ænhwær knok, ænhwær grespijl. Dœfòr hå di òså plåňtəð klettaq fòr å hòl̆ əpo əð; ajə plåňtər gor uwð, nær såňəð blæser øwər dæm, mæn klettaqəð skydər òp ijèn å beňər sånəð åjə sæ; dæ skal

---

været en grumme stor å, for de hulninger, der altid er i en å, dem er der nogle af endnu derude; nu gror der kogleaks, sværdliljer og åkander*) i dem, og enkelte af dem er så dybe, at når de skal slå kogleaksene og sværdliljerne, så skal de sidde i vandet og ride på en „sivhest"; det er en hob kogleaks, der er bunnde sammen i et knippe. De er nødte til at have sådan en, thi hulningerne er aldeles bundløse, og kogleaksene skal de bruge til „sivpuder" til seletöj og „sivsko" til folk. Den gang sandflugten kom og begravede deres å og deres mark, så måtte glædeboerne flytte både huse og gårde, og sådan er Glæde nok efter gamle fortællinger bleven flyttet tre gange.

Når det er storm, især en frisk vestenvind, og vinden får fat i flyvesandet, så ligger det i en lang dynge bag ved enhver tue, ethvert græsstrå. Derfor har de også plantet klittag**) for at holde på det; andre planter går ud, når sandet blæser over dem, men klittaget skyder op igen og binder sandet under sig; der skal også fredes om det, men

*) Scirpus lacustris, Iris pseudacorus og Nymphæa alba.
**) Elymus arenarius.

òså fre̱əs åṃ əð, mæn fòlk wel så møj ja̱r læ djèr hòw̱ðər gọ i kleṭ å e̱ð tạqəð, ejṭ å tå̱l åṃ di maṉə fọr, dær gọr i kleṭ ọr uw̱ð å ọr eṅ. Dæ waṟ ən k̆a̱bo fò nu̱ər ọr sijn, dær ha̱ð huṉ̇ər fọr å slæt ejṭ jow̱ər, mæn haṅ så̱, haṅ ha̱ð æn stu̱ər kleṭsk̆yw̱t fræ Boḻbjèrə å te Hjaṟmol sk̆èl, å de fòstå̱r sæ sịəl, te haṅ hað hans fọr mæṟkəð; traf de så, te nu̱ər ọ əm blòw tån i huw̱s, så så̱ haṅ, haṅ wa glå̱ wẹ eð, te di hað hjòḻpən ham å feṉ̇ fọrən, fò no kuṅ haṅ fo əm klep̱əð hèl̆ə slaqtəð. å de war ejṭ òl̆tir så næṃ å feṉ̇ əm å fo fat epọ əm. Mæn de ær ejṭ jèṉəst fọr å hòw̱ðər, dæ wel ha kleṭṭạqəð; fòlk broq̱ər eð òså, næ̱ di wel beṉ̇ æn rèjtiq pæ̱n å gu̱e løb hèlə mòḻkår, å dæṉ̇ beṉ̇ər di så mæ baḵətòw; dẹ æ di stu̱ər å sèj rò̱ðər o kleṭṭạqəð, di kal̆ər sånṭ. Kleṭbaḵerən leq̱ər mjèst ịə æn rå̱ṅ æṭə hwòrajər, å æŋkəl oð̱əm æ så gam̱əl å så stu̱ər, te di hå fòt naw̱n; så̱nt æðæ jèṇ uw̱ð we Såṅnisha̱q, di kal̆ə Wujbak, å læŋ̱ər østər æð̱ər æn najən, dæ hjèðər dèjnəns baḵ, å dæṉ̇ æ så gam̱əl, te dæ gor skitərij wẹ ən. Jèṇ aw̱tən kam dær

---

folk vil så meget gærne lade deres høveder gå i klitten og æde taget, ikke at tale om de mange får, der går i klitten år ud og år ind. Der var en kærbo for nogle år siden, der havde hundrede får og slet ingen jord, men han sagde, han havde en stor klitlod fra Bulbjærg og til Hjardemål skel, og det forstår sig selv, at han havde sine får mærkede; traf det så, at nogle af dem blev tagne i hus, så sagde han, han var glad ved det, at de havde hjulpet ham at finde fårene, thi nu kunde han få dem klippet eller slagtet, og det var ikke altid så nemt at finde dem og få fat på dem. Men det er ikke alene får og høveder, der vil have klittaget; folk bruger det også, når de vil binde en rigtig pæn og god halmkurv eller målkar, og den binder de så med bakketov; det er de store og seje rødder af klittaget, de kalder således. Klitbakkerne ligger mest i en række efter hverandre, og enkelte af dem er så gamle og så store, at de har fået navn; sådan er der én ude ved Sandnæshage, de kalder Vodbakke, og længere mod øst er der en anden, der hedder degnens bakke, og den er så gammel, at der går spøgeri ved den. En aften kom der

æn fe̱sker i Na̱rklet fræ haw̥, å så war̥ əð nåk i søn̲ər sij̥ o Brèsæŋ, trow̥ər a, te haň kam imòð tow bar̥, æn dræŋ å æn pijq; haň hað nær̥ spu̥ər dæm åm̥, hwis betə bar̥ di war, mæn så so̥ haň da te gu̱ə løk̥ i tij̥, te di skrèj̥ hæn æ jòw̥ər å fløt̥ ejt djè fæð̥ər; såw̥ar haň da glḁ̊ we, te haň hað ejt snakeð teð̥əm, fò de ska'jt wæ gòt; weð̥e law̥ haň kam hæn te dèj̥nəns bak̥, so̥ haň æn hi̥əl hjow̥ər o sḁ̊nt nur smo̥ fòlk, å så snḁ̊r haň wa komən hjèm̥, fòtòl̲̆ haň hans ku̱ən de hær̥ å fòmånt heňər så stræŋ, te hon èj̥ləmo̥l ejt mot sèj̥ djè bar̥ eð, fò så blòw̥ di òl̲̆ər te̥ å fo i kleṭ å fløt fo̥r mi̱er, mæn bar̥ən lo lyjsvo̱qən ið̥jè sæŋ i na̱rsi o stòw̱ å hòṭ hwær̥ uw̥r; dæň̥ næṭ sòw̥ di nåk ejt swḁ̊ møj̥.

Wi mo no'jt trow̥, dær æ jèn̲ər kleṭbak̥ər dær uw̱ð, fòr eň̲ imèl̲̆ dæm ka dær såm̲tir leq̥ æn flå̱nəŋ po man̲ə tøňər se̱; sḁ̊nt leq̥ə dær i Uw̥st å To̱rup sòw̱n æn støk̥, di kal̆er „de åm̲fløt laň̥“, å i Lel̲̆ kleṭ æðər æn law̱neŋ, di ple̱r å kal̆ Brèsæŋ. Sḁ̊nt æn law̱neŋ kal̆əs æn siq; dæ stå wòň̥ ij̥ ən åm

---

en fisker i Nörklit fra havet, og så var det nok i søndre side af Breseng, tror jeg, at han kom imod to börn, en dreng og en pige; han havde nær spurgt dem om, hvis lille börn de var, men så så' han da til god lykke i tide, at de gled hen ad jorden og flyttede ikke deres fødder; så var han da glad ved, at han havde ikke talt til dem, thi det skal ikke være godt; ved det lag han kom hen til degnens bakke, så' han en hel hjord af sådan nogle små folk, og så snart han var kommen hjem, fortalte han sin kone dette og formanede hende så strengt, at hun endelig ikke måtte sige deres börn det, for så blev de aldrig til at få i klitten og flytte får mere, men börnene lå lysvågne i deres seng i nordsiden af stuen og hørte hvert ord; den nat sov de nok ikke ret meget.

Vi må nu ikke tro, der er ene klitbakker der ude, for inde imellem dem kan der somme tider ligge en flade på mange tønder sædeland; sådan ligger der i Vust og Thorup sogne et stykke, de kalde „det omflyttede land“, og i Lild klit er der en lavning, de plejer at kalde Breseng. Sådan en lavning kaldes en sig; der står vand i den om vinteren, men

weňtərən, mæn åm såm̲ərən ær ən tạr, å så growə dær tran̲bær å blòbær, gròr̲is å pòs, star̲grès å k̲ar̲duw̲n, rọr å syw̲ər å såṇtə nøj i siqən; knap æṭər høst slạ̊r di òl̲ de lisåm hyj; di kal̆ər əð fuw̲rəŋ, å de ka gòt go aṇ å ǧi oŋfəshøw̲ðər te næṭər. Mæn kleṭ ær òl̲ər så pæn såm åm ætərọr, nær di hår slån fuw̲rəŋ, fò sạ̊ æ dær eŋen, dæ ka sij, hwò let dær hå wæt əpọ əð. Po tar̲ ste̲ər imèl̲ baḳərən growə dær ljøŋ, bòðə kạ̊rbòstljøŋ å rejtiq breňljøŋ, å dær æ man̲ə faṭə fòlk, dæ tjèn̲er æn sk̆èḷəŋ wẹ å beň kạ̊rbòstər oḍə fijn ljøŋ hèlər òså slạ̊ nøj breňljøŋ mæ̣ æn ljøŋli, sạ̊nt æn betə staḳəð, brẹ jèṇ, dæ ska hwẹ̊ðəs mæ̣ æn hwẹ̊ðstin i ste fòr å stryjqəs lisåm æn hyl̲i. Såm̲ broq̲ər òså å slạ̊ de fin̲əst ljøŋ mæ̣ æn hyl̲i, næ̣ dær ær reŋmus ijəð; di kalər əð reŋmusljøŋ å broq̲ər əð bòðə te fọr å høw̲ðər. Imèl̲ ljøŋəð å hèl̲əs næjst òp te sạ̊ňbaḳərən growə dær ræw̲ləŋrijs mæ su̲ətbær hèl̲ər ræw̲leŋər əpo; rijsən broq̲er di å beň lijmər ọ.

---

om sommeren er den tör, og så gror der tranebær og blåbær, gråris og pors, stargræs og kæruld, rør og siv og sådan noget i sigen; kort efter høst slår de alt dette ligesom hø; de kalder det fodring, og det kan godt gå an at gives ungfæhøveder til nadver. Men klitten er aldrig så pæn som om efteråret, når de har slået fodring, for så er der ingen, der kan se, hvor lidt der har været på det. På törre steder imellem bakkerne gror der lyng, både klokkelyng og rigtig hedelyng, og der er mange fattige folk, der tjener en skilling ved at binde karskrupper af den fine lyng eller også slå noget hedelyng med en lynglé, sådan en lille kort, bred én, der skal hvæsses med en hvæssesten i steden for at stryges ligesom en hølé. Somme bruger også at slå den fineste lyng med en hølé, når der er renmos*) deri; de kalder det renmoslyng og bruger det både til får og høveder. Imellem lyngen og ellers næst op til sandbakkerne gror der kræklingris med sortbær eller revlingbær på; risene bruger de til at binde koste af.

---

*) ɔ: rensdyrlav, cladonia rangiferina.

Ja, si sạ̊ntə nøj ka wi fo å sij i kleṭ, å wi ka wal òså fo å sij jèṇ å æn naj̱ən, dæ grawər flaṭtørə hèlər wuṭtørə hèlər skòṭtørə, hoq̱əntørə, dejṭtørə, sòj heler sạ̊ntə nøj i kleṭ, å de æ di bæj̱st o hòṟəst skòṭtørə, di feṉ̇ər åj̱ər sạ̊ňəð. Mæn wi mo'jṭ troẉ, te dær ær ejṭ kleṭbaḳər aj̱ər ste̱ər æň we haẉ, fò di ær såm̱ ste̱ər låňt eṉ̇ i laň; we Tæm̱ərby fyẉər å Wæj̱sløs wèj̱l æð̱ər æn hoḅən oð̱əm, di kaľər „stu̱ər sạ̊ň"; dæ̱r komər wi iğèm̱əl, næ̱r wi ḱyr fræ Bjèṛəð øẉər „dæň rø̱ broẉ" å ska te Tisti.

De æ træ̱ls å go å wåj̱ i sạ̊ňəð, mæn de æ fònyẉələ nåk å hø̱r å sij di maṉə fow̱l, wij̱bər, ryj̱lər, aq̱ərhöns, wiľæṉ̇ər, graw̱æṉ̇ər, å æn æŋkəlt sti̱ənpək hèľər æn flòk hi̱elawər; åm såm̱ərən æðər òså gre̱shopər å fij̱rbinər, mæn dær ær òså to̱sər å sạ̊ntə nøj pạq, såm Faj̱ən hår skabt. Dæň gåŋ̱ Wòrhæṟə wa faṟə mæ̱ å ska̱b òḻ̌ teŋ̱, wiľ Faj̱ən ha lòẉ å ska̱b jèṇ dyj̱r, å de fèḳ haň òså. „Dæň ska wæ̱r så stu̱ər såm æn huẉs", sạ̊ Faṉ̇ən; „dæň ska wæ̱r så beṭə såm æn muẉs", sạ̊

Ja, se sådan noget kan vi få at se i klitten, og vi kan vel også få at se én og en anden, der graver hedetörv eller vogtetörv eller skudtörv, huggetörv, digetörv, græstörv eller sådan noget i klitten, og det er de bedste og hårdeste skudtörv, de finder under sandet. Men vi må ikke tro, at der er ikke klitbakker andre steder end ved havet, for de er somme steder langt inde i landet; ved Tømmerby fjord og Vesløs vejle er der en hoben af dem, de kalder „store sande"; dèr kommer vi igennem, når vi kører fra Bjærget over „den røde bro" og skal til Thisted.

Det er trættende at gå og vade i sandet, men det er fornöjeligt nok at høre og se de mange fugle, viber, ryler, agerhöns, vildænder, gravænder og en enkelt stenpikker eller en flok hjejler; om sommeren er der også græshopper og firben, men der er også tudser og sådan noget pak, som Fanden har skabt. Den gang, Vorherre var færdig med at skabe alle ting, vilde Fanden have lov at skabe ét dyr, og det fik han også. „Det skal være så stort som et hus," sagde Fanden; „det skal være så lille som en mus," sagde Vorherre. „Det

Wòrhær̲ə. „Dæň skal ka spøṭ fòǧywt iǧèm̲əl æn muw̲r“, så̲ dæň slæm̲; „dæň skal ejṭ ka spøṭ iǧèm̲əl æn hu̲esskawt“, så̲ Wòrhær̲ə. „Flyw̲ så, min fow̲l!“ så̲ Faj̲ən; „næj, do ska kryj̲b, din to̲s!“ så̲ Wòrhær̲e. — To̲sərən ær ænda ejt di wæst, mæn sạ̊ æ dær jòw̲ər, å de æ da eŋ̲ən lòw̲n, te di ka spøt jèð̣ər å skạ̊r əpo fòlk, mæn ejṭ ænda imòð weṇ̌; dẹ ær ən betə gröṇ wòṛm mæ blọ plæṭər po sij̲ərən å æn hụən epoð̣æň jèn̲ æň̲; dæň ær il̲ nåk så stụər såm min beṭə feŋ̲ər. Sạ̊ æ dær how̲wòrmər; di slạ̊r mæ tow̲ låŋ̲ tæṇ̌, å bạq æṭər steḳər di mæ dæṇ̌ låŋ̲ brøj̲ mæ tow̲ flæ̲n, såm di hạ̊r i djè moṇ̌; nœ̣r di hå ǧow̲ de, tạ̊r di æṭər djè naw̲l, å di sẹr, te hwis wi ka fo fat əpo how̲wòrmən, eň̲ən dæň kaň nọ sin naw̲l, så ǧøṛ əð ejṭ nøj̲, åm wi òså æ bløwən how̲wòrmslå̲ən; hèl̲əs ær əð dæň bæj̲st rạ̊ — mæn a weð̣ ejt, åm a mo sèj̲ əð så lij̲q fraṃ — å pẹs əpo di betə hwòl̲ər, how̲wòrmən hår slạ̊ən, å drek nøj̲ o sin ij̲n pes; hwæṃ dær ejt ka de, di skal ẹð æn hị̣əl how̲wòrm

---

skal kunne spytte gift igennem en mur,“ sagde den slemme; „Det skal ikke kunne spytte igennem et strömpeskaft,“ sagde Vorherre. „Fly så, min fugl!“ sagde Fanden; „nej, du skal krybe, din tudse!“ sagde Vorherre. — Tudserne ere endda ikke de værste, men så er der æver*), og det er da ingen lögn, at de kunne spytte edder og skarn på folk, men ikke endda imod vinden; det er en lille grön orm med blå pletter på siderne og et horn på den ene ende; den er næppe nok så stor som min lille finger. Så er der hugorme; de slå med to lange tænder, og bag efter stikke de med den lange bråd med to flæner, som de have i deres mund; når de har gjort det, tage de efter deres navle, og de sige, at hvis vi kan få fat på hugormen, inden den kan nå sin navle, så gör det ikke noget, om vi også er bleven hugormslåede; ellers er det det bedste råd — men jeg véd ikke, om jeg må sige det så lige fræm — at pisse på de små huller, hugormen har slået, og drikke noget af sin egen urin; hvem der ikke kan

*) larven til Ligustersværmeren.

å dreḳ æn pæl skòrpiåṇuḻi te, fòr de hår di òl̆tir we kleṭsijər, da de trœfər så tit, te fòlk å hòw̱ðər å fọr blywer how̱wòrmslåən i kleṭ. De ær ejṭ næm̱əst å ræň frœ æn how̱wòrm, nœr ən trel̆ər sæ saṃəl å ræṉ̌ər lisåm æn hyw̱l, mæn dær ær hel̆ər òl̆ər æn dyjr, fòlk æ så gaḻ əpo; di slår dèm ihjèl, åm di kaň, mæn de æ nøj sèjlywəð kraṃ, å dær æ såm̱, dæ wel meṉ, te di ka slæt ejṭ dø, far sụəl æ ni̱ər, mæn dẹ æ lòw̱n! — a wel ejṭ sèj så slæṃ, de ær ejṭ saṉ̌. — Prøw̱ bårə pọ å kom æn drep tobakssaft i moň oðəm, så wår əð ejṭ swår læŋ, eňən di rèsnər òp å blyw̱ər så tyḳ, te di æ faṟə wẹ å ræw̱n, å så dør di knap. Skeṉ̌əð æ gòt å leq imèl̆ klèjər i̱ə æn k̆ijst; så go dær ejṭ møl iðəm, mæn de bæjst war å fọ æn how̱wòrmkoŋ å e̱ð fòṛ å blyw sjønsk. Sånt wa dær æn maň, dær hað fòt fat i jèṇ å læt hans tjèṇəstpijq koq sop əpọ ən; mæns hon stow̱ we gryjðən, blòw hon løstə fòṛ å smaq sop̱ən; så depəð hon æn feŋər å sleḳəð əpo, å iðə sam̱ k̆iḳəð hon uw̱ð æ wiṉ̌ər. „Å, wò maň, sij, dær ær æn røbroqəð kaḻ iðæň grọ kow̱“,

---

det, de skal æde en hel hugorm og drikke en pægl skorpionolje til, for det har de altid ved klitsider, da det træffer så tit, at folk og høveder og får bliver hugormslåede i klitten. Det er ikke nemmest at rende fra en hugorm, når den triller sig sammen og render ligesom et hjul, men der er heller aldrig et dyr, folk er så forbitrede på; de slår dem ihjæl, om de kan, men det er noget sejlivet kram, og der er somme, der ville mene, at de kan slet ikke dø, för solen er nede, men det er lögn — jeg vil ikke sige så slemt, at det er ikke sandt. — Prøv bare på at komme en dryp tobakssaft i munden af dem, så varer det ikke ret længe, inden de hovner op og bliver så tykke, at de er færdige ved at revne, og så dør de snart. Skindet er godt at lægge imellem klæder i en kiste; så går der ikke møl i dem, men det bedste var at få en hugormkonge at æde for at blive synsk. Sådan var der en mand, der havde fået fat i én og ladet sin tjenestepige koge suppe på den; medens hun stod ved gryden, blev hun lysten for at smage suppen; så dyppede hun en finger og slikkede på, og i det samme kigede hun ud af vinduet. „Å, vor mand,

ròb̲t hon eṇ̆ æ dạr te maṇ̆ən; så kuṅ maṇ̆ən skjòṇ əpo, te haṅ wa bløwən snòt, fò dæ ka'jt uḏən jèṇ blyw sjònsk ọ ən how̲wòrmkoŋ. De skal ejt wær sk̆òṇ å blyw̲ əð, fòr så ka di sij òl̲ de ælæṇ̆diqhjèð, dæ sk̆ịər epo haw̲ å ajər ste̲ər, mæn de ska eŋən lòw̲n wæ̲r mæ di how̲wòrmkoŋər, fò jèṇ næt i daw̲nəŋ kaṃ dær æn fe̲skər te Strå̲ṅk̆ar, å dæ̲r əpo grön̲əŋən lå dær øw̲ər huṅər how̲wòrmər, å møṭ eṅ̆ i flòkən waḏər æn guw̲l jèṇ mæ̣ æn kruw̲n əpo hu̲ə; de mot nåk wær æn koŋ.

Dær æ tow̲ slæm̲ dyjr te i kleṭ; dẹ ær ræw̲ å sweṇbròkər. Åm såm̲ərən, næ̣r ræw̲ən æ ska̲bəð, sạ̊ æ di wæst; sạ̊nt skul̆ æn dræŋ jèṇ gåŋ ri uw̲ð i kleṭ å fløt fọr, mæn så kaṃ dær æn ska̲bəð ræw̲ å hòl̆t sæ så næ̣r we ham, te haṅ tur ejt kom o hæjstən; haṅ mot tẹ å ri hjèṃ ijèn. Hèl̲əs æ sweṇbròkərən di wæst, fòr dæsom di for fat, så len̲ər di ejt, far de knå̲sər. Dæṅ gam̲əl Nils Ne̲saqər wa jèṇ gåŋ uw̲ð å fløt k̆y̲ər å hað æn bạ̊r əpo ar̥mən, da dæ kam æn sweṇbròk æṭər ham; ræ̣ṅ

---

se, der en rødbroget kalv i den grå ko," råbte hun ind ad dören til manden; så kunde manden skönne på, at han var bleven snydt, for der kan ikke uden én blive synsk af en hugormkonge. Det skal ikke være behageligt at blive det, for så kan de se al den elendighed, der sker på havet og andre steder, men det skal ingen lögn være med de hugormkonger, for én nat i dagningen kom der en fisker til Strandkær, og dèr på grönningen lå der over hundrede hugorme, og midt inde i flokken var der en gul én med en krone på hovedet; det måtte nok være en konge.

Der er to slemme dyr til i klitten; det er ræve og grævlinger. Om sommeren, når rævene er skabede, så er de værst; sådan skulde en dreng én gang ride ud i klitten og flytte får, men så kom der en skabet ræv og holdt sig så nær ved ham, at han turde ikke komme af hesten; han måtte til at ride hjem igen. Ellers er grævlingerne de værste, for dersom de får fat, så helmer de ikke, før det knaser. Den gamle Niels Næsager var en gang ude at flytte køer og havde et barn på armen, da der kom en grævling efter ham; rende

frœ ən kuŋ haň ejt, å sœt bårən å så go imòð ən tuwr haň ejt fòr bårəns skyl, mœn så slow haň hans køl løs ætər ən å slow ən òså ihjèl lijq mœðə sam, fòr han war œn gromə stuər å stœrk maň.

Strâňkar, wi snakəð åm far, œr œn lâŋ å smal kletsø uwð we haw; uðən fòr ən, i sij o strâň, œðər œn râň kletbakər, dœ kaləs hawman; dœr growər dœr imel klettaqəð œn hòbən pœn, œŋkəlt ruəsər, œn hòbən grem hawtuən å œn stas blògrön tisəl, sâm nuər kalər hawtisəl, å ajər kalər hawmaństrow. Uwð əpo strâň growər dœr eŋən teŋ; wi ska go å èlt i sâň, bòðə flywsâň å hweðsâň, å i hawgruwð, di smo roŋ stiən, dœ leqər i stuər rœmpər i strâň å œ blèwən skølt òp o haw; œr əð trœls å go i klet, så œr əð da war å rèj å go iðə hœr, mœn de wœst œr œnda kweqsâňəð, dœr œ sâm steər; komər wi føst niər i de, œðər eŋən râ te å kom òp ijèn we sin ijn hjèlp, fòr des miər jèn tår əpo sœ, des lœŋər søkər

---

fra den kunde han ikke; og sætte barnet og så gå imod den turde han ikke for barnets skyld, men så slog han sin kølle løs efter den og slog den også ihjel lige med det samme, for han var en grumme stor og stærk mand.

Strandkær, vi talte om før, er en lang og smal klitsø ude ved havet; uden for den, i siden af stranden, er der en række klitbakker, der kaldes havmanne; dèr gror der imellem klittaget en hoben pæne, enkelte roser, en hoben grimme havtorn og en stadselig blågrön tidsel, som nogle kalder havtidsel, og andre kalder havmandstro*). Ude på stranden gror der ingen ting; vi skal gå og ælte i sand, både flyvesand og hvæssesand, og i havgrus, de små runde stene, der ligger i store strimer i stranden og er bleven skyllet op af havet; er det besværligt at gå i klitten, så er det da værre at udholde at gå i dette, men det værste er endda kvægsandet, der findes somme steder; kommer vi først ned i det, er der ingen råd til at komme op igen ved sin egen hjælp, for jo mere man tager på sig, desto længer synker man ned. Somme tider

*) Strandmandstro, Eryngium maritimum.

jèn nịər. Såm̲ tijər ka dær òså stå æn plask wòṇ̌ i strạ̊ṅ; di kal̆ər əð æn eṇ̌kijl, å dæṅ ka såm̲tir væ̲ så dyjb, te æn meṇ̌əsk ka druw̲n ijən, isæ̣r åm dær æ kwe̲qsåṅ əpo boṅ ọ ən. Låŋs æ strạ̊ṅ leqə dær hèl̆əs tåŋ, k̆eŋkhụən, skra̲bsk̆èl å hwålsfəṅ, dær æ gòt å ǧi syq̣ hòw̲ðər; sạ̊ æ dær gam̲əl fe̲skbịən, dø̲ kra̲bər å kò̲sfesk å sạ̊ntə nøj.

No kaṅ əð træ̲f, næ̣ fe̲skərən æ komən hịəl te haẉ, te de ilòẉləð ejt ær haw̲wèjər; så ka haṅ go eṇ̌ i hans rèskabshuẉs å æṭərsij de fe̲skərrèskab, haṅ hạ̊r dæ̲r; sạ̊nt hạ̊ di fljèst o fe̲skərən æn betə hyṭ òp i haw̲man̲; hèl̆ər haṅ ka sij æṭər å fo bo̲ð å pram̲ tròkən læŋər òp, hwis de truw̲ər mæ stræŋ wèjər å hyw̲ wòṇ̌. Pasər di'jt əpo, så ku haẉ go òp å ta bo̲ðən, fòr de hå trò̲fən, tə haẉ æ gon hịəl øẉər i Strạ̊ṅk̆ar, å så kuṅ ən da òså tạ æn bọð å ræṇ̌ mæ. Ajər fòtrèð ǧòr ən ejt we k̆a̲borəns bo̲ðlæṇ̌əŋ, mæn nịər we To̲rup strạ̊ṅ ǧik

---

kan der også stå en plask vand i stranden; de kalder den en indkedel, og den kan somme tider være så dyb, at et menneske kan drukne i den, især om der er kvægsand på bunden af den. Langs ad stranden ligger der ellers blæretang*), kinkhorn (buccinum, fusus), muslingskaller og hvalsfinne**), der er godt at give syge høveder; så er der gamle fiskeben, døde krabber og korsfisk og sådan noget.

Nu kan det træffe, når fiskeren er kommen helt til havet, at det alligevel ikke er havvejr; så kan han gå ind i sit redskabshus og efterse det fiskerredskab, han har dèr; sådan har de fleste af fiskerne en lille hytte oppe i havmanne; eller han kan se efter at få både og pramme trukket længer op, hvis det truer med strengt vejr og højvande. Passer de ikke på, så kunde havet gå op og tage bådene, for det har truffet, at havet er gået helt over i Strandkær, og så kunde det da også tage en båd og løbe med. Anden fortræd gör det ikke ved kærboernes bådlænding, men nede ved Thorup strand gik

---

*) Fucus vesiculosus.

**) ɔ: hvalskal, skalpladen af visse blæksprutter.

haw̥ jèn̥ gåŋ̥ òp å tow̥ æn huw̥s åm nætən; fòlkən mot nåk uw̥ð iðjèr bå̱r leṉəð.

I sḁ̊ntəð wèj̱ər æðər òså dæm̱, dæ go te haw̥ fòr̥ å strå̱ň. Uw̱ð əpo haw̥ sk̆i̥ər əð så tit å maṉə gåŋ̥, te di feṉ̌ər æn teŋ̥; æn bo̥ð mø̀t̥ æn gåŋ̥ æn stuw̥ð, dær kam som̱lən imòð̥əm; dæň war no eŋ̥ənteŋ wḁr, fò dæň war ul̥ən, mæn de ær ejt så sjal̥̆ən, di feṉ̌ər æn gu̥ə teŋ̥, æn bo̥ð, nø̀j tæm̥ər å sḁ̊ntə nø̀j, å dæsåm de sḁ̊ ær låňt nåk uw̱ð, å de ær ejt o̱ møj̥ wḁr, så mo di fo̥ əð fòr̥ å betå̱l tòl̥̆ən o̥ əð; ær əð æn dø̥ sk̆ij̥b hèlər sḁ̊ntə nø̀j, sḁ̊ æ dæ mi̥ər åmstæň̥diqhjèð we̥ əð. Mæn de fòstḁ̊r sæ: feṉ̌ər di nø̀j næ̥r we laň̥, så ska strå̱ňfòwðən hḁ̊ əð, å så kal̆əs əð å steḻ, åm di tow əð mæð̥əm hjèm̥. Æn k̆abo kaň ilij̥wal ejt næm̥ fo i hans hu̱ə, te de ka wær å steḻ, å də hå nåk tròfən så tit, isæ̥r i mø̱rk næt̥ər å polaňsweň̥, dær hår lest sæ jèn̥ ni̥ər əpo strḁ̊ň fòr̥ å feṉ̌ æn peň̥; de ka no wæ̱r æn plåŋ̥k, æn fi̥əl, sk̆ibsk̆ij̥stər, stu̱ər støkə wraq, sèj̥l å dæň̥ slaw̱; ka di'jt fo əð mæð̥əm hjèm̥ dæň sam̱ næt, sa kaň

---

havet én gang op og tog et hus om natten; folkene måtte nok ud i deres bare linned.

I sådant vejr er der også dem, der går til havet for at „strande". Ude på havet sker det så tit og mange gange, at de finder en ting; en båd mødte en gang en stud, der kom drivende imod dem; den var nu ingen ting værd, for den var i forrådnelse, men det er ikke så sjælden, de finder en god ting, en båd, noget tømmer og sådan noget, og dersom det så er langt nok ude, og det er ikke for meget værd, så må de få det for at betale tolden af det; er det et dødt skib eller sådan noget, så er der mere omstændighed ved det. Men det forstår sig: finder de noget nær ved land, så skal strandfogden have det, og så kaldes det at stjæle, om de tog det med sig hjem. En kærbo kan alligevel ikke let få i sit hoved, at det kan være at stjæle, og det har nok truffet så tit, især i mörke nætter og pålandsvind, der har listet sig én ned på stranden for at finde en pind; det kan nu være en planke, en fjæl, skibskister, store stykker vrag, sejl og den slags; kan de ikke få det med sig hjem den samme nat, så

əð bəgraw̱əs i haw̱maṉ tẹ æn naj̱ən gåŋ. Å heñt əð mæ øq̣ å uw̱n æðær så møj̱ dòw̱ we; de æj̱ow så stræŋ å ǩyər dæ ni̱er, te òḻ fòlk fòråj̱ərəð dæm øw̱ər əð, dæň gåŋ Krœn Skòḻ-mæjstər ǩyr lòbsk i stråň mæ huṉ̃ər lij̱mstin po uw̱nən; de æ næm̱ər å beň sa̱q̣ərən i håḻ ọ en hæjst å læ dæň trèk əð hjèm̱, såm såm̱ broqt i gam̱əl daw̱. Æn maň i Luň kam fræ haw̱ æn mårståň i daw̱neŋ mæ̣ æn knep ljòŋ əpo hans røq̣; haň war æn stærk prøql, mæn dæň gåŋ hwij̱lt haň sæ liså so̱r; dæň knep ljòŋ mo ha wæt æn tåŋ bòṟən, å fòlk meṉt, te dæ war æn pæŋska̱s hèḻər sånt æn teŋ dær i, mæn de tèj̱ haň nåk mæ.

Kwòl å raw å smòpeñ blywə dær eŋən stra̱fəd fòr̥ å ta, å nærənstij̱ de kuň gọ så gòt fò dæm̱, dæ stal̥ we haw̱, så kam̱ əð ọ, te di ǩòw̱t så møj̱ əpo stråňawsjọnər; de hað di lòw̱ å sæ̱l ijèn, å så ku dæ nåk go æn betə peň mæ o deði hað foj̱ən, såm a wel sèj̱ æn tøl̥t fi̱əl hèl̥ər æn pa bjèḻkər. Stråňfòwðən hað jow nåk lòw̱ å wis òl̥ dæm̱ o wèj̱ fræ stråň,

---

kan det begraves i havmanne til en anden gang. At hente det med øg og vogn er der så meget döje ved; det er jo så strængt at køre dernede, at alle folk forundrede sig over det, den gang Kristen Skolemester kørte løbsk i stranden med hundrede limsten på vognen; det er nemmere at binde sagerne i halen af en hest og lade den trække det hjem, som somme brugte i gamle dage. En mand i Lund kom fra havet en morgenstund i dagningen med et knippe lyng på sin ryg; han var en stærk prygl, men den gang hvilte han sig hvert öjeblik; det knippe lyng må have været en tung byrde, og folk mente, at der var en pengekasse eller sådan en ting der i, men det tav han nok med.

Kul og rav og småpinde bliver der ingen straffet for at tage, og når det kunde gå så godt for dem, der stjal ved havet, så kom det af, at de købte så meget på strandavktioner; det havde de lov at sælge igen, og så kunde der nok gå en lille pind med af det, de havde fundet, som jeg vil sige en tylft fjæl eller et par bjælker. Strandfogden havde jo nok lov at vise alle dem af vejen fra stranden, der intet lovligt ærende

dær eŋən lòwliq ærən hað dær, mæn ham wår di dæm nåk fòr, å skul̆ haň fo fat əpoðəm, hwans så? Tu, de kam wal hel̆ər ejt te awsjọn òl̆ de, haň k̆yr hjèm̩; de wa bæjst fòr ham å læ wæ mæ å mèl̆ dæm, dæsåm haň wil̆ nøðə mèl̆əs sịəl å mest hans guə fòtjèŋəst. De kuň da òså go fò wit, såm de gik jèŋ gåŋ, dæ wa stråňt æn gromə hòbən talə, såm wesnåk wa frœ æn rusisk sk̆ijb, dæ fòlijst uwð i haw. Ol̆ dæm, dæ ku bòðə kryjb å gọ, skul̆ te haw å stel talə, å mèl̆ òl̆ ajər waðər òså æn gaməl maň, dær hað fòt æn stụər støk talə bojən əpo hans røq å sèkeð iğèməl kleṭ mæ de, mæn eň i kleṭ toməlt haň okòl̆ å kuň ejt res sæ sịəl. Stråňfòwðən i Hjarmol kleṭ kam k̆yərən iðə sam å hjalp ham òp. — „Da kaðo òså trow," så dæň gaməl, „te di stel̆ər we haw såm rawn; de kuň a'jt lij å sij, å så rèjəð aðæň hœr betə stomp å wil̆ hæn teðæ mæ." Stråňfòwðən ku ejṭ fo sæ tẹ å ğøðæň gaməl nøj fò de; haň loð, såm haň wil̆ nåk trow əð, å bòðə dæn gaməl å hans talə kam òp å aq mæ stråňfòwðən. Mæn di kam ejt så gòt

---

havde der, men ham varede de sig nok for, og skulde han få fat på dem, hvad så? Se, det kom vel heller ikke til avktion alt det, han kjørte hjem; det var bedst for ham at lade være med at melde dem, dersom han vilde nødig meldes selv og miste sin gode fortjeneste. Det kunde da også gå for vidt, som det gik én gang, der var strandet en grumme hoben talg, som vistnok var fra et russisk skib, der forliste ude i havet. Alle de, der kunde både krybe og gå, skulde til havet og stjæle talg, og mellem alle andre var der også en gammel mand, der havde fået et stort stykke talg bundet på sin ryg og sjokkede igennem klitten med det, men inde i klitten tumlede han omkuld og kunde ikke rejse sig selv. Strandfogden i Hjardemål klit kom kørende i det samme og hjalp ham op. — „Da kan du også tro," sagde den gamle, „at de stjæler ved havet som ravne; det kunde jeg ikke lide at se, og så reddede jeg denne lille stump og vilde hen til dig med." Strandfogden kunde ikke få sig til at göre den gamle noget for det; han lod, som han vilde nok tro det, og både den gamle og hans talg kom op at age med strandfogden. Men

frœ əð hwœ jèṇ. I kleṭ bow̲əð dær æn maṅ, dæ blòw napəð wẹ əð; hærəsfòw̲ðən spu̲ər ham åṃ, åm dæ war ejṭ ajər, haň west ọ å sèj, dæ staḷ we haw̲, mæn åhå næj, haň ku da òl̲ər teŋk jèṇ; åm haň trow̲əð, dæ wa nu̲ər, dæ wil̆ k̆yəb taḷəð æ ham, mæn haň ku da eŋən kom i tåŋkər åṃ; så kam haň əpo wòṅ å brø, å di ajər slap; haň wil̆ eŋən før i fòlèjənhjèð te lijq mæ sæ siəl. De ka wær stræŋ å fo wòṅ å brø fòr sạnt æn teŋ; wẹst di hwis de war, deðær leqər əpo strå̊ň, så tow̲ di əð ejt, mæn no tøw̲əs di, te raw̲n ka liså gòt tạ əð såm kra̲qər. De jèn̲ bæjst ær, te di æ lijq møj rœnt imèl̲ fòlk, åm di òså hå wæt əpo wòṅ å brø fò dæṅ fòsijəls, å så feň̲ə di dæm ij əð så gòt, di kaň. Fòlk spu̲ər jèṇ o strå̊ňtyw̲ən åṃ, hwant haň ku fo de fø i sæ, å haň swå̲r nåk så fònyw̲əð: „A ska sèj jèr jèṇ teŋ: a hað lòw̲ å læw̲n ọ əð.“

Æn gåŋ imèl̲ skòlpər haw̲ æn liq i laṅ. Dæṅ, dæ feň̲ər sạnt æn haw̲maň, dæṅ sòr̲ər fòṛ å fo ən k̆yr òp te strå̲ň-

---

de kom ikke så godt fra det hver én. I klitten boede der en mand, der blev tagen ved det; herredsfogden spurgte ham om, om der var ikke andre, han vidste af at sige, der stjal ved havet, men ak nej, han kunde da aldrig tænke én; om han troede, der var nogen, der vilde købe tællen af ham, men han kunde da ingen komme i tanker om; så kom han på vand og brød, og de andre slap; han vilde ingen føre i forlegenhed til lige med sig selv. Det kan være strængt at få vand og brød for sådan en ting; vidste de, hvis det var, det, der ligger på stranden, så tog de det ikke, men nu tykkes de, at ravne kan lige så godt tage det som krager. Det ene bedste er, at de er lige meget agtede imellem folk, om de også har været på vand og brød for den forseelse, og så finder de sig i det så godt, de kan. Folk spurgte en af strandtyvene om, hvordan han kunde få den føde i sig, og han svarede nok så fornöjet: „Jeg skal sige Jer en ting: jeg havde lov at lævne af det.“

En gang imellem skvulper havet et lig i land. Den, der finder sådan en havmand, den sörger for at få den kørt op

fòwðən, å så blywər ən begrawəð i krestən jowər. I nòrwæjst hån o Leļ kærgor pler di å put əm niər, å fò nuər or sijn kam dær æn tri—fijr liq te Leļ stråň å blòw begrawəð dær. Præjstən fèk kèrkfòllk te å skèlən saməl å sæt jarkòsər əpo djè graw, å så plåntəð haň treər dæ we, mæn di gik snår uwð, fòr skaj å hawraq æ så slæm dær åmkreŋ te å ø djè treər, te dæ ka snår ejt grow åňt æň pijl å høļ. De ær ejt òļ døŋəŋər, dæ blywə begrawəð så pæn. Østən fò Bolbjèrə waðər æn stiəndəŋ əpo stråň, å dær åjər wa dær æn hawmaň begrawəð; òļ dæm, dæ gik dær fòbij, di skuļ kywl æn stiən hæŋ əpo døŋən, fòr hèļəs wiļ hawmaňən kom ætər dæm. De fòtòļ di wòs, dæň gåŋ wi wa bar, å wi trowəð əð kaskiəsæ òså, mæn jèŋ daw wa wi æn hiəl hjowər fòsåŋkəð dæ niər, å wi hað hwæ jèŋ hyt wò stiən əpo døŋən; så kam wi i tåŋkər åm, te de wa nåk lòwn; di skuļ ejt trow, wi war rèj fòr æn dø hawmaň, å så ga wi wòs te å raq stiəndøŋən niər. Wi fèk ən òså næjstən jawnt mæ stråň, mæn såwar dær jèŋ

---

til strandfogeden, og så bliver den begravet i kristen jord. I nordvestre hjörne af Lild kirkegård plejer man at putte dem ned, og for nogle år siden kom der en tre—fire lig til Lild strand og blev begravede der. Præsten fik kirkegængerne til at skillinge sammen og sætte jærnkors på deres grave, og så plantede han træer der ved, men de gik snart ud, for vind og havguse er så slem dèr omkring til at øde deres træer, at der kan snart ikke gro andet end pil og hyld. Det er ikke alle dødninger, der bliver begravet så pænt. Østen for Bulbjærg var der en stendynge på stranden, og dèr under var der en havmand begravet; alle de, der gik dèr forbi, de skulde kaste en sten hen på dyngen, for ellers vilde havmanden komme efter dem. Det fortalte man os, den gang vi var börn, og vi troede det måske også, men én dag var vi en hel hjord forsankede der nede, og vi havde hver én kastet vor sten på dyngen; så kom vi i tanker om, at det var nok lögn; de skulde ikke tro, vi var rædde for en død havmand, og så gav vi os til at rage stendyngen ned. Vi fik den også næsten jævnet med stranden, men så var der én af os, der syntes, den kunde

oẉòs, dæ tøṭ, ən ku løjṭ, te haẉmaňən stæŋkəð; så snạ̊r deẉar blɵ̀wən sạ̊ð, ku wi òḷ̆ saṃəl løjṭ nɵ̀j ståŋk, å så kaň əð nåk wæ̱r, wi fèk bi̱ən å gọ əpo.

De war hèḷ̆əs åjələ nåk, te dæṇ̆ haẉmaň wa blɵ̀wən leqən i strạ̊ň, mæn haň mo nåk ha wæt så rɵ̀ð̱ən, te di ku'jṭ rø̱r we ham. Hèḷ̆əs æðæ såm̱, dæ sẹr, te dæṇ̆, dær hå fojən æn døṉəŋ əpo strạ̊ň, dæṇ̆ for òḷ̆ər roẉ fòḍæň dø̱, eňən dær æ sɵ̀rəð foṛ å fo ən i joẉər, å så fòtèḷər di, te òḷ̆ de, dæň dø̱ hår we sæ, pæŋ å dæṇ̆ slaẉ, de mo dæṇ̆ gòt ta, dær hå fojən ham; de skal haň ha for hans om̱aq.

Di fljèst komər ilɵ̀ẉləð ejṭ te haẉ fòṛ å strạ̊ň mæn fòṛ å fẹsk. Dæ̱for leqər òḷ̆ di bọ̀ð å praṃ å sjèqtər po strạ̊ň, å dæm̱ ska wi no føst sij əpo. Kom̱ər dær æn maṇ̆ hèlə toẉ å wel əpo haẉ, så tạ̊r di ja̱r æn praṃ, sạ̊nt æn ælæṇ̆diq betə troẉ, dæ gor uẉð ịən spes tə fram̱əræṇ̆ å ær lisåm ən wa skon lijq twat øẉər i aṭəræṇ̆; nèjən åjər ær ən kuḅəl, å weḍə baqəst sejə dær æn betə støk k̆øḷ. Såm̱ tijər wel di hèḷ̆ər broq

---

lugte, at havmanden stinkede; så snart det var bleven sagt, kunde vi alle sammen lugte noget stank, og så kan det nok være, vi fik bene at gå på.

Det var ellers underligt nok, at den havmand var bleven liggende i stranden, men han må nok have været så rådden, at de kunde ikke røre ved ham. Ellers er der somme, der siger, at den, der har fundet en dødning på stranden, den får aldrig ro for den døde, inden der er sörget for at få den i jorden, og så fortæller de, at alt det, den døde har ved sig, penge og den slags, det må den godt tage, der har fundet ham; det skal han have for sin umage.

De fleste kommer alligevel ikke til havet for at strande (ɔ: stjæle) men for at fiske. Derfor ligger alle de både og pramme og joller på stranden, og dem skal vi nu först se på. Kommer der en mand eller to og vil på havet, så tager de gærne en pram, sådan et elendig lille trug, der går ud i en spids til forenden og er ligesom den var skåren lige tværs over i agterenden; neden under er den rund, og ved det bagerste sidder der et lille stykke køl. Somme tider vil man

æn sjèqt; dæň æðæ k̆øl åjər fræðæň jèn̲ æň̲ å teðæň najən; dæň æ låŋ å smal̥ å snår jèns i bu̲ə æň̲ər lisåm Wut̥bòrə piq̣ər, såm di sẹr fòr ən gam̲əl uw̥r. Di hòl̆ə fòr, dæň æ bèjər å klå̲r sæ mæ, nær haw̥ æ skrom̲lərə, å dæň æ næm̲ər å row̥; tow dræŋ i̥ən sjèqt kap̥əst jèn̥ gåŋ mæ tow fø̲r kå̲l i̥ən pram̥, å dræŋən kam føst i laň, æňtən de no war dræŋəns skyl̆, hèlər hwans de war. Mæn wel fòlk låňt uw̥ð, hèlər haw̥ ejt ær å lijð əpo, så ær əð klòq̣əst å tå ən rèjtiq bọð; dæň æ bre̲əst te fram̲əræň̲ å bæjst tẹ å wo̲q i uň haw̥, nær ən da æ gòt bøq̣əð. Mjèstəndi̥əls bøq̣ə di bo̲ðən å pram̲ən å sjèqtər'n si̥əl, mæn di bæjst bo̲ð ska di nåk fò fræ Nòr̲ə. De æ jow ejt næm̲əst fòr æn fe̲skər å ǧi bọðən dæň rèjtiq sk̆æw̲təls, å så ræjstər haň òså tit dæň bæjst slaw tæm̥ər te roň̲hòl̆tər å krom̥-hòl̆tər te knæ̣ər i bọðən, mæn dær æ man̲ə k̆a̲bor, dæ ka bø̲ð əpoð̣jèr bo̲ð si̥əl; deqt əm å tjæ̲r əm å såntə nøj kaði da hwæ̲ jèn̥. Dæň̥ lat̥, dæ leq̣ər låŋs mæ de òw̲est o bọðən, kal̆ə di è̥səŋen; dæ̲r fræ̣ å te k̆øl̥ gọr så spaňtər'n, å uð̲ən əpo dæm̲

---

hellere bruge en jolle; den er der køl under fra den ene ende til den anden; den er lang og smal og snart ens i begge ender ligesom Vogteborg piger, som man siger for et gammelt ord. Man holder for, den er bedre at klare sig med, når havet er ujævnt, og den er nemmere at ro; to drenge i en jolle kappedes én gang med to voksne karle i en pram, og drengene kom först i land, enten det nu var drengenes skyld, eller hvad det var. Men vil folk langt ud, eller havet ikke er at lide på, så er det klogest at tage en rigtig båd; den er bredest til forenden og bedst til at våge i oprørt hav, når den da er godt bygget. Mestendels bygger man bådene og prammene og jollerne selv, men de bedste både skal man nok få fra Norge. Det er jo ikke nemmest for en fisker at give båden den rigtige form, og så mangler han også tit den bedste slags tømmer til rundholter og krumholter til knæer i båden, men der er mange kærboer, der kan bøde på deres både selv; digte dem og tjære dem og sådan noget kan de da hver én. Den lægte, der ligger langs med det øverste af båden, kalder man æsingen; der fra og til kølen går så span-

leqər di dæň jèn gåŋ mæ kåňtən uwn əpo kåňtən oðæň najən å kleŋkər dæm saṃəl mæ trènawlər; æn bọð, dær æ sånt skæwt, kaľər di òså kleŋkbøqəð. Eňən əpo spaňtər'n æðæ knæər, å po hwæ pa knæər æðæ fæjst æn sæðfil, såm di kaľər æn tòwt. I boň o bọðən leqə dær løs brètər, dæ kaľəs tiḷiər; åjər dæm æðæ plas tə wòňəð, å òľ nèjest i bọðən buwrər di æn betə hwòl te wòňeð å reň uwð æ, nær bọðən ær əpo laň; ædi uwð, så stapər di æn tòľ i huələn å broqər æn øskòp tẹ å øs bọðən leňs mæ. I æŋkəlt bọð hår di æn swekgåŋ uwn fòr ẹ̀səŋ, mæn i òľ bọð æðær ọrər å ọrtòľ, rowər å rowərpeň, mast å sèjľ, bòðə stuərsèjl, såm di fæjstər uwð wẹ ən spijr, å fok å kåskịəsæ oså æn klywər fræ sprøðən å òp te òwəræň o mastən, mæn æn flaq hår a òľər sit əpọ ən hawbọð. Dærimòð skal di hạ æn bewijs mæðæm, nær di ær uwð mæ bọðən, fòr əð te fòlk, dæ komər å ætəsijər dæm, ka sij, de ær æn dansk bọð, dær hå low å wær i di fårwòň. I dæň bevijs skal dæ stå, hwant bọðən ær, å hwæṃ dær æ

---

terne, og uden på dem lægger man den ene bord med kanten oven på kanten af den anden og klinker dem sammen med trænagler; en båd, der er således dannet, kalder man også klinkbygget. Inden på spanterne er der knæer, og på hvert par knæer er der fæstet en siddefjæl, som man kalder en tofte. I bunden af båden ligger der løse brætter, der kaldes tiljer; under dem er der plads til vandet, og aller nederst i båden borer man et lille hul til vandet at rinde ud ad, når båden er på land; er man ude, så stopper man en prop i hullet og bruger en øsekop til at øse båden læns med. I enkelte både har man en skumbord oven for æsingen, men i alle både er der årer og åretolle, ror og rorpind, mast og sejl, både storsejl, som man fæster ud ved et spir, og fok og måske også en klyver fra bovsprydet og op til overenden af masten, men et flag har jeg aldrig set på en havbåd. Derimod skal de have et certificat med sig, når de ere ude med båden, for det at folk, der kommer og efterser dem, kan se, det er en dansk båd, der har lov at være i de farvande. I det bevis skal der stå, hvordan båden er, og hvem der er skipper over

skipər øwər ən. De hår eŋən teŋ å betyj, hwœm dœr œ skrèwən fòr bǫðən, fòr mjèstendiəls œði tow hèlə fliər åm ən, mœn dę œ noðə sam: de træfər nåk, di ajər blywər misuŋələ po dœŋ, dœ står skrèwən i atœstən. O di saqər, wi hèləs ku ta mœ, mo wi èjləmol ejt glœm wòr aŋkər, œŋtən wi no broqər œn stuər drèq te aŋkər, hèlə wi nœr wòs mœ œn seŋk; dę œr stuər stiən mœ œn huəl iğèməl tę å fœjst œn støk reb i. Skul boðən blyw lèk, mœns wi œr uwð, mo wi wœr fòrberèj əpo å ha nèj tat mœwòs tę å trœwl òp te wœrk å deqt mœ, te de ska'jt go wòs, såm di fòtòl, de wa gon Mòrmon-Lasən jèn gåŋ, boðən wa wę å skils œð fòr ham, å haŋ snör ən samməl mœ reb å stapəð ijən mœ œn trèj. En bòshaq å feskərrèskab sku wi hèlər ejt glœm.

Ska wi så ta uwð? Dœr fòtèləs, te i gaməl daw kåst feskər'n dœm niər əpo strån əpoðjèr anseqt å ba tewòr hœrə, eŋən di tow əpo haw; no hèlər di nåk bårə djèr huə òp imòð boðən å løsər djèr faðərwòr, eŋən di sœtər uwð, mœn a hår

---

den. Det har ingen ting at betyde, hvem der er skreven for båden, for mestendels er de to eller flere om den, men det er nu det samme: det træffer nok, de andre bliver misundelige på den, der står skreven i attesten. Af de sager, vi ellers kunde tage med, må vi endelig ikke glemme vort anker, enten vi nu bruger et stort dræg til anker, eller vi nærer os med en sinke; det er en stor sten med et hul igennem til at fæste et stykke reb i. Skulde båden blive læk, medens vi er ude, må vi være forberedt på at have noget begtov med os til at trevle op til værk og digte med, at det ikke skal gå os, som man fortalte, det var gået Mormon-Lassen én gang, båden var ved at skilles ad for ham, og han snörede den sammen med reb og stoppede i den med en tröje. En bådshage og fiskerredskab skulde vi heller ikke glemme.

Skal vi så tage ud? Der fortælles, at i gamle dage kastede fiskerne sig ned på stranden på deres ansigt og bad til vor herre, inden de tog på havet; nu hælder de nok bare deres hoved op imod båden og læser deres fadervor, inden de

sit dæm̲, dær hå sòt bạ̊ðən uw̲ð føst, å så, nǽr di æ komən gòt fræ haw̲stòkən, så hår di hòl̆t stel̲ uw̲ð əpo k̆ijlən, de dyjb wòṇ imèl̲ dæṅ eṅ̲əst ræw̲l å så laṇ; dǽr hår di så tån o̲rər'n eṇ, tån djèr hat ọ å låð djèr heṇ̆ər saṃəl. Di weð̣ jow ejt, åm di komər lòw̲əṅ i laṇ.

Æn såm̲ərdaw̲ i gòt wèjər ka wi ǧi wòs tẹ å dòrə knuð̲ər imèl̆ ræw̲lər'n. Blòtaṇ, haṭṭaṇ å mo̲qər flyw̲ər i stu̲ər flòḳ å ka wijs wòs, hwað̣ər æ knuð̲ər; dǽr rowər wi så hæn, å mæns dæṅ jèn̲ row̲ər atər å fraṃ, tạ̊r dæṅ ajən æn støk flọr, dær æ wojən æn låṇ snö̲r åṃ; i æṅ̲ o dæṇ̆ æðæ fæjst æn blylòj̲ å æn k̆eṅ̲s mǽ æn betə kroq̣ əpo; k̆eṅ̲sən ær æn fijn snö̲r, gòt å wal æn haḷ al̲ hèl̆ər trij̲ ku̲tər låṇ; te bịəð əpo kròq̣ən sk̆ịər wi æn stomp sk̆eṇ̆ ọ ən knuw̲ð; de sk̆eṇ̆ æ så blåṇk, te di ajər knuð̲ər ka næṃ sij̲ əð å snap̣ æṭər əð. Så lær wi lòjən ræṅ te boṅ̲, å så snạ̊r dæṅ hår stòt imòð, tår wi ən æn betə stomp òp ijèn, å så beǧøṅ̲ər wi å dòr̲ə, dẹ ær å ǧịən betə røk

---

sætter ud, men jeg har også set dem, der har sat båden ud först, og så, når de er kommen godt fra havstokken, så har de holdt stille ude på kedelen, det dybe vand imellem den inderste revle og så landet; dèr har de så taget årerne ind, taget deres hat af og lagt deres hænder sammen. De véd jo ikke, om de kommer levende i land.

En sommerdag i godt vejr kan vi give os til at dorge knurhaner imellem revlerne. Blåterner, hætteterner og måger flyver i store flokke og kan vise os, hvor der er knurhaner; dèr ror vi så hen, og medens den ene ror frem og tilbage, tager den anden et stykke kork, der er vunden en lang snöre om; i enden af den er der fæstet et blylod og en kense med en lille krog på; kensen er en fin snöre, godt og vel en halv alen eller tre kvarter lang; til agn på krogen skærer vi en stump skind af en knurhane; dette skind er så blankt, at de andre knurhaner kan nemt se det og snappe efter det. Så lader vi loddet løbe til bunden, og så snart det har stødt imod, tager vi det en lille stump op igen, og så begynder vi at dorge, det er at give et lille ryk fremad i snören og så

tefram i snörən å så læ ən go tebaq ijèn; hå wi hèl mæwòs, ka wi trèk dæň jèn knuwð eň i boðən æte dæň ajən å hør, hwant di ka knor. De ka òså læ sæ ğèr å dòrə makrəl, mæn dær æ manə ǩabor, dæ ka'jt lij å eðəm, fò di ser, te makrələn æ meňəskeðərər, å te nær æn meňəsk æ så uhèldiq å fal i haw we æn makrəlstijm, så trèkər di ham niər åjər wòňəð å eðər ham.

Ja, dær æ manə slaw fesk å ta, tòsk, kòlər, lånər, fløňər, hèləfəsk, skaðər, hør, sel, ansjosər, hwənğèlər, homərər, krabər, kòsfesk, breňwaðlər, søpeňsvijn å manə, manə fliər, såm dær ær eŋən, dæ weð nòj nawn te. Sånt kam dær fò manə or sijən æn nyj slaw fesk, såm di òlər hað sit far dær åmkreŋ; dèjliq fesk war əð, især å røq, å så hèt fòlk əpo å ği dæm nawn siəl; di war i gro klèjər lisåm di bøňər əpo wæjstər sij o Nòrə, di kalər strijlər, å så kalt di feskən lisådant; dæň daw, i daw ær, hå dæň slaw fesk nawn o strijlər.

---

lade den gå tilbage igen; har vi held med os, kan vi trække den ene knurhane ind i båden efter den anden og høre, hvorledes de kan knurre. Det kan godt lade sig göre at dorge makrel, men der er mange kærboer, der kan ikke lide at æde dem, for de siger, at makrelerne er menneskeædere, og at når et menneske er så uheldigt at falde i havet ved en makrelstime, så trækker de ham ned under vandet og æder ham.

Ja, der er mange slags fisk at tage, torsk, kullere, langer, flyndere, helleflyndere, skader, håer, sild, anchiovis, hornfisk, hummer, krabber, korsfisk, brændevabler, søpindsvin og mange, mange flere, som der er ingen, der véd noget navn til. Sådan kom der for mange år siden en ny slags fisk, som man aldrig havde set för dèr omkring; dejlige fisk var det, især at røge, og så hittede folk på at give dem navn selv; de var i grå klæder ligesom de bønder på vestre side af Norge, man kalder striler, og så kaldte man fiskene ligeså; den dag, idag er, har den slags fisk navn af striler*).

*) rimeligvis Grålaks.

Hœ̱r eṉ̆ i laṅəŋ œðœr hèḻəs ejt møj å fe̱sk œṭər, mœn de œ sk̆ɔ̀ṇ å sej i bọðən å blyw oq̱əð o sø̱ər'n å sij əpo deð̣œ gor fò sœ. Æn go̱rmaṅ œr uw̱ð å svœŋ hans øq; haṅ hår fòt œn fe̱skər te å row ham uẉð ịən praṃ, å så sej̱ər haṅ sịəl i aṭərœṉ̆ å hòl̆ər we hæjstən, dœr œ fa̱re tẹ å spreŋ i praṃən teð̣əm. Æn aj̱ən maṉ̆ hår fòt œn spij̱r å œn bòsha̱q bojən i œṉ̆ o hwòraj̱ər, å mœ dœṉ̆ eṉ̆rœṭnəŋ gor haṅ å hòl̆ər œn øq uw̱ð i haẉ, fò dœṉ̆ skal oså sœm̱. Æn trið̱i ste œ di wẹ å sœt œn sjèqt uẉð; di ska hjèḻp hwòraj̱ər å slœ̱b ən i strạ̊ṅ, å jèṇ oð̣əm ğir œn wrœ̣l o sœ, œn slaw òpsaŋ, nœ̣r di ska ta we, mœn de go̱r seṉ̆diq, å di tår ejṭ we fòr ha̱stə; de œr hèḻər ejt rejtiq opsaŋ, såm di hạ̊r aj̱ə ste̱ər. Åmsij̱ər for di da sjèqtən nịər dœ̱r te, såm haẉ sk̆ølər òp uw̱n te haw̱stòkən; læ wòs sœṭ, dœ wa trij̱ maṅ; så gor di toẉ i sjèqtən, å dœṅ trið̱i sk̆yðər ən uẉð øẉər dœṉ̆ braṭ kåṅt, dœ kal̆əs haw̱stòkən. De ka haṅ nåk ğør jèṉ̱ər, fò de wòṉ̆əð læṭər så møj, å nœ̣r en beğøṉ̆ər å flyj̱ð, spreŋər haṅ sịəl eṉ̆ i fram̱ərœṉ̆

Her inde i landingen er der ellers ikke meget at fiske efter, men det er skönt at sidde i båden og blive vugget af bølgerne og se på det, der går for sig. En gårdmand er ude at lade sine heste svømme; han har fået en fisker til at ro ham ud i en pram, og nu sidder han selv i agterenden og holder ved hesten, der er færdig at springe i prammen til dem. En anden mand har fået et spir og en bådshage bundne i enden af hverandre, og med den indretning går han og holder en hest ude i havet, for den skal også svømme. Et tredje sted er de ved at sætte en jolle ud; de skal hjælpe hverandre at slæbe den i stranden, og en af dem giver et vræl af sig, en slags opsang, når de skal tage ved, men det går sindig, og de tager ikke ved for hastig; det er heller ikke rigtig opsang, som de har andre steder. Omsider får de da jollen ned dèr til, hvor havet skyller op oven for havstokken; lad os sætte, der var tre mænd; så går de to i jollen, og den tredje skyder den ud over den bratte kant, der kaldes havstokken. Det kan han nok göre ene, fordi vandet letter så meget, og når den begynder at flyde, springer han selv

ọ ən wẹ å hòl̆ sæ fòr øw̥ər å hòl̆ hans bịən lijq uw̥ð, mæn de wå̱r ejt læŋ, eňən haň komər əpo ræt k̆øl̥ ijèn, å så gor əð rask mæ̣ å row uw̥ð æṭər. Såm̱ tijər row̥ər jèṇ, sam̱tir æði tow̥ åm̥əð, mæn hwæ̣r hår sijn par o̱rər. A ka hòw̱ tow̥ gaməl mæň, dæ ğik əpo haw̥ sam̥əl; dæň jèṉ war æn k̆ǿṇ sølə stræ̱bən maň, å dæň ajən war æn dòw̥n twæ̱rdrywər, dæ sòð å wræŋəð moň å sk̆èl̆t uw̥ð: „No, row̥ no, huňsfæt!“ Sånt ğik deṇåk i maṉə ọr, mæn ajər plẹr da å byṭəs tẹ å row̥.

Læ dæm̱ no row̥; wi sèjlər fòṛ æn gụə syðòw̥əstweň uw̥ð øw̥ər òl̆ trij ræw̱lər, uw̥ð i o̱bən sø. Næ̣r haw̥ æ slæt, ka wi sij boň å di maṉə pæ̱n dyjr, wòňmæňər å dæň slaw̱ nịər åjə wòs, å ær əð åm nætən, så sir əð uw̥ð, såm åm haw̱boň war øw̱ərso̱əð mæ stjaṉər lisåm heṃəl, å haw̥ lyjsər såm iḷ åmkreŋ bọðən å òl̆ wæṉ, hwaðæ̣r blywər rø̣r we wòňəð, mæn de sta̱səst å sij əpo ær åm må̱rən å aw̱tənən, nær sụəl komər òp hèl̆ə go nịər; så sir əð uw̥ð, såm hịələ haw̥ wa fògyl̆t dæň wèj

---

ind i forenden af den ved at holde sig for over og holde sine ben lige ud, men det varer ikke længe, inden han kommer på ret køl igen, og så går det rask med at ro ud efter. Somme tider ror én, somme tider er de to om det, men hver har sit par årer. Jeg kan huske to gamle mænd, der gik på havet sammen; den ene var en godlidende stakkels stræbsom mand, og den anden var en doven tværdriver, der sad og vrængede mund og skældte ud: „Nå, ro nu, hundsvot!“ Sådan gik det nok i mange år, men andre plejer da at byttes til at ro.

Lad dem nu ro; vi sejler for en god sydøstvind ud over alle tre revler, ud i åben sø. Når havet er slet, kan vi se bunden og de mange pæne dyr, vandmænd og den slags, nede under os, og er det om natten, så ser det ud, som om havbunden var oversået med stjærner ligesom himmelen, og havet lyser som ild omkring båden og alle vegne, hvor der bliver rørt ved vandet, men det stadseligste at se på er om morgenen og aftenen, når solen kommer op eller går ned; så ser det ud, som hele havet var forgyldt den vej hen. Der

hæn. Dæ war æn ḱa̱bo, dæ fòtòl̲ mæ, te haň hað wæt mæ såm æn syv—o̱tosknåt əpo haw̥ jèṇ næt; di fø̱r fòlk låðæm tẹ å sòw̥, å ham hað di sòt te row̥er å wijst ham, hwa wèj haň sku hòl̲ row̥ərpeṇ̈ən; så sòð haň dæ̱r å pèqt mæ dæṇ̈ æṭər æn stja̱n; haň tøt, dew̥ar hans mu̥ər, dæ wa dø̱ fræ ham. Så sòð haň å kam i tåŋkər åṃ, tə wi mot ejt pe̱q æ stja̱nər'n, fòr så prekəð wi øw̥nən uw̥ð əpo Gus æŋ̱ələr, å wi mot ejt hysəl åm aw̥tənən hèl̲ər əpo haw̥, fòr så kal̲t wi dæň slæm̲ tew̥òs. Sånt waðæ jèṇ, dær hað hysəlt əpo haw̥, å mæð̣ə sam̲ kam dær æn rø̱ dæw̥əl mæ tow gløj̣ øw̥n få̱rən i wòṇ̈əð hæṇ imòð bo̱ðən; så hòl̲t han òp, å dæň slæm̲ ǧik sin wèj̣ ijèn, mæn nø̱j æṭər hað haň glæmt əð å beǧøṇ̈ at hysəlt ijèn, å dæṇ̈ gåŋ hað dæň rø̱ nœ̱r tå̱ən ham, eṇ̈ən haň west o̱ əð å sèj̣. Så kam dræŋ̱ən òså i tåŋkər åṃ Las Ba̱stòw, dær hað få̱r mæ stu̱ər sḱijb tə fræm̲əð laṇ̈; haň hað jèṇ næt gon əpo waqt låŋs op å nịər æ sḱijbən, å så kam haň te å sij̣ nịər i

---

var en kærbo, der fortalte mig, at han havde været med som en syv—otteårs purk på havet én nat; de voksne folk lagde sig til at sove, og ham havde de sat til roret og vist ham, hvad vej han skulde holde rorpinden; så sad han der og pegte med den efter en stjærne; han syntes, det var hans moder, der var død fra ham. Så sad han og kom i tanker om så mange grimme fortællinger om, at vi måtte ikke pege ad stjærnerne, for så prikkede vi öjnene ud på Guds engle, og vi måtte ikke flöjte om aftenen eller på havet, for så kaldte vi den slemme til os. Sådan var der én, der havde flöjtet på havet, og med det samme kom der en rød djævel med to gloende öjne farende i vandet hen imod båden; så holdt han op, og den slemme gik sin vej igen, men noget efter havde han glemt det og begyndte at flöjte igen, og den gang havde den røde nær taget ham, inden han vidste af det at sige. Så kom drengen også i tanker om Lars Badstue, der havde faret med store skibe til fremmede lande; han havde én nat gået på vagt langs op og ned ad skibet, og så kom han til at se ned i vandet og så' en stor sort tingest,

wòṇ̆əð å sọ æn stụər, swòt teŋəst, liså låŋ å brẹ såm hi̯ələ hans sk̆ij̯b; haň ğik å sọ əpọ əð nøj̯, å så toẉ haň æn bòshaq å stak tẹ əð; de wa liså họr å stø̱ð əpo såm wò bòẉər, mæn så blø̀w əð hæn̲ mæð̣ə sam̲. Deẉa kask̆i nåk æn slaw fesk, mæn eṉ̆ åm sạnt æn kạ̊l sku kom əpo sij̯ o bọðən? Eṉ̆ så dæm̲, dær hað sit æn haẉmaň, dæ stoẉ ræt òp i wòṇ̆əð, æn das tij̯ far dæ kaṃ æn fòrfærdəliq stòṛm? De war ejt sæ̣r, åm dæň ar̲mə dræŋ ku blyw rèj̯ wẹ å teŋk əpo di històṛiər å man̲ə fli̯ər, såm haň hað hø̀t så tit. De wa eŋən fèj̯l, te dær hað wæt æn maṇ̆, di kal̆t Las Ba̲stòw, fòr uẉn te klẹt leq̣ə dær æn gọr, såm di i gam̲əl daẉ kal̆t Strå̱ňgor, å dæ̱r èj̯əð di æn sk̆ij̯b, dæ ğik əpo Nòr̲ə, å dæṇ̆ fuẉr Las Ba̲stòw mæ såm sk̆ipər; æn dørtiq maṇ̆ skal haň ha wæt, mæn dæ ğik òså man̲ə lø̀ẉn åṃ ham. Di fòtòḷ̆, te jèṇ gåṇ, haň war i Nòr̲ə, dø̀ẉəð haň mæ̣ å kom dæ fræ̣, fòr weṇ̆ən wa så kontraṛi; så kaṃ dær æn gaməl k̆æl̲əŋ mæ̣ æn lom̲klə, dæ wa trij̯ knuð̲ər əpo, å så te ham, te næ̣r haň lø̀sənt dæň fø̱st

---

lige så lang og bred som hele hans skib; han gik og så' på det noget, og så tog han en bådshage og stak til det; det var lige så hårdt at støde på som vort bord, men så blev det borte med det samme. Det var måske nok en slags fisk, men hvad om sådan en karl skulde komme på siden af båden? End så dem, der havde set en havmand, der stod ret op i vandet, en dags tid för der kom en forfærdelig storm? Det var ikke sært, om den arme dreng kunde blive ræd ved at tænke på de historier og mange flere, som han havde hørt så tit. Det var ingen fejltagelse, at der havde været en mand, de kaldte Lars Badstue, for oven for klitten ligger der en gård, som de i gamle dage kaldte Strandgård, og dèr ejede de et skib, som gik på Norge, og det fór Lars Badstue med som skipper; en dygtig mand skal han have været, men der gik også mange lögn om ham. Man fortalte, at én gang, han var i Norge, döjede han med at komme der fra, for vinden var så contrair; så kom der en gammel kærling med et lommetörklæde, der var tre knuder på, og sagde til ham, at når han løsnede den förste knude, fik han medvind; den

knuw̱ð, fèk haň mæweň; dæň ajən ga blæst, mæn dæň triḑi mot haň ejt løs òp, fòr såẉil̆ dær kom̱ sånt æn òrkån, te òl̆ di sk̆ijb, dæ war əpo haẉ, di fòlijst; haň løst dæň jèṉ knuw̱ð å mæḑə sịəl å sam̱ feḳ han æn rèjtiq gụə, steḻ weň, å så sèjlt haň, mæn han tøt, de ǧik wal steḻ, å så løst haň æn knuw̱ð te å ǧik fòr æn rèjtiq rask å stryjqən nòrwæjst hjèṃ te Lel̆ stråň. De wa wes nåk dæň sam̱ gåŋ, te jèṇ o hans matrọsər hað k̆æṟəstəst nøj mæ æn nòsk pijq, å dæň gåŋ haň sku res, ga hon ham æn lòk o heṉ̌ər họr å ba ham åṃ æn lòk o hans; haň lòw̱əð heňər òså å læ heňər fọ ən, mæn haň war rèj, dæ sku wæ peqsər wẹ əð, å så røt haň æn lòk họr ọ æn swòt kalsk̆əň, fòr haň hað sịəl swòt họr, å de ga haň heňər så å teňt ejt mi̱ər øẉər əð eň de sam̱. Weḑə laẉ, di wa komən møṭ uẉð i haẉ, ga əð sæ tẹ å romstịər så gròw̱ ni̱ər i lastən, såm di ha̱ð æn hịəl hòbən kalsk̆əň, å dæň gåŋ di wil̆ tẹ å lòp å sij æṭər, hwans dæ wa wẹ əð, flòw dær æn swòt sk̆eṇ̌ òp æ luqən å uẉð i haẉ, å dæ̱r blòw æn hæṉ; hwæṃ

---

anden gav blæst, men den tredje måtte han ikke løse op, for så vilde der komme sådan en orkan, at alle de skibe, der var på havet, de forliste; han løste den ene knude, og med det selv og samme fik han en rigtig god, stille vind, og så sejlede han, men han syntes, det gik vel stille, og så løste han en knude til og gik for en rigtig rask og strygende nordvest hjem til Lild strand. Det var vist nok den samme gang, at én af hans matroser havde kærestedes noget med en norsk pige, og den gang, han skulde rejse, gav hun ham en lok af sit hår og bad ham om en lok af hans; han lovede hende også at lade hende få den, men han var ræd, der skulde være tryllekunster ved det, og så rykkede han en lok hår af et sort kalveskind, for han havde selv sort hår, og det gav han hende og tænkte ikke mere over det end det samme. Ved det lag, de var komne midt ud i havet, gav det sig til at rumstere så stærkt nede i lasten, hvor de havde en hel hob kalveskind, og den gang, de vilde til at lukke op og se efter, hvad der var ved det, flöj der et sort skind op ad lugen og ud i havet, og der blev det borte; hvem der var

dæ wa glå, dewa matrosən, te haň had ejt tån di hor o hans ijn hue; mæn hwæm dær ejt wa swå glå, dewa drænən, dæ sòð å teňt əpo sånte nəj, mæns haň sòð we rowər.

Plæbər å pæws hå wi wal fòt nåk o no; dæ ska wær alər we əð, å de æ dær nåk o əpo haw. De ær ejt så gal, åm wi glæmer wò mèlmaðstèjn, fò de ær enən saq å sulț æn das tij, mæn å tøst, de æ ræn gal, fòr hawwòňəð æ ejt te å drek; de kaň èjləmol hjèlp å tå æn skro, å dæfòr æðær så manə ǩabor, dæ skror tobak, mæn de ær òså gòt å dep sin luw gòt i wòňəð å så sæt ən po hue ijèn. De ær hèlər ejt bæjst å sej əpo haw åm weňtərən mæ kòl heňər, mæn så kaň əð hjèlp å hòl dæm i wòňəð; de æ, lisåm de wa loŋkən. A så æðær jèn rå te. Præjstən så te jèn o ǩaborən, te han sku'jt drek så møj brænmən. „De ka Di sajt sèj," swår maňən, „fò Di hår òlər dèwəð nəj frøst å kul." De wæst, dær æ te əpo haw sånt te dawlə broq, de æ da nåk å blyw søsyq; dæ wa jèn maň, dæ fòtòl, te dæň føst mår, haň skul əpo haw, blèw

---

glad, det var matrosen, at han havde ikke taget de hår af sit eget hoved; men hvem der ikke var ret glad, det var drengen, der sad og tænkte på sådan noget, medens han sad ved roret.

Plapren og pjank har vi vel fået nok af nu; der skal være alvor ved det, og det er der nok af på havet. Det er ikke så galt, om vi glemmer vor madkasse, for det er ingen sag at sulte en dags tid, men at tørste, det er rent galt, for havvandet er ikke til at drikke; det kan endelig hjælpe at tage en skrå, og derfor er der så mange kærboer, der skrår tobak, men det er også godt at dyppe sin hue godt i vandet og så sætte den på hovedet igen. Det er heller ikke bedst at sidde på havet om vinteren med kolde hænder, men så kan det hjælpe at holde dem i vandet; det er, ligesom det var lunkent. Og så er der et råd til. Præsten sagde til en af kærboerne, at han skulde ikke drikke så meget brændevin. „Det kan De sagtens sige," svarede manden, „for De har aldrig döjet noget frost og kulde". Det værste, der er til på havet sådan til daglig brug, det er da nok at blive søsyg; der var én mand, der fortalte, at den første morgen, han

haň skit å skuľ tẹ å spij, så snạ̊r haň kam uw̥ð; dæň ajən daw̥ kam haň tẹ å bryjð sæ, så sọr haň kam əpo strạ̊ň å ku sij haw̥, å dæň triði mạ̊r wæňtəs əð i ham, da haň beǧøň å ku hør haw̥; sijn hår haň òľər prøw̥əð əpọ å wær fẹskər. De ær hèľər ejt swạ̊r skøn̥, nær dær æ jèn̥ əpo haw̥, dæ gọr i søw̥n; di dremər mjèst, te di leqər iðjè sæŋ å ska tẹ å òp, mæn i ste fòr å sweŋ djè bịən uðən te sæŋəstòk, sweŋər di dæm uðən te bọðən; mjèstəndịəls æðær æn najən, dæ for fat iðæm, eňən di druw̥nər. Nøj oðə wæst, dæ ka tijməs əpo haw̥, ær haw̥rạq å ajər slaw tọq i steľ wèjər å slæt haw̥, å di hå glæmt å ta djè kompas mæ; sạ̊ æ di nøjt tẹ å leq steľ så læŋ, te di ka beǧøň å hør laň, fò nær de bryjðər əpo Braq hèľər i laňəŋ, åm̥ Skarə hèlər Skarəkleṭ, såm di òså kaľər ən, dæň̥ stu̥ər stịən, dæ stạ̊r i haw̥ uðən te Boľbjèrə, så kaň əð hørəs låňt uw̥ð, å så kan di nøj nær hør, hwaði ær, å i mørk næṭər hạ̊r di Håňsthòlm fyjr å ræṭ dæm æṭər.

---

skulde på havet, blev han dårlig og skulde til at spy, så snart han kom ud; den anden dag kom han til at brække sig, så såre han kom op på stranden og kunde se havet, og den tredje morgen vendtes det i ham, da han begyndte at kunne høre havet; siden har han aldrig prøvet på at være fisker. Det er heller ikke ret skönt, når der er en på havet, der går i sövne; de drömmer mest, at de ligger i deres sæng og skal til at (stå) op, men i steden for at svinge deres ben uden for sængestokken, svinger de dem uden for båden; mestendels er der en anden, der får fat i dem, inden de drukner. Noget af det værste, der kan times på havet, er havguse og andre slags tåge i stille vejr og jævnt hav, og de har glemt at tage deres kompas med; så er de nødte til at ligge stille så længe, til de kan begynde at høre landet, for når det bryder på Brage eller i landingen, om Skarre eller Skarreklit, som de også kalder den, den store sten, der står i havet uden for Bulbjærg, så kan det høres langt ud, og så kan de noget nær høre, hvor de er, og i mørke nætter har de Hanstholm fyr at rette sig efter.

Åm weňtərən i stræŋ frøst fryjsər haw òså, mæn ejt nær så næm såm fæsk wòň, å nær haw ær urolə, å de ær ən mjèst, så blywər ən ejt låð; fuľ o kwarə å grøðwærk ka ən jow nåk blyw. Mæn de hå tròfən æn sjaľən gåŋ, te haw hår stån i glèj, næ dær æ komen æn kleŋrəndəs frøst, å så leqər ən te, mæn de wår ejt læŋ, eňən ijsəð brèkəs i stuər klaqər å komer i drøwt. Fò manə ọr sijn, fòtèlə di, ku fòlk we Hjòwtəls stråň sij æn maň, dæ drøw əpọ ən ijsklaq låňt uwð i haw; di tow uwð te ham ịə æn bọð å fèk ham dær i, mæn haň kuň ejt snak, da i òľ faľ ejt nøj, di ku fòstå, mæn haň hað wæt əpo klaqən så læŋ å hað sult så møj, te haň hað beǧøň å èt ǩøðəð o hans jèn òrm; di fèk ham i laň å i sæŋ, å så sæň di bu ætə dòqtər, mæn eňən haň kam, wa maňən dø, å dòqtərən skèľt uwð øwər, te di hað komən ham i sæŋ i warm, fò di skuľ hèľər ha komən ham i baj i kòľ wòň.

Mæns wi hår snakəð åm òľ de hær, æ wi komən låňt uwð i haw, å wi mo si gòt ætər laň fòr å ta mèð o Bolbjèrə

Om vinteren i streng frost fryser havet også, men ikke nær så nemt som fersk vand, og når havet er uroligt, og det er det mest, så bliver det ikke lagt; fuldt af kvader og grødværk kan det jo nok blive. Men det har truffet en sjælden gang, at havet har stået spejlklart, når der er kommen en klingrende frost, og så lægger det til, men det varer ikke længe, inden isen brækkes i store flager og kommer i drift. For mange år siden, fortæller de, kunde folk ved Hjortdals strand se en mand, der drev på en isflage langt ude i havet; de tog ud til ham i en båd og fik ham der i, men han kunde ikke tale, da i alt fald ikke noget, de kunde forstå, men han havde været på flagen så længe og havde sultet så meget, at han havde begyndt og ædt kødet af sin ene arm; de fik ham i land og i sæng, og så sendte de bud efter doktor, men inden han kom, var manden død, og doktoren skældte ud over, at de havde kommet ham i sæng i varme, for de skulde hellere have kommet ham i bad i koldt vand.

Mens vi har talt om alt dette, er vi komne langt ud i havet og vi må se godt efter land, for at tage méd af Bul-

å Skarəklet, Bjèrəməl, Hjarmol ǩèrk, Tœmərby ǩèrk å òl di gor å steər, dœ legər əpo Bjèrəð å po baker'n i Tylaŋ fòr å feŋ di bœjst steər å fesk. De sir uwð, sâm laŋəð lo så lâŋt niər åjər haw, te de œ sœr, haw gor ejt eŋ øwər eð å sluqər əð òl saməl, å lœŋər uwð ka wi'jt sij åŋt eŋ dœŋ òl òwəst tep o Bolbjèrə å Hâŋsthòlm. Skuǩ əð weŋəl òp mœ tòrənwèjr, war əð skònəst å kom i laŋ ijèn, fò sânt wèjr œ møj strœŋər əpo haw eŋ i laŋ; dœm, dœr hå wœt uwð i tòrənwèjr, di fòtèlər, te lysən hår slân niər i haw rojən åmkreŋ dœm. Mœn de blywə nâk gòt wèjr, å så go wi te Braq hèlər Skarə èjt å fliər steər, hwaðœr œr èjt, dewəl sèj stiənboŋ, fòr əpo sâŋboŋ skal əð ejt wœr så gòt å fesk. Gaməl feskərer keŋər òl sânt steər, mœn de œr ejt sâð, te di fòtèlər òl å œnhwœr, hwaði ka feŋ dœm. Sânt œn feskbâŋk lâŋt uwð i haw kaləs Ajəs Haŋsəns; fòr øwər huŋər or sijən waðœr œn gormaŋ əpo Bjèrəð, dœ hjèð Ajəs Haŋsən; haŋ gik əpo haw lisâm så maŋə

---

bjærg og Skarreklit, Bjærgets mølle, Hjardemål kirke, Tømmerby kirke og alle de gårde og steder, der ligger på Bjærget og på bakkerne i Thyland, for at finde de bedste steder at fiske. Det ser ud, som landet lå så langt nede under havet, at det er sært, havet går ikke ind over det og sluger det alt sammen, og længer ude kan vi ikke se andet end den aller øverste tip af Bulbjærg og Hanstholm. Skulde det trække op med tordenvejr, var det skönnest at komme i land igen, for sådant vejr er meget strængere på havet end i land; de, der har været ude i tordenvejr, de fortæller, at lynet har slået ned i havet rundt omkring dem. Men det bliver nok godt vejr, og så går vi til Brage eller Skarre ægt og flere steder, hvor der er ægt, det vil sige stenbund, for på sandbund skal det ikke være så godt at fiske. Gamle fiskere kender alle sådanne steder, men det er ikke sagt, at de fortæller alle og enhver, hvor de kan finde dem. Sådan en fiskebanke langt ude i havet kaldes Anders Hansens; for over hundrede år siden var der en gårdmand på Bjærget, der hed Anders Hansen; han gik på havet ligesom så mange gårdmænd den gang, og så

gọrmæňər dæň gåŋ, å så blòw haň wẹ å sæt uw̥ð i dæň rætneŋ, te haň ku hòl̥ Tæm̲erby k̆èrk iǧèm̲el hans ij̲n gọr, å po dæň måð faň haň dæň groň. Låňt læŋər uw̲ð ijèn, di men̲ər, de æ møt imèl̲ Dan̲mark å Nòr̲e, æðær en ste, di kal̆ər Groňən. Mæn nọ åm daw̲ æðæ fọ, dær komər uw̥ð əpo Ajəs Hansəns, å iði sij̲st man̲ə ọr håðær eŋən wæt uw̲ð əpo Groňən, fò de ær så ustaðiq wèj̲r nọ åm tij̲ər, te wi hå snår ejt tow̥ das haw̲wèj̲r ætə hwòraj̲ər, da ejt å lij̲ð əpo, mæn i gam̲əl daw̲ war əð møj̲ bèj̲ər; da hað di òså fli̲ər stu̲ər bo̲ð å broqt ejt di skit pram̲ å sjèqtər så møj̲ såm no, fò de æ da nøj̲, ænhwæ ka sajt fòstå, te sånt æn betə èqskål duw̥ər ejt tẹ å klår sæ, næ dær æṇøj haw̥; næj, i gam̲əl daw̲ kuði ta låňt uw̥ð å blyw̲ hæn̲ i fli̲ər nætər å daw̲, fòr a ska sèj̲ wòs, wèj̲rəð wa tẹ əð, å bo̲ðən war òså. Dæ fòtèl̲əs, te dæ wa jèṇ maň, dæ sèj̲lt jen̲ər te Nòr̲ə i hans bọð; åm aw̲tənən stel̲t haň sèj̲lən å baň row̥ərən fåst, å så lå haň sæ åj̲ər tòw̲tərn å sòw̥

---

blev han ved at sætte ud i den retning, at han kunde holde Tømmerby kirke igennem sin egen gård, og på den måde fandt han den grund. Langt længere ude igen, de mener, det er midt imellem Danmark og Norge, er der et sted, de kalder Grunden. Men nu om dage er der få, der kommer ud på Anders Hansens, og i de sidste mange år har der ingen været ude på Grunden, for det er så ustadigt vejr nu om tider, at vi har snart ikke to dages havvejr efter hverandre, da ikke at lide på, men i gamle dage var det meget bedre; da havde de også flere store både og brugte ikke de snavs pramme og joller så meget som nu, for det er da noget, enhver kan sagtens forstå, at sådan en lille æggeskal duer ikke til at klare sig, når der er noget hav; nej, i gamle dage kunde de tage langt ud og blive borte i flere nætter og dage, for jeg skal sige os, vejret var til det, og bådene var også. Der fortælles, at der var en mand, der sejlede ene til Norge i sin båd; om aftenen stillede han sejlene og bandt roret fast, og så lagde han sig under tofterne og sov så rolig som i sin

så rol̲ə såm i hans mu̯əs draw̲k̆ist; sa̤ntəð nøj̲ ku wi prøw̲ əpo no, såw̤il̆ wi sna̤r kom gal̤ o ste.

I dæň sij̲st snes o̤r å læŋ̲ər hå di tån hom̤ərər åm såm̲ərən. We aw̲tənstij̲ tår di uw̤ð mæ kran̲iər; æn kran̲i ær æn reŋ̲ o roň ja̤r, fæm̤ kuti̤ər hèl̆ər halaj̲ən al̲ twat øw̤ər, å i dæň̤ æðæ boj̲ən æn pu̯əs, nøj̲ gròw̲ər eň sel̆går; əpo̤ æn sna̤r, dæ gor twat øw̤ər reŋ̲ən, æðæ fæjst æn hòbən ta̤r fesk, såm hom̤ərən go̤r æt̤ər; dæ gor oså tow̤ sna̤rər øw̤ər kòs twat øw̤ər reŋ̲ən, å dæm̲ æðæ fæjst æn lij̲n i; iḍæň aj̲ən æň̲ o lij̲nən fæjstər wi æn tryj̲l hèl̆ər æn dòb̲ər, dew̤əl sèj̲ æn peň̤ mæ̤ æn syv—o̤t støkər flo̤r əpo. Så sæt̤ər wi wò kran̲iər i̤ən rå̤ň ætər hwòraj̲ər, å hi̤ələ nætən ka wi ha nåk å bestel̲ mæ̤ å ta dæm òp å sij̲ æt̤ər, åm dær æ komən hom̤ərər iḍem. Kra̲bər å kò̲sfesk å sk̆it ædæ nåk o̤, såm̲ tij̲ər òså søpeň̲swij̲n, mæn a hår lå̤ð əpo haw̤ æn hi̤əl næt, wi wa tow̤ uw̲ð i̤ən pram̤, å wi fek ejt uḍ̲ən tow̤ betə hom̤ərər, å dæň jèn̲ war ænda så betə, te dæň sku go fòr hal̤ prij̲s. Såm̲tir ær əð

---

moders dragkiste; sådan noget kunde vi prøve på nu, så vilde vi snart komme galt af sted.

I den sidste snes år og længer har de taget hummere om sommeren. Ved aftenstid tager de ud med kranjer; en kranje er en ring af rundt jærn, fem kvarter eller halvanden alen tværs over, og i den er der bunden en pose, noget grovere end sildgarn; på en snor, der går tværs over ringen, er der fæstet en hob tör fisk, som hummeren går efter; der går også to snore over kors tværs over ringen, og dem er der fæstet en line i; i den anden ende af linen fæster vi en boje eller en dobber, det vil sige en pind med en syv—otte stykker kork på. Så sætter vi vore kranjer i en række efter hverandre, og hele natten kan vi have nok at bestille med at tage dem op og se efter, om der er kommen hummere i dem. Krabber og korsfisk og snavs er der nok af, somme tider også søpindsvin, men jeg har ligget på havet en hel nat, vi var to ude i en pram, og vi fik ikke uden to bitte hummere, og den ene var endda så lille, at den skulde gå for halv pris. Undertiden er det jo meget bedre; ellers var det

jow møį bèjər; hèļəs war əð òså gaļ. I daɯnəŋ tår wi så i laŋ å komər wòr fåŋst įən homərkas te åm aɯtənən; wi mo ha gòt bojən åm hwær homərklòɯ mæ tweŋ; hèļəs ku di gras hwòrajer; åm nætən komər di mæ øą å uɯn å kyr əm tə Tisti, fòr òļ di homərer, wi tår, æ sòl, far wi fåŋər dæm. Dæm, wi broqər sįəl, hå wi lòɯ å ta hjèm, å fòr å hòļ lyɯ iðəm ka wi ji dæm òl hèļər sæt əm uɯð i doq åm mårənən.

Åm weŋtərən, nær dær eŋən homərər ær å ta, broqe wi bakər å ta tòsk əpo; de æ låŋ lijnər, dæ blywər sæŋkəð niər əpo boŋ o haɯ mæ æn keŋs fò hwær haltriði fawn; i æŋ o keŋsən æðær æn stuər kròą mæ æn stomp kòļə po, å dær hør haltresəŋstyɯ kròą te æn maŋpårt, mæn hwær maŋ hå trij mæŋpårtər, å dær æ toɯ hèļər trij maŋ åm æn sjèqt. Baker'n blywər låð låŋs æ boŋ o haɯ, å fræ hvær æŋ gor dær æn rijbər hèļər æn dòbərlijn, såm di òså hår kalt ən, òp təðə òɯəst o wòŋəð å æ fæjst įən dòbər hèļər æn tryjl, å i dæŋ æðær òså fæst æn tòɯ mæ æn seŋk we. Nær di så sætər

---

også galt. I dagningen tager vi så i land og kommer vor fangst i et hyttefad til om aftenen; vi må have godt bundet om hver hummerklo med sejlgarn; ellers kunde de knuse hverandre; om natten kommer man med heste og vogn og kører dem til Thisted, for alle de hummere, vi tager, er solgte, för vi fanger dem. Dem, vi bruger selv, har vi lov at tage hjem, og for at holde liv i dem kan vi give dem øl eller sætte dem ud i dug om morgenen.

Om vinteren, når der ingen hummere er at tage, bruger vi bakker at tage torsk på; det er lange liner, der bliver sænkede ned på bunden af havet med en kense på hver halvtredje favn; i enden af kensen er der en stor krog med en stump kuller på, og der hører halvtredsindstyve kroge til en mandpart, men hver mand har tre mandparter, og der er to eller tre mand om en jolle. Bakkerne bliver lagte langs ad bunden af havet, og fra hver ende går der en riber eller en dobberline, som de også har kaldt den, op til det øverste af vandet og er fæstet i en dobber eller en boje, og i den er der også fæstet et tov med en sinke ved. Når de så sætter deres

djèr baḳər åm œṭərọr, behȯẉər di'jt å ta di tåŋ seŋkər òp far imòð weňtər; te daẉlə broq kaði lǫb djè baḳər uðən å rǫr seŋkər'n. Po di steər, såm wi sæṭər wò baḳər, ær haẉ imèl̥ syẉ å sèjstən faẉn dyɲb, å så mo rijbərər å seŋktòẉ wœr æn par faẉn læŋər. Hwis wèjr å haw æ tẹ əð, tår wi uẉð hvœ daẉ å lǫbə wò baḳər, mæn de skịər òså, dæ komər stòṛm å uň wèjr, dæ spleṭər baḳər'n æð å for əm i drȯwt, åm seŋker'n hå wæt fò læṭ; så ka wi'jt feň dæm ijèn, å fòṛ æn faṭə fèskər ær əð maŋə pæŋ å fòlijs; fræməð fẹskərər fræ ajər laň mæ slœbwuj ka òså ǧȯ baḳər'n fòtrèð å slæb o ste mæðəm. Åm hèl̥ə daẉ sku wi jow nåk ejṭ ta əpo haẉ; mæn de ær òså søň å læ di sølə fesk sej å pins əpo kròqən, å wi weð jow o skrȯwtən, te de ær eŋən søň å læ sin hȯẉðər nịə te wòň æn hèl̥ə daẉ, å de jèn̥ ka wœ lisåm de åňt.

De æ tòsk å æn æŋkəlt hèl̥əfesk, wi tạr əpo baḳər'n, mæn kòl̥ə å fløňər tạr wi po smòkròq; dịər òså fæjst əpo k̆əňsər, dær æ sòt əpọ æn lijn, halajən al̥ imèl̥ hwæ toẉ, å te œnəŋ

---

bakker om efteråret, behøver de ikke at tage de tunge sinker op för imod vinteren; til daglig brug kan de løbe deres bakker uden at røre sinkerne. På de steder, hvor vi sætter vore bakker, er havet imellem syv og seksten favne dybt, og så må ribere og sinketove være et par favne længere. Hvis vejr og hav er til det, tager vi ud hver dag og løber vore bakker, men det sker også, der kommer storm og ondt vejr, der splitter bakkerne ad og får dem i drift, om sinkerne har været for lette; så kan vi ikke finde dem igen, og for en fattig fisker er det mange penge at forlise; fremmede fiskere fra andre lande med slæbevod kan også göre bakkerne fortræd og slæbe af sted med dem. Om hellige dage skulde vi jo nok ikke tage på havet, men det er også synd at lade de stakkels fisk sidde og pines på krogene, og vi véd jo af skriften, at det er ingen synd at lade sine høveder ned til vand en hellig dag, og det ene kan være ligesom det andet.

Det er torsk og en enkelt helleflynder, vi tager på bakkerne, men kullere og flyndere tager vi på småkroge; de er også fæstede på kenser, der er satte på en line, halvanden alen

broqəs dær æn̆tən smòsəl̆ hèl̆er òså lòw̱ər, di skir i støkər. Smòkròqən ben̆əs te seŋ̱kər'n, dær æ fæjst i̯ən dòḇərlij̱n lisåm we bak̤ər'n, mæn we smòkròqən ska wi ha seŋ̱kər'n òp, hwæ gåŋ̱ wi ska ætərsij̱ kròqən. Tri hun̆ər smòkròq kal̆əs æn trow̱; nær di ær o̱ haw̱, blywə di lå̤ð så akorå̤t dæn̆ jèṉ we sij oð̤æn̆ aj̱ən əpo̤ æn brèt, di kal̆ər æn bak; næ wi komər hjèm̤, ska wi tẹ å splið əm òp, dew̱əl sèj å ta bi̯əðər'n oð̤əm å sæt əm po splij̱ð; dẹ ær æn trègafəl mæ tow flæ̱n, mæn de ær ejt så næm å sèj, hwant ən æ sk̆æwt.

Æn daw̱, næ wi hwæṟkən hår bak̤ər hèlər smòkròq i haw̱, tår wi uw̱ð for̤ å ta fesk te hoq. Mæ æn snö̱r ið̤æn̆ jèṉ hå̤n̆ stå̤r wi òp i bo̤ðən å hoq̱ər atər å fram̤ mæ snö̱rən; òḻ slaw stu̱ər fesk ka wi ta po dæn̆ må̤ð, kòḻə, tòsk, ho̤r å hèḻəfesk, haj̱ər, må̤rswij̱n å sæḻhun̆. De fòstå̤r sæ si̯əl, te di stu̱ər a̤sənər ær ejt næm̱ å fo eṇ̆ i̯ən pram̤; så̤nt waðæ tow̱ betə dræŋ̱ uw̱ð sam̤əl, å dæn̆ jèṉ fèk æn stu̱ər hèḻəfesk əpo hans

---

imellem hver to, og til agn bruges der enten småsild eller også lever, man skærer i stykker. Småkrogene bindes til sinkerne, der er fæstede i en dobberline ligesom ved bakkerne, men ved småkrogene skal vi have sinkerne op, hver gang, vi skal efterse krogene. Tre hundrede småkroge kaldes et trug; når de er ude af havet, bliver de lagte så akkurat den ene ved siden af den anden på et bræt, man kalder en bakke; når vi kommer hjem, skal vi til at spidde dem op, det vil sige, at tage agnene af dem og sætte dem på spid; det er en trægraffel med to flæner, men det er ikke så nemt at sige, hvorledes den er dannet.

En dag, når vi hverken har bakker eller småkroge i havet, tager vi ud for at fiske „til hug". Med en snöre i den ene hånd står vi op i båden og hugger agter og fræm med snören; alle slags store fisk kan vi tage på den måde, kullere, torsk, håer og helleflyndere, hajer, marsvin og sælhunde. Det forstår sig selv, at de store asener er ikke nemme at få ind i en pram; således var der to små drenge ude sammen, og den ene fik en stor helleflynder på sin krog; med det samme

kròq; mæðə sam smiṭ dæn ajən hans rèskab å fèk fat ịən hẹq å hoq i huə o hèl̲əfeskən, å så jaw di tẹ å sòt sij o praṃ nịər åjər wòṅ å hæfəlt fyjrən eṅ, mæn dæṅ stroniəð å spjaṭəð så stærk, tə dæṅ hað nær kåṅtəð praṃən, eṅən di fèk fat ịən knyẉ å fèk hål skon øẉər əpọ ən; fòlk fòråjərəð dæm øẉər əð å så, te hèl̲feskən ku næmər ha tån dæm, eṅ di ku ta dæṅ. Åm de òså æ fər fòlk, så dèẉə di ænda manə gåṇ mæ å fo hèl̲əfesk, mårswijn å sæl̲huṅ eṅən bowər å fo dæm ọ mæ lyẉ; æn haj ær hèl̲ər ejt skònəst å brys mæ. Mæn de betålə sæ got å fåṇ di stuər kanaḷiər; sæl̲skəṅ å tran blywər gòt betal̲, å åm de så ejt ær åṅt eṅ æn hèl̲əfeskhuə, så æ dæṅ så rænt te sop, te de wil̲ wær rejtiq antån, åm wi wil̲ fòrær madamən i præjstgor sånt æn jèṇ.

De ka træf, æn kroq gor i èjt, å dær ær eŋən rå tẹ å fo ən ọ ijèn; dẹ æ jow uhèl̲. Mæn hår æn feskər òl̲t fò møj hèl̲ mæ sæ, såẉəl di jar sèj, te haṅ hår kal̲t feskən te sæ we

---

smed den anden sit redskab og fik fat i en hage og huggede i hovedet af helleflynderen, og så jog de til og satte siden af prammen ned under vand og hev fyren ind, men den tumlede og spjættede så stærkt, at den havde nær kæntret prammen, inden de fik fat i en kniv og fik halen skåren over på den; folk forundrede sig over det og sagde, at helleflynderen kunde nemmere have taget dem, end de kunde tage den. Om det også er voksne folk, så döjer de endda mange gange med at få helleflyndere, marsvin og sælhunde inden borde og få dem af med livet; en haj er heller ikke skönnest at brydes med. Men det betaler sig godt at fange de store kanaljer; sælskind og tran bliver godt betalt, og om det så ikke er andet end et helleflynderhoved, så er det så agtet til suppe, at det vilde være rigtig kærkomment, om vi vilde forære madamen i præstegården sådan en.

Det kan træffe, en krog går i ægt, og der er ingen råd til at få den af igen; det er jo uheld. Men har en fisker alt for meget held med sig, så vil man gærne sige, at han har kaldet fiskene til sig ved heksekunster og ondt; sådan noget

peq̣sər å sk̆it; sạ̊nte nø̀j gọr tẹ æn tij, mæn bạq æṭər ka hań slæt eŋən fesk ta; såm̲ sẹr, de ka ǧø̀r əð å smø̲r kròq̣ən i dyẉəlsdrèk, mæn sạ̊ æ dær ijèn ajər, dæ wel men̲, te deẉa rœ̣n gaḷ; a weð eŋən besk̆ịən åṃ əð.

Uw̲ð əpo haẉ ka wi såm̲tir sœ̲l wò fesk te sk̆ijb, dæ komər sèj̲lən; dẹ æ no så møj̣ swạ̊r, men jeṇ gåŋ waðæ nu k̆a̲bor uw̲ð, å så kaṃ dær æn tysk skuw̲ð, æn hæsliq besk̆itə ka̲s uð̲ən naẉn, å wil̆ k̆yb fesk; k̆aborən lo òså djè kòr̲ər mæ fesk kom òp əpo sk̆ij̲bən, mæn di tur ejt go dær òp sịəl, fò dæ waẉal æn haḷ snes stu̲ər grem̲ huň̲ əpo dèkəð, å da fe̲skərən wil̆ ha betal̲əŋ, blø̀w dæ truw̲əð æð̣æm mæ̣ æn bø̲s; di tåm̲ kòr̲ər blø̀w smit i haẉ, å så sèj̲lt sk̆ij̲bən. Mon sạ̊ntə nø̀j òså ka wæ saň̲? Joẉ, dær æ man̲ə slæṭ meň̲əskər te, å de hæ̣r ær ejt så næ̣r de wæst. Østən fòr Ol̲bòrə lạ̊ dær jèṇ gåŋ æn kọq i fyẉər mæ jèṇ maṇ̌ i, å så kaṃ dær æn jaqt å sejlt øẉər ən; maṇ̌ən fèk fat æn ste i jaqtən å krawəlt åm bow̲ər, mæn di toẉ ham uð̲ən beteŋknəŋ å put ham i fyẉər

---

går til en tid, men bag efter kan han slet ingen fisk tage; somme siger, det kan göre det at smøre krogene i dyvelsdræk, men så er der igen andre, der vil mene, at det var rent galt; jeg véd ingen besked om det.

Ude på havet kan vi somme tider sælge vore fisk til skibe, der kommer sejlende; det er nu så meget rart, men én gang var der nogle kærboer ude, og så kom der en tysk skude, en hæslig skidden kasse uden navn, og vilde købe fisk; kærboerne lod også deres kurve med fisk komme op på skibet, men de turde ikke gå der op selv, for der var vel en halv snes store grimme hunde på dækket, og da fiskerne vilde have betaling, blev der truet ad dem med en bøsse; de tomme kurve blev smidte i havet, og så sejlede skibet. Mon sådan noget også kan være sandt? Jo, der er mange slette mennesker til, og dette er ikke så nær det værste. Østen for Ålborg lå der én gang en kåg i fjorden med én mand i, og så kom der en jagt og sejlede over den; manden fik fat et sted i jagten og kravlede om bord, men de tog ham uden betænkning og puttede ham i fjorden igen,. for de

ijèn, fò di wil̆ eŋən prosæs ha åṃ əð; såṷil̆ di hèl̆ər druw̱n ham; de war ejṭ djè sk̆yl̥̆, te han slap skå̱løs frœ əð. Dæň slaw̱ pasi̥ər dæ mi̥ər ọ, əň fòlk weð ọ å sèj, mæn dæň gåŋ, wi hað k̆rij mæ æŋəlskmaňən, ǧik əð ejṭ sạ̊nt te; da ka̱prəð Sòrən Møḻər å nu fli̥ər æn sk̆ijb mæ æŋəlsk flaq; deṷa kå̱l̆ teð̣əm, de tyw̱pạq, dær hað gon i laň å stòlən fọr əpo Boḻbjèrə, såm dæ står i wæsən:

„Aṭən huṉ̌ər å syṷ
blòw æŋəlskmaňən tẹ æn tyṷ;
aṭən huṉ̌ər å fjòw̱tən,
da trak di koŋ Frèð̣rək o sk̆òw̱tən.“

Wi sku tẹ å i laṉ̌. Poð̣i stu̱ər bo̱ð skaðæ jèṇ tẹ å komaňdi̥ər, å dẹ æ mjèst dæṇ̌, dæ sejə we roṷər, mæn æn gam̱el, prøw̱əð fẹskər, dær hað gon əpo haṷ i halfjæsəňstyw̱ ọr, hå fòtòl̥̆ mæ, te haň west òl̆ər ọ, haň hað komaňdi̥əreð nøj uðən å rås we mæð̣i ajər åṃ əð, mæn de mot wal ha

---

vilde ingen proces have om det; så vilde de heller drukne ham; det var ikke deres skyld, at han slap skadesløs fra det. Den slags passerer der mere af, end folk véd af at sige, men den gang, vi havde krig med engelskmanden, gik det ikke sådan til; da kaprede Sören Møller og nogle flere et skib med engelsk flag; det var krabat til dem, det tyvepak, der havde gået i land og stjålet får på Bulbjærg, som der står i verset:

„Atten hundred og syv
blev engelskmanden til en tyv;
atten hundred og fjorten,
da trak de kong Frederik af skjorten.“

Vi skulde til at (tage) i land. På de store både skal der en til at kommandere, og det er mest den, der sidder ved roret, men en gammel, prøvet fisker, der havde gået på havet i halvfjerdsindstyve år, har fortalt mig, at han vidste aldrig af, han havde kommanderet noget uden at rådes ved med de andre om det, men det måtte vel have været at forstå sådan,

wæt å fòstå sạ̊nt, te dewar i gòt wèjər, nœ di hað stạ̊ň å prạ̊t åm əð. Po sjèqtər å pram, nœ di ær ejt uðən tow, æðær no òl̲ər snak åm å komaňdịər; di hạ̊r əð əpo fòneməls, hwans di ska ǧòr. De ær òl̲ər så møj næm ænda å kom gòt òwər ræwlər'n å ǩijlən imèl̲ dæň eňəst ræwl̲ å laň. De komər an əpo, åm wi ka fo æn sø tẹ å bæ wòs gòt øwər ræwlər'n å gòt òp i hawstòkən, sạ̊nt te dæň stærk uwðsuw skal ejt trèk wòs tebaq ijèn, å dæ ska'jt kom æn brèksø å slå øwər bọðən å begraw wòs. Dæm, dær æ kòmən føst i laň, di tøwər mjèst əpo strạ̊ň å hjèl̲pər di ajər; di gor uwð te hawstòkən å gribər i bọðən, nœr ən støðər, å hòl̲ər wẹ ən, te wi ka kom gòt ọ ən, å så hjèl̲pə wi hwòrajər å slæb ən òp əpo strạ̊ň. „O-hòj", „hi-hòw", „hio-hòp", „ta hòw-maňstaq" å sạ̊ntə nøj robə di. Så ska wi ha feskən dịəlt sạ̊nt, tə hwœr maň fọr æn pạ̊rt, å bọðən for jèn, fò de ær ejt sạ̊ð, te wi hår hat wòr ijən bọð, å så ska wi jow ǧi boðløð; de hòl̲ər di så stærk əpo, te jèn

---

at det var i godt vejr, når de havde stunder at passiare om det. På joller og pramme, når de er ikke uden to, er der nu aldrig tale om at kommandere; de har det på fornemmelsen, hvad de skal göre. Det er aldrig så meget nemt endda at komme godt over revlerne og kedelen imellem den inderste revle og landet. Det kommer an på, om vi kan få en bølge til at bære os godt over revlerne og godt op i havstokken, sådan at det stærke udsug skal ikke trække os tilbage igen, og der skal ikke komme en brådsø og slå over båden og begrave os. De, der er komne först i land, de tøver mest på stranden og hjælper de andre; de går ud til havstokken og griber i båden, når den støder, og holder ved den, til vi kan komme godt af den, og så hjælper vi hverandre at slæbe den op på stranden. „O-hoj", „hi-hov", „hio-hop", „tag hovmandstag" og sådan noget råber de. Så skal vi have fiskene delt sådan, at hver mand får en part, og båden får én, for det er ikke sagt, at vi har taget vor egen båd, og så skal vi jo give bådlod; det holder de så stærkt på, at én gang var der en mand, der fik to og tredive

gåŋ waðær æň maň, dæ fèḳ toẉ å trøja kruẉnər æ rèǧịərəŋən fòṛ å rèj nu fòlijst søfòlk, å såẉil dæň maň, haň wa fèḷə mæ åṃ bọðen, ha sijn pårt o pæŋən, fòṛ əð te di hað broqt dæň bọð; di mot ha hæṛəðsfòẉdən tẹ å fo ham po ajər taŋkər. Såm såð: æðær æn bọð leðə, dær æ bèjər eň wòr ijn tẹ å wọq, te søər'n skal ejṭ slå eň ij ən, læṭər å slæb hèl̆ər sk̆ønər əpo ajər måðer, så tå wi dæň, mæn hèl̆əs æðæ mjèst nuər, dæ slåðæm saṃəl åṃ å k̆yb bọð å broq əm.

Ær əð wèjr å haẉ tẹ əð, å dæ stå fesk åjər laň, så kuň wi da òså, mæns wi ær hæ niər, dròẉ æn dræt we næṭətijər. Wuj å sel̆går ka k̆aborən beň sịəl; æn eňføj k̆abo æ mịər wòṇ tẹ å broq sel̆nọl å sel̆gårsk̆èl̆ eň pæn å blèk; dær ær eŋən kweňmeňəskər, dær æ så rạsk te å filịər såm en fẹskər. Ær æn sel̆går bojen faṛə, så sætə di æn liq mæ flọr əpo fòr uẉn ọ ən, å fò nèjən beňə di stịən te liqən. Æn bọð rowər uẉð i haẉ mæðə hær sel̆går, å så hå di laŋ rẹb əpọ ən tẹ å stå å dròẉ i po stråň. I sel̆går tå wi da sel̆, mæn i flịər

---

kroner af regeringen for at redde nogle forliste søfolk, og så vilde den mand, han var fælle med om båden, have sin part af pengene, fordi at de havde brugt den båd; de måtte have herredsfogeden til at få ham på andre tanker. Som sagt: er der en båd ledig, der er bedre end vor egen til at våge, at søerne skal ikke slå ind i den, lettere at slæbe eller skönnere på andre måder, så tager vi den, men ellers er der mest nogle, der slår sig sammen om at købe både og bruge dem.

Er det vejr og hav til det, og der står fisk under land, så kan vi da også, medens vi er her nede, drage et dræt ved nattetider. Vod og sildgarn kan kærboerne binde selv; en indfødt kærbo er mere vant til at bruge sildnål og sildgarnsskælde end pen og blæk; der er ingen kvindemennesker, der er så raske til at filere som en fisker. Er et sildgarn bundet færdig, så sætter man en lig med kork på for oven af den, og forneden binder man stene til ligen. En båd ror ud i havet med dette her sildgarn, og så har man lange reb på det til at stå og drage i på stranden. I sildgarn tager vi da

slaw wuj ka wi ta seḷəŋər hɛḷər smòseḷ, makrəl, striḷər, huəngɛḷər å sạntə nèj.

Mæn læ wòs no go òp i hawmaŋ tewòr rèskabshuws å fòwạr òḷ wò grèjər å så sij å fo fat iwo fesk. Æðær æn befòrðrəŋ niər əpo strạn fòr å kyb fesk, så ær əð så møj næm, å wel wi wæ nu kɛḷtreŋər, så ka wi kom gruwð å stiən niər i maw o tòskən fòr å fo əm tę å wèj miər, fò di blywər jạr sòḷ ætə wæt, mæn dær ær ejt maŋə, dæ broqər sạnt kɛḷtrəŋstreqər. Æðær eŋən uwn əpo strạň, for wi put wò fesk iwò kòrə å ta dæň əpowò nak å slæb o ste mę ən; ær əð fesk, wi ska broq siəl, læ wòs så skiər æn flæs i buqən oḏæm å ta mawən uwð; så æði da æn kèn krom lætər, å wi hår nåk å slæb əpo ilèwəl: kòre å tèjn å æn krok hɛḷər æn moŋk hɛḷər òså æn butəl å så kaskiəsæ nèj rèskab å te sist òḷ wò fesk; hwis fòlk å blèwən træt o å løs sạ lånt, hwant trowə di så ejt, æn kạbo ka blyw o å slæb iḛèməl kleṭ å læŋər hæn, go å sèk æn tri fjærəŋwèj mæ sạnt æn bòrən? Nær haň

---

sild, men i flere slags vod kan vi tage sildinger eller småsild, makrel, striler, hornfisk og sådan noget.

Men lad os nu gå op i havmanne til vort redskabshus og forvare alle vore redskaber og så se at få fat i vore fisk. Er der en befordring nede på stranden for at købe fisk, så er det så meget nemt, og vil vi være nogle kæltringer, så kan vi komme grus og stene ned i maven af torskene for at få dem til at veje mere, for de bliver gærne solgte efter vægt, men der er ikke mange, der bruger sådanne kæltringestreger. Er der ingen vogn på stranden, får vi putte vore fisk i vor kurv og tage den på vor nakke og slæbe af sted med den; er det fisk, vi skal bruge selv, lad os så skære en flænge i bugen af den og tage maven ud; så er de da en god smule lettere, og vi har nok at slæbe på alligevel: kurv og tejne og en krukke eller en dunk eller og en trepægleflaske og så måske noget redskab og til sidst alle vore fisk; hvis folk er bleven trætte af at læse så langt, hvordan tror de så ikke, en kærbo kan blive af at slæbe igennem klitten og længer hen, gå og sjokke en tre fjerdingvej med sådan en byrde? Når

blywer o fòmèqərəð, gor haň da òså hœn tę œn breŋk å sœtər sœ sånt, te kòrən ka kom tę å stå; dœr ka haň hwijl sœ œn beţə krom; haň ka jar ha behòw å pust; mœn så lœţər han sœ ijèn, sœter bèqə heňər òwər hans lœň fòr å lœţ əpo kòrən, å så sleŋərer han o ste hjèm œţər.

Hwant mon di no hår hat əð hjèm, kuən å bår? Ja, tu, hår əð wœt urolə wèjr, så hår kuənen nåk lœt huws å bar pas dœm siəl, fò så gor hon å œ wånt fò dœm, dœr œr əpo haw; så gor hon hœn i grajlaw te ajə kwònər å hør œţər, åm djè fòlk œ komən hjèm, å åm dœr eŋən œr, dœr hå spuər tę əð, hwant de œ goən we haw, hwœm dœr œ komən i laň; di ka da i òl faļ trøst hwòrajər.

Mœn hèļəs te dawlə broq œðœ nåk å bestel fòr œn sølə kuən. Hon ska føst òp åm mårənən å tœň òp əpo paļ fòr å law œn kòp kafə hèļər œn skifuļ warm søbəls tə dœm, dœ skal əpo haw, å hon ska law mèļmaðər, œňtən hon hå nøj å

---

han bliver for afkræftet, går han da også hen til en brink og sætter sig sådan, at kurven kan komme til at stå; dèr kan han hvile sig en lille smule; han kan gærne have behov at puste; men så letter han sig igen, sætter begge hænder over sin lænd for at lette på kurven, og så slingrer han af sted hjem efter.

Hvordan mon de nu har haft det hjemme, kone og börn? Ja, hvad skal jeg sige? har det været uroligt vejr, så har konen nok ladet hus og börn passe sig selv, for så går hun og er angest for dem, der er på havet; så går hun hen i nabolaget til andre koner og hører efter, om deres folk er komne hjem, og om der ingen er, der har spurgt til det, hvordan det er gået ved havet, hvem der er kommen i land; de kan da i alt fald trøste hverandre.

Men ellers til daglig brug er der nok at bestille for en stakkels kone. Hun skal först op om morgenen og fyre op på arnestedet for at lave en kop kaffe eller en skefuld varm søbemad til dem, der skal på havet, og hun skal lave „mellemmad'er", enten hun har noget at lave af eller ikke, og så

law ǫ hèl̆ər ejt, å så hjèlpər hon dœm o ste te haw. Dœr œ mjèst òså k̆yər, dœ ska mal̆kəs å sœtəs uwð hèl̆ər rèjtes; dœ ska k̆anəs å ǧørəs wust, reəs sœŋ, fèjəs å strøəs sån̆, mœ jèŋ uwr: hon ska ǧè saŋ̆. Barən skal òp å i klèjər, å dœm̆, dœ ska te skuəl, di skal òså ha mèl̆maðər mæ; hwœ jèŋ skaði towəs å k̆èməs, å dœŋ̆ meŋ̆st skal oqəs iə œn oq mœ ǧeŋər'n əpo laŋs, fòr əð te bårən ejt ska blyw søsyq, dœŋ̆ betə tòl̆, nœr ən blywər star å skal əpo haw hèl̆ə te søs; mu̯ərən sjèŋər fòðœŋ̆ betə:

„Sòw, betə bår!
No komər din får
po Bol̆bjèrə bak̆
mœ œn tòsk po hans nak̆.“

Di star bar pluðərər å prâtər hon mæ; sånt œn towors knåt ka hon fo tę å skral̆ərgreŋ̆ wę å sèj: „Mas, haŋ̆ sòð iə œn kas iə œn galias ijas“, hèl̆ər:

---

hjælper hun dem af sted til havet. Der er mest også køer, der skal malkes og sættes ud eller røgtes; der skal kærnes og göres ost, redes sænge, fejes og strøes sand, med et ord: hun skal göre orden. Börnene skal op og i klæder, og de, der skal til skolen, de skal også have „mellemmad'er“ med; hver én skal de vaskes og kæmmes, og den mindste skal vugges i en vugge med gængerne på langs, fordi at barnet ikke skal blive søsygt, den lille tulle, når den bliver större og skal på havet eller til søs; moderen synger for den lille:

„Sov, lille barn!
Nu kommer din fader
på Bulbjærg bakke
med en torsk på sin nakke.“

De större börn pludrer og passiarer hun med; sådan en toårs purk kan hun få til at skoggerle ved at sige: „Mads, han sad i en kasse i en galease i aftes“, eller:

„Sèjl te Nòr̲ə
i̯ə æn kòr̲ə,
i̯ə æn praṃ
te Amstərdaṃ“,

hèl̆ər:

„Ri te møl̲
po tow føl̲;
kom teba̲q
po tow pla̲q
mœ æn betə sej̆tə ka̲q
teu̯ò Ta̲mus“, hèl̆ə hwans haň hi̯ər, dæň bete ǩælədeq. Så fòtèlər hon histò̩riər å ræ̲msər:

Dœ war̲ æn gåŋ æn gål̆t,
dœ skul̆ òp å rør mål̆t;
så braň ən sin snu̯ò̩ð;
no̩ œ dæň histò̩ri u̯ò̩ð.

„Sejl til Norge
i en kurv,
i en pram
til Amsterdam“,

eller:

„Rid til mølle
på to føl;
kom tilbage
på to plage
med en lille sigtekage
til vor Thomas“, eller hvad han hedder, den lille kæledægge. Så fortæller hun historier og remser:

Der var en gang en galt,
der skulde op og røre malt;
så brændte den sin snude;
nu er den historie ude.

Aň̲əs ǩyr te Raň̲əs
mæ lij̲mər å sæ̲l;
haň wèl̲̆t hans uw̥n å spel̲̆t hans tjæ̲r;
haň baň̲t å reǧi̲ər,
haň skul̆ òl̲̆ər kom̲ dær mi̲ər.

Mæn hon hår ejṭ stå̲ň å sej weð̣æm swạ̊r læŋ; hon skal hæṇ å tow òp, å bạren skal uw̥ð å li̲əq. Æð̣ær æn dam̲ ejṭ o̲ låňt hæn̲, så ska dræŋən dæ̲r hæn å sæt djè sǩij̲b i wòṇ̆əð; æn trè̲skoboň̲ mæ̣ æn peṇ̆ i te mast, dẹ æ de hi̲ələ, mæn dẹ æ da æn sǩij̲b, å dam̲ən ær æn haw̥, å æð̣æ så æň betə reň̲ dæ fræ̣, sạ̊ æ dẹ æn fyw̥ər; æn stị̣ən komər i sǩij̲bən te ba̲qlast, å så skopər di tẹ æn uw̥ð o fyw̥ərən, uwð əpo dæň „wil̲de“ haw̥. Ka di'jṭ kom uw̥ð å li̲əq, så ka di fòslạ̊ tij̲ən wẹ å sèj te hwòraj̲ər: „Æn dam̲ mæ man̲ə hwijð ǧès i, kaðo ǧiṭ, hwans de ær?“ — „Ja, dẹ æ da fyw̥ər hèl̆ər haw̥, næ̣ de blæ̲sər, mæn hwans æ så de:

Anders kørte til Randers
med koste at sælge;
han væltede sin vogn og spildte sin tjære;
han bandte og skældte,
han skulde aldrig komme der mere.

Men hun har ikke stunder at sidde ved dem ret længe; hun skal hen at vaske op, og börnene skal ud at lege. Er der en dam ikke alt for langt henne, så skal drengene dèr hen og sætte deres skibe i vandet; en træskobund med en pind i til mast, det er det hele, men det er da et skib, og dammen er et hav, og er der så en lille rende der fra, så er det en fjord; en sten kommer i skibet til ballast, og så skubber de til den ud af fjorden, ud på det vilde hav. Kan de ikke komme ud at lege, så kan de forslå tiden ved at sige til hverandre: „En dam med mange hvide gæs i, kan du gætte, hvad det er?“ — „Ja, det er da fjorden eller havet, når det blæser, men hvad er så det:

Styw står æn staw
å bromlər sâm haw?
ğitə do de,
så ğir aðœ de rødəstə raw.“

De weð bərən òså nåk, te de ska wœr æn kanstaw, dœ bromlər, nœ di kanər mœ ən.

Kuənən ska tę å ğè fesk rœn å ha tòsk å kòlə, fløñər å seł, ol å knuðər sâltəð, fò grönsâltəð tòsk å kòlə œ gòt å ha əpo dœñ tij, dœ wâŋkər ejt nèj fœsk fesk, å speqəð fesk œ wi nøjt tę å ha te dòwər âm mârən tenèj jènə brø. Âm fòror henər hon tòsk å kòlə, skaðər, fløner å seł op te tar ię æn hjèł; dœr œ rest nu stòlpər uðen te huws mœ æn hòbən latər imèł; de œ sânt æn eñrœtnəŋ, dœ kaləs æn hjèł, å dœ blywə tow å tow fesk bojən samnəl å hæñ øwə latər'n. Op iði gamældas wij skòstinər œdœr plas tę å heŋ fesk i røq, å di røqər bòðə høər å strijlər, makrəl å seł iðjèr skòstin, fò dœr œr ejt swâ manə, dœr hâr æn huws jènər tę å røq fesk i. Ær əð seł,

---

Stiv står en stav
og brumler som havet?
gætter du det,
så giver jeg dig det rødeste rav.“

Det véd börnene også nok, at det skal være en kærnestav, der brumler, når de kærner med den.

Konen skal til at göre fisk ren og have torsk og kuller, flynder og sild, ål og knurhaner saltet, for grönsaltet torsk og kuller er godt at have på den tid, der vanker ikke noget fersk fisk, og speget fisk er vi nødt til at have til davre om morgenen til noget ene brød. Om foråret hænger hun torsk og kuller, skader, flynder og sild op til törre i en hjæld; der er rejst nogle stolper uden for huset med en hoben lægter imellem; det er sådan en indretning, der kaldes en hjæld, og der bliver to og to fisk bundet sammen og hængt over lægterne. Oppe i de gammeldags vide skorstene er der plads til at hænge fisk i røg, og de røger både håer og striler, makrel og sild i deres skorsten, for der er ikke svar mange, der har et hus ene til at røge fisk i. Er det sild, der er

dær æ snak åṃ, så blyw̱er bòð̱ə mjèḻk å ruw̱n iðæm, mæn lɵ̀w̱ər å bòw̱sər å hu̱ə å gån blywər tån o di tòsk, dæ ska såḻ̆təs, å wi skal ha traṇəð brèj o òḻ̆ wò tò̱sklɵ̀w̱ərər, fò de bæjst tran ka wi sæ̱l te apotẹkərən hèḻ̆ə ǧiw̱ò bạr, åm di skul̆ ha k̆itəlsyqəň, å de wòqəst håðæ maṉə fatə fẹskərər te fò fọ ọr sijn broqt å breṉ̌ åm aw̱tənən i ste fò lyjs; æn betə stomp jạr mæ̣ æn hu̱əl iǧèm̱əl tẹ å sæt æn prås i, dæṉ̌ blɵ̀w lå̱ð øw̱ər æn kòp hèl̆ər sånt æn teŋ mæ tran i; de pu̱əst å løjtəð så greṃ i stòw̱ən, å de lyjst ejt swå møj, de hæsliq tran, mæn fatə fòlk war ejt fò gòt wòṇ. Dæ wa jèṇ gåŋ æn ku̱ən əpo Kja̱r, dær hað skrèð̱ərər; dæm̱ stjèqt hon nɵ̀j fesk te å spu̱ər dæm åṃ, hwant di lij əð; jow̱, de ku da ja̱r go aṇ; åm di we̱st, hwans de wa stjèqt i, mæn de ku di da'jt ǧit, å så fòtòḻ̆ hon, de wa stjèqt saṃəl með tò̱sklɵ̀w̱ər; po dæṉ̌ må̱ð war əð da stjèqt i tran. Hwæṃ dær hå̱r let, di ka òså næ̱r dæm mæ let; no ha̱ð hon hwæ̱rkən smɵ̀r hèl̆ə fjèt, mæn hon klå̱r sæ ænda. De åňt tran, såm di koqər o hajər, må̱rswijn å

---

tale om, så bliver både mælke og rogn i dem, men lever og bukser og hoved og gæller bliver taget af de torsk, der skal saltes, og vi skal have trannet smeltet af alle vore torskelevere, for det bedste tran kan vi sælge til apothekeren eller give vore börn, om de skulde have kærtelsygen, og det dårligste har der mange fattige fiskere til for få år siden brugt at brænde om aftenen i steden for lys; en lille stump jærn med et hul igennem til at sætte en prås i, den blev lagt over en kop eller sådan en ting med tran i; det osede og lugtede så grimt i stuen, og det lyste ikke ret meget, det hæslige tran, men fattige folk var ikke for godt vant. Der var en gang en kone på Kæret, der havde sypiger; dem stegte hun noget fisk til og spurgte dem om, hvordan de led det; jo, det kunde da gærne gå an; om de vidste, hvad det var stegt i, men det kunde de da ikke gætte, og så fortalte hun, det var stegt sammen med torskelever; på den måde var det da stegt i tran. Hvem der har lidet, de kan også nære sig med lidet; nu havde hun hverken smör eller fedt, men hun klarede sig endda. Det andet tran, som de koger af hajer,

sœlhuŋ̍, de ka di nåk broq å breŋ̍ hèl̍ə smør stȯwl mœ, mæn mjèstəndiəls sœlər di əð.

Barən komər frœ skuəl å skal ha djèr øŋ̍ən, mjèst koqt fesk å katȯflər. Fesksop søbər wi'jt swå tit, mæn så ka wi broq əm å skȯl̍ wul̍saqər i, å baq œtər slår wi dœm uwð əpo grönənən; så ska dœ nåk blyw æn guə plœt grès dœr, å kyər'n wel jar hå əð, fò di kaŋ̍ òså gòt lij fesk; hå wi tån så møj, te wi ka'jt sœl əð å hèl̍ər ejt fòtœr əð, eŋ̍ən de blywər fòdœrəð, så gijər wi wò kyər əð, isœr tȯskhwòðər å dœŋ̍ slaw, å dja œ swœr te å slobər əð iðœm.

Maŋ̍ens hawklèjər frœ i guər œ wuð å ska heŋəs te tar. Åm sånərən å i gòt wèjr œr əð eŋən saq å fo əð tar, mæn åm weŋ̍tərən å i rœnwèjr skal əð te kakəl, å dœ ska møj il̍ən å møj omaq te, å så røŋ̍ər əð ænda òp o de grem, sål̍t hawwoŋ̍; så skaðœ bøðəs əpo əð, å djèr huəser skaðœ syjəs i. De ær ejt nœm fòr æn kuən å hòl̍ klèjər saməl åm maŋ̍ å bar; hon ska kår å speŋ̍, syj å beŋ̍, å di sear nåk, te jèn

---

marsvin og sælhunde, det kan de nok bruge at brænde eller smøre stövler med, men mestendels sælger de det.

Börnene kommer fra skole og skal have deres middagsmad, mest kogt fisk og kartofler. Fiskesuppe søber vi ikke ret tit, men så kan vi bruge dem (!) at skolde uldsager i, og bag efter slår vi dem ud på grönningen; så skal der nok blive en god plet græs dèr, og køerne vil gærne have det, for de kan også godt lide fisk; har vi taget så meget, at vi kan ikke sælge det og heller ikke fortære det, inden det bliver fordærvet, så giver vi vore køer det, især torskehoveder og den slags, og de er gode til at slubre det i sig.

Mandens havtöj fra i går er vådt og skal hænges til törre. Om sommeren og i godt vejr er det ingen sag at få det tört, men om vinteren og i regnvejr skal det til kakkelovnen, og der skal meget brændsel og megen umage til, og så rådner det endda op af det grimme, salte havvand; så skal der bødes på det, og deres strømper skal der syes i. Det er ikke nemt for en kone at holde klæder sammen om mand og börn; hun skal karte og spinde, sy og strikke, og de sige

kuən å speň å jèn lyjs å breň, de ka'jt betål sæ, mæn de betålər sæ da hèl̆ər ejt å læ klèjərəð ræn fal̆ oðjè kròp, eňən jèn sòrər fòr å fonòj nyj; wi mo hòl̆ saṃəl əpo pjål̆tər'n å ejt kåst de moqə wòň uwð, eňən wi hår de ræn. Sånt ment dæň kuən nåk, dæ kòqt kafe i de wòň, hon hað towəð fesk i.

Maṇən å kask̆i sönər'n komer fræ haw, wuð å fòfrèsən å så træt å fòmèqərəð, te di ka'jt ròk mæ æn ør. Så skal øňən wæ farə te dæm, å di ka jar ha behow å fo æn draṃ tẹ å lyw dæm æn beṭə krom òp, hèl̆st æn draṃ ịə æn tor warm òl. Nær di så komər o klèjər å i sæŋ, så ska kuənən manə gåŋ ha kòrən əpo heňər røq uwð å sæl feskəð hèl̆ər hæṇ å betål mæ əð fòr deði skyl̆ər hæn; di hå fòt æn swenlòwər jèṇ ste, kallòwərər å forlòwərər æn ajən ste; såm hå ǧow æn bịəð fòðæm, fò di hår jow eŋən øq sịəl; di ska fæňt teðjè markarbəð, å no skal əð betåləs mæ fesk òl̆ såṃəl; kuər å smòr skaði òså k̆yb, å di hår ejt åňt eň fesk å betål əð mæ.

---

nok, at én kone at spinde og ét lys at brænde, det kan ikke betale sig, men det betaler sig da heller ikke at lade töjet rent falde af deres krop, inden man sörger for at få noget nyt; vi må holde sammen på pjalterne og ikke kaste det skidne vand ud, inden vi har det rene. Sådan mente den kone nok, der kogte kaffe i det vand, hun havde toet fisk i.

Manden og kanske sönnerne kommer fra havet, våde og forfrosne og så trætte og afmægtige, at de kan ikke rokke med et øre. Så skal middagsmaden være færdig til dem, og de kan gærne have nødig at få en dram til at live dem en lille smule op, helst en dram i en tår varmt øl. Når de så kommer af klæderne og i sæng, så skal konen mange gange have kurven på sin ryg ud og sælge fisken eller hen at betale med den for det, de skylder den; de har fået en svinelever ét sted, kalvelevere og fårelevere et andet sted; somme har gjort en bed*) for dem, for de har jo ingen heste selv; de skal leje til deres markarbejde, og nu skal det betales med fisk alt sammen; korn og smör skal de også købe, og

*) en kvart dags arbejde med heste og vogn.

De ska wœ gòt, åm kuənən ka fo œn bete skèlən œn gåŋ imèl fòr heñə fesk te å go hœn i butikən å kyb bönər å sikòri å såntə nöj fòr.

Kweñmeñəskər plèər ejt å ta mœ əpo hauw, mœn de trœfər œnda. Sånt waðœ jèn mañ, dœ lo əpo fyuwər, uwð əpo Nisom brœnəŋ å skrabt østərs å hað hans dœtər mœ sœ, da dœ kaŋ œn østənstòrm å drèw dœm uwð œ Aqər kanal, uwð i obən hauw; de snakəð fòlk møj åm, te dœñ pijq ku hjèlp sœ siəl å heñər får i lañ ijèn; di tøt, de wa gòt gouw. Mœn hjèm ska kvònər'n hjèlp te å œn smòkròq å bakər, splið smòkròq òp å œn gåŋ imèl hjèlp te å støb œn lòj iə œn kasfuł sån. Drœŋən blywər òså wœn te å broq djèr heñər; di ska wœn dœm te å knøt œn bòsmañsknuwð å broq œn speskknaq te å spesk tow œñər saməl mœ å såntə nöj; di ska slå keñsər əpo œn raŋəl, dœ sejər djər lòwt əpoðœñ jèn sij o bjèlk, å di ska hjèlp te å slå snörer uðən te mœ hyul å raŋəl lisåm œn ajən rebslår;

---

de har ikke andet end fisk at betale det med. Det skal være godt, om konen kan få en lille skilling en gang imellem for sin fisk til at gå hen i butikken og købe bönner og cikorie og sådan noget for.

Kvindemennesker plejer ikke at tage med på havet, men det træffer dog. Sådan var der én mand, der lå på fjorden ude på Nissum bredning og skrabede østers og havde sin datter med sig, da der kom en østenstorm og drev dem ud ad Agger kanal, ud i åbent hav; det talte folk meget om, at den pige kunde hjælpe sig selv og sin fader i land igen; de syntes, det var godt gjort. Men hjemme skal konerne hjælpe til at sætte agn på småkroge og bakker, spidde småkroge op og en gang imellem hjælpe til at støbe et lod i en kassefuld sand. Drengene bliver også vænnet til at bruge deres hænder; de skal vænne sig til at knytte en bådsmandsknude og bruge en merlespiger til at splidse to ender sammen med og sådan noget; de skal slå kenser på en rangle, der sidder under loftet på den ene side af bjælken og de skal hjælpe til at slå snörer uden til med hjul og rangle ligesom en anden reb-

di ska tilə wœnəs tę å beň går te kraniər, wuj å selgår, å så ka di kaskiəsœ fò lòw tę å følə mœ te Øsløs markiň åm såmərən å sœl tar fesk.

I bjèrənens tij å hèləs, nœ dœr ejt œr hawwèjr hèlər ejt nøj fesk å ta, så œ dœr manə kabor, dœr gor əpo dawlèj te gorən əpo Bjèrəð hèlər i Luň, mœn di œr òl stèjəð kij o əð, å œr əð gòt wèjr, hå di òlər row fòr å teŋk əpo, hwò manə fesk di ajər kabor trèkər òp, å hwò møj di ka tjèn, mœns œn dawlèjər ska nœr sœ mœ tòl skèlən i gamøl pœŋ åm dawən fòr å tœsk å tow—trij mark fòr å slå hyj å høst; de œ nœr we, di wel sèj, de ka'jt betål sœ å go hœn əpo arbəð å foðjè guə fø å pœŋ te, nœ di ka tjèn liså møj jèn daw əpo haw såm œn hiəl oą əpo dawlèj. Rœn gal œr əð, nœ dœr œ strånt œn skijb, mœn så smitər di òså djèr hyli hèlə plèjl å stekər o te haw; så ka fòlkən, di arbəðə we, sèj, hwans di wel.

De trœfər œn gåŋ imèl, dœ strånər œn skijb, hvòwal de œr ejt nœr så tit, såm kaborən jar wil. Diə œ wal ejt swår

---

slager; de skal tidlig vænnes til at binde garn til kranjer, vod og sildgarn, og så kan de måske få lov til at følge med til Øsløs marked om sommeren og sælge tør fisk.

I hø- og kornhøstens tid og ellers, når der ikke er havvejr eller ikke noget fisk at tage, så er der mange kærboer, der går på dagleje til gårdene på Bjærget eller i Lund, men de er alstadig kede af det, og er det godt vejr, har de aldrig ro for at tænke på, hvor mange fisk de andre kærboer trækker op, og hvor meget de kan tjene, medens en daglejer skal nære sig med tolv skilling i gamle penge om dagen for at tærske og to—tre mark for at slå hø og høste; det er nær ved, de vil sige, det kan ikke betale sig at gå hen på arbejde og få deres gode føde og penge til, når de kan tjene lige så meget én dag på havet som en hel uge på dagleje. Rent galt er det, når der er strandet et skib, men så smider de også deres hølé eller plejel og stikker af til havet; så kan folkene, de arbejder ved, sige, hvad de vil.

Det træffer en gang imellem, der strander et skib, hvorvel det er ikke nær så tit, som kærboerne gærne vilde. De er

møj ajlons eň ajər folk, såm a wel sèj læsøborən, dæ bẹər iðjèr aw̱tənböṇ: „Gu ǧiw̱òs nọ æn gu̱ə nå̱lə strå̱ňəŋ hi̱ələ ø̱ən roňt eňən daw̱.“ De sk̆i̱ər ilòw̱ləð ejt swå̱r tit, te k̆a̱borəns böṇ åṃ strå̱ňeŋər blywər hòt, å strå̱ňər dær æn sk̆ij̱b, så ær eð mjèst uw̱ð əpo Bra̱q, di tow groṉ̌, dæ kal̆es Na̱bra̱q å Wæj̱stəbra̱q å leq̱ər låňt uw̱ð i haw̱. Kja̱borən hår fa̱r fòtòl̆, te Bra̱g lå æn hi̱əl mij̱l uw̱ð, mæn de ka wi'jt ræ̱n, fòr hwant ku di så lij̱q weð̱ de? Di ræ̱nər æt̤ər, hwò læŋ de ka wå̱r å row dær uw̱ð, å di weð̱ nòj̱ æn krom åṃ, hwò låňt di ka row̱ i̱ə æn stå̱ň, næ̱r di row̱ər låŋs mæ laň, å så ræ̱nə di, Lel̆ strå̱ň æ tow̱ mil låŋ, mæn de pa̱sər hèl̆ər ejt. Fòṛ æn par ọr sij̱n blòw dæ lå̱ð æn bòj̱ gòt å wal fæṃ tuw̱siň aḻ fræ laň, å dæṉ̌ leq̱ər fij̱r kaḇəllæŋdər uð̱ən fò Bra̱q; så ka wi da ræ̱n wòs te, te Bra̱q ær ejt halajən fjærəŋwèj̱ uw̱ð. Di gam̱əl feskərər hå fòtòl̆, te di hår såm̱tir sit æn hwij̱ð bọð mæ hwij̱ð sèj̱l, dær hå gon syðòw̱əst uw̱ð fræ Na̱bra̱q, å så hår di sit, ən æ gon åj̱ər, mæn åm de hår skul̆ wæt wåsəl

---

vel ikke ret meget anderledes end andre Folk, som jeg vil sige læsøboerne, der beder i deres aftenbön: „Gud give os nu en god nådig stranding hele øen rundt inden dag.“ Det sker alligevel ikke ret tit, at kærboernes bön om strandinger bliver hørt, og strander der et skib, så er det mest ude på Brage, de to grunde, der kaldes Nörrebrage og Vesterbrage og ligger langt ude i havet. Kærboerne har för fortalt, at Brage lå en hel mil ude, men det kan vi ikke regne, for hvorledes kunde de så lige vide det? De regner efter, hvor længe det kan vare, at ro der ud, og de véd noget en smule om, hvor langt de kan ro i en time, når de ror langs med land, og så regner de, Lild strand er to mile lang, men det passer heller ikke. For et par år siden blev der lagt en boje godt og vel fem tusende alen fra land, og den ligger fire kabellængder uden for Brage; så kan vi da regne os til, at Brage er ikke halvanden fjerdingvej ude. De gamle fiskere har fortalt, at de har undertiden set en hvid båd med hvide sejl, der har gået sydøst ud fra Nörrebrage, og så har de set, at den er gået under, men om det har skullet være varsel for

fòr strå̱ňəŋər, dẹ æ di'jt blɵ̀wən klo̱q əpo; de ka jow òså ja̱r skịə, de ku wær nur sk̆it søfòlk, dæ ğik ijèn po dæṇ må̱ð, å dær hår nåk wæt maṉə, dæ war ejt bèjər wạr, eň di skuľ go ijèn, såntə dèj̱liqə sk̆ij̱b såm di hår sòt əpo Bra̱q mæ wiḻi. Skuľ æn sølə huw̱sstòð̱ər go hæṇ å ryw̱ æn swaw̱lpeṇ å hòľ òp te òqs ò tạqəð əpo hans ælæṇ̈diqə hyt, så komər haň i toqthuw̱s; i snaṭhus kom̱ər haň da; mæn nạ̈r æn pjåľt kaptèjn eŋən samweṭiqhjèð ğɵ̀r sæ ọ å sæt dæň stòḻ̌təstə sèj̱lər əpo groṇ̈, så hètər haň əpọ å sèj, te hans søkòrt hå wæt gaḻ, hèľər haň æ blɵ̀wən sòt uw̱ð o hans kọs o stòṛm å strömṃ, hèľər de wa to̱q, å så slèpər haň fò straf hæ̱r i wæṛðən; a behɵ̀w̱ə wal ejt å sèj, te dær ær òså maṉə sta̱kələr, dæ fòlij̱sər uð̱ən å ha sk̆yḷ ij̱ əð sịəl.

Kja̱borən hòľər møj oð̱æň blọ kow̱, såm di kaḻər ən; æðæ jèṇ oð̱æm òp əpo Bjèṛəð hèľər æn ajən baḳ, skal haň òḻ̌tir tẹ å sij̱ uw̱ð øw̱ər haw̱ å tèḻ, hwò manə sèj̱lərər å dåm̱pərər haň ka blyw wạ̊r imèľ Håṇ̈sthòlm å Boḻbjèrə, å de ka såm̱tir åm

---

strandinger, det er de ikke blevne kloge på, det kan jo også gærne ske, det kunde være nogle slette søfolk, der gik igen på den måde, og der har nok været mange, der var ikke bedre værd, end de skulde gå igen, sådanne dejlige skibe, som de har sat på Brage med vilje. Skulde en stakkels husstodder gå hen og rive en svovlstik og holde op til tagskægget af taget på sin elendige hytte, så kommer han i tugthus; i „hullet“ kommer han da; men når en pjalt kaptejn ingen samvittighed gör sig af at sætte den stolteste sejler på grund, så hitter han på at sige, at hans søkort har været gale, eller han er bleven sat ud af sin kås af storm og ström, eller det var tåge, og så slipper han for straf her i verden; jeg behøver vel ikke at sige, at der er også mange stakler, der forliser uden at have skyld i det selv.

Kærboerne holder meget af den blå ko, som de kalder den; er der en af dem oppe på Bjærget eller en anden bakke, skal han altid til at se ud over havet og tælle, hvor mange sejlere og dampere han kan blive vár mellem Hanstholmen og Bulbjærg, og det kan undertiden om sommeren i godt vejr

såm̲ərən i gòt wèj̣r mæ syðòẉəstweṇ̆ wær hæn̲ wẹ æn par huṇ̆ər; æŋkəlt gåŋ̣ æðæ jow òså slæt eŋ̣ən å sij̣. Hwis dæ no komər æn sk̆ij̣b nøj̣ eṇ̆ələ, skal haň nåk pas əpọ å hòl̆ yw̲ mæ̣ ən; òl̲̆ wæn̲, hwar haň så ær op̣ əpo baḳərən, weð̣ haň nåk, hwa fò baḳər i kleṭ haň ska sij̣ øẉər fòṛ å feṇ̆ Bra̲q, å komər æn få̲rtøw dæṇ̆ wèj hæn, skal haň snạ̊r leq mær̲k te, åm dæň skrij̣ər hèl̆ər ejt; gor ən så fòbij̣, ja, så blywər haň jow nøj̣ sløt, å så gor han å rænər uẉð əpo, åm dæň æ gon eṇ̆ən åm Bra̲q hèl̆ər uð̣ən åṃ, fò stu̲ər sk̆ij̣b ka nåk go imèl̲̆ Bra̲q å laṇ̆, næ̣ di bæðæm æð tẹ əð, mæn de hæṇ̆ər imèl̲̆, te næ̣r di æ kom̲ən dæ̲r, så komə di i tåŋ̣kər åṃ, te di we̲s nåk æ komən fòr eṇ̆ələ, mæn hwis di så prøw̲ər å sæt uẉð ijèn, sạ̊ æ di snøt lisåm de war̲m øl, såm di sẹr; dẹ æ no sạ̊nt æn gam̲əl pråt.

Æðær æn sk̆ij̣b, dæ stø̲ðər, så stekər æn k̆a̲bo ọ te haẉ, hwans haň så wa wẹ å bestel̲, åm haň så sòð̣ i k̆èr̲k møṭ åj̣ər pre̲kən, å dær kam bu æṭər ham dæ̲r eṇ̆, fò de ska nåk

---

med sydøstvind være henne ved et par hundrede; enkelte gange er der jo også slet ingen at se. Hvis der nu kommer et skib noget „inderlig“, skal han nok passe på at holde öje med det; alle vegne, hvor han så er oppe på bakkerne, véd han nok, hvad for bakker i klitten han skal se over for at finde Brage, og kommer et fartöj den vej hen, skal han snart lægge mærke til, om det skrider eller ikke; går det så forbi, ja, så bliver han jo noget slukøret, og så går han og regner ud på, om det er gået inden om Brage eller uden om, for store skibe kan nok gå imellem Brage og land, når de bærer sig ad til det, men det hænder imellem, at når de er komne dèr, så kommer de i tanker om, at de vistnok er komne for langt ind, men hvis de så prøver at sætte ud igen, så er de snydte ligesom det varme øl, som man siger; det er nu sådan en gammel snak.

Er der et skib, der støder, så stikker en kærbo af til havet, hvad han så var ved at bestille, om han så sad i kirken midt under prækenen, og der kom bud efter ham der inde,

òså ha hæṇ̆ æn gåŋ. Hwar haň komər hæn, rọbər haň åṃ dæň hær strå̆ňəŋ, å kwòṉər å bå̆r ræňər hæn te ajə fòlk, dæ plẹr å broq̣ haẉ. „Bạr, bạr! dær ær æn sk̆ijb po Bra̱q, po Bra̱q, po Bol̲bjère-Bra̱q, po klep̣ər å sk̆œr“, ròb̲t æn k̆a̱bo ièṇ gåŋ nåk så hyw̲trawən teṇu ajər. Æn ajən k̆a̱bo stow å graw̲əð låňt wæjstər i hans mark, dæň gåŋ haň hòṭ de hœr. „Marjaṉə, skal a slæŋ min trèskor?“ ròb̲t haň hjèṃ te hans ku̱ən. „Ja gu skaðo så, å så ræṇ̆!“ ròb̲t hon teba̱q ijèn. Komə di så hå̱lən nịə te strå̆ň, så æð̣æ kaski slæt eŋən sk̆ijb epo Bra̱q; dæň ka wæ komən ọ we sin ijn hjèlp, hèl̆ər nur ajər æ komən føst å hår tå̱n hi̱ələ fòtjèṇəstən mœ å hjèlp ən ọ, hèl̆ə dær hå slæt eŋən sk̆ijb wæt əpo Bra̱q, mæn de ær ejt åňt eň æn lòẉn, dær æ blòwən sæň o ste; dær æ jo nåk nu̱ər, dær hå løst tẹ å fo æn lòẉn tə gåŋ. Så̱nt wað̣ær fò maṉə ọr sijn æn maṇ̆, dæ wil̆ hòl̆ di a̱jər fe̱skərər fò naṛ; haň fòtòl̲̆, dæ wa kom̲ən æn strå̆ňəŋ, å nøj æṭər sọ haň, te òl̲̆ fòḷk ræṉ̆ æ haẉ te, fòðæ sku nåk wæ kom̲ən æn sk̆ijb, fòtòl̲̆ di

---

for det skal nok også have hændet en gang. Hvor han kommer hen, råber han om denne stranding, og koner og börn render hen til andre folk, der plejer at bruge havet. „Börn, börn! der er et skib på Brage, på Brage, på Bulbjærg-Brage, på klipper og skær“, råbte en kærbo én gang nok så höjtravende til nogle andre. En anden kærbo stod og gravede langt vester i sin mark, den gang han hørte dette. „Mariane, skal jeg slænge mine træsko?“ råbte han hjem til sin kone. „Ja gu skal du så, og så rend!“ råbte hun tilbage igen. Kommer de så halende ned til stranden, så er der kanske slet intet skib på Brage; det kan være kommet af ved sin egen hjælp, eller nogle andre er komne först og har taget hele fortjenesten med at hjælpe det af, eller der har slet intet skib været på Brage, men det er ikke andet end en lögn, der er bleven sendt af sted; der er jo nok nogle, der har lyst til at få en lögn til gang. Sådan var der for mange år siden en mand, der vilde holde de andre fiskere for nar; han fortalte, der var kommen en stranding, og noget efter så' han, at alle folk rendte ad havet til, for der skulde nok være

ham; så teṉt haň, de kuṉ da òså jar wæ saṉ, å så ræň haň mæ, mæn haň fèk nåk å hør manə gåŋ, te han lòw så læŋ, te haň trowəð əð sịəl.

Mæn æðær æn skijb əpo Braq hèlər eṉ əpo ræwlər'n, så sòrər æn kabo òltir føst fòṛ å fo fòlkən bjèṛəð. No hår rèǧịərəŋən sòṛəð fòṛ å hạ æn rænəŋsbọð his å hær əpo stråň, å sånt æn jèṇ æðær òså po Leḷ stråň uðən fò Stråňkar. Iən stụər huụs æ bọðən sòt əpọ æn uụn, å eṉ i dæṇ rænəŋshuụs æðær òså rakètər å òḷ de, rænəŋsmaṉskabəð hèləs ska broq. Fijr gåŋ åm ọr æði uwð å òw dæm mæ bọðən, mæn di ær iḷ nåk så glå wẹ å broq dæṇ bọð såm å taðjèr ijn hawbọð, næðær æṇòj haw, å di ær ejt møj løstə fòṛ å fo rænəŋsbèḷtər'n əpo hèlər å blyw bojən fåst te bọðən. De hår òså tròfən æn pa gåŋ, te fòṛmaňən fòr ræneŋsbọðən å hịələ rænəŋsmaṉskabəð hå nèjtəð å go uụð mæ bọðən, åm ajər òså hå tuụr; mæn də ka wi sijn snaḳ åṃ.

---

kommet et skib, fortalte de ham; så tænkte han, det kunde da også gærne være sandt, og så rendte han med, men han fik nok at høre mange gange, at han löj så længe, til han troede det selv.

Men er der et skib på Brage eller inde på revlerne, så sörger en kærbo altid först for at få folkene bjærget. Nu har regeringen sörget for at have en redningsbåd hist og her på stranden, og sådan en er der også på Lild strand uden for Strandkær. I et stort hus er båden sat på en vogn, og inde i det redningshus er der også raketter og alt det, redningsmandskabet ellers skal bruge. Fire gange om året er de ude at øve sig med båden, men de er ilde nok så glade ved at bruge den båd som at tage deres egne havbåde, når der er nogen søgang, og de er ikke meget lystne for at få redningsbælterne på eller at blive bundne fast til båden. Det har også truffet et par gange, at formanden for redningsbåden og hele redningsmandskabet har nægtet at gå ud med båden, om andre også har turdet; men det kan vi siden tale om.

Fòruðən de fåst rœnəŋsmaňskab œ dær æn pa mæň, dæ ska møð mœ æn spæň hæjst we rœnəŋshuwsən fòr å ǩyər mæ bǫðən, så snår dær ær stråňt æn sǩijb; de ær òl̥ de, fijr hæjst ka trèk ən. Ær ən så komən nịər i hawstòkən, sætər maňskabəð bǫðən uwð å rowər hæn te sǩijbən fòr å bjèrə søfòlkən, hwans de så œ fò nuər. De ka trœf, de knijbər nåk mœ å ǧø̀ sæ fòståələ fòðəm, mæn de ær ejt tit, fò di fljèst ǩabor hå får te søs iðjèr oŋdom, såm oðəm ejt læŋər eň æn såmərs tij såm kok imèl̥ Tisti å Ol̥bòrə, mæn såm ajər hår òså får i manə ọr po låŋ resər mæ fræməð sǩijb, å så hå di da òl̥tir lær å brèk nøj əpo fræməð spròq, mjèstəndịəls Æŋəlsk. Gaməl fòlk fòtèl̥ər iløwəl, te di wa jèn gåŋ nær komən gal̥ o ste, fò dær war stråňt æn sǩijb, å eŋən o dæm, dæ kam uwð tẹ ən, ku snak åňt eň djèr ijn mọl. — „Kaň I ejt snak Tysk, Batəl? I hå jow får te søs i mane ọr“, så di tẹ æn gaməl maň, dær æ dø no fò maŋfòl̥diqə ọr sijn. „Tysk kạ a'jt“, swår ḥaň, „mæn æn ǩæbful̥ Æŋəlsk.“ De

---

Foruden det faste redningsmandskab er der et par mænd, der skal møde med et spænd heste ved redningshuset for at køre med båden, så snart der er strandet et skib; det er alt det, fire heste kan trække den. Er den så kommen ned i havstokken, sætter mandskabet båden ud og ror hen til skibet for at bjærge søfolkene, hvad det så er for nogle. Det kan træffe, det kniber nok med at göre sig forståelig for dem, men det er ikke tit, for de fleste kærboer har faret til søs i deres ungdom, somme af dem ikke længer end en sommers tide som kok imellem Thisted og Ålborg, men somme andre har også faret i mange år på lange rejser med fremmede skibe, og så har de da altid lært at „brække“ noget på fremmede sprog, mestendels Engelsk. Gamle folk fortæller alligevel, at de var én gang nær kommet galt af sted, for der var strandet et skib, og ingen af dem, der kom ud til det, kunde tale andet end deres eget mål. — „Kan I ikke tale Tysk, Bertel? I har jo faret til søs i mange år,“ sagde de til en gammel mand, der er død nu for mangfoldige år siden. „Tysk kan jeg ikke,“ svarede han, „men en kæbefuld

wa no ejt uðən jèn betə usmol, haň ku hòw, mæn hwans dæň betyj, węst haň ejt. Så kam haň da òp po skijbən å så teði fræməð søfòlk: „Gòtasiabok!“ Mæn òlər så sor hað haň såð de, far haň òså kam wèrəsløs niər øwər huə å hals. Hwant de så sijn ǧik te, te kaborən snakəð dæm te ræt mæ søfòlkən å fèk dæm mæ i laň, de weð a eŋən beskiən åm.

I wò tij ær əð æn fònywəls å sij, hwò møj dæ blywə ǧow fòr å rèj fòlijst sømæň, mæn sånt hår əð ejt wæt òl daw. Såm betə dræŋ hòt a æn històri, gaməl fastər Mæt fòtòl åm nòj, dæ skul ha pasiərəð låňt østər niər i fòriqə tijər. A wil ha əð så kær såm æn ny toskèləŋ, te a kuň ha fòtòl əð liså got såm a hòt əð; de kaň a no ejt, mæn menəŋən æða, te dæ wa stråňt æn skijb əpoðæň eňəst ræwl, å òl fòlkən wa druwnt så nær såm jèn; ham fèk di æn tòw kast uwð te å sku trèk ham i laň, mæn dæň, dær hað mæ de å ǧòr, hað nåk hòlt ham så læŋ i kijlən imèl ræwlən å laň, te haň kam

---

Engelsk.“ Det var nu ikke uden én lille udtalelse, han kunde huske, men hvad den betød, vidste han ikke. Så kom han da op på skibet og sagde til de fremmede søfolk: „Go at Asia, boc!“ Men aldrig så såre havde han sagt det, för han også kom pludselig ned over hoved og hals. Hvorledes det så siden gik til, at kærboerne talte sig til rette med søfolkene og fik dem med i land, det véd jeg ingen besked om.

I vor tid er det en fornöjelse at se, hvor meget der bliver gjort for at redde forliste sømænd, men sådan har det ikke været alle dage. Som lille dreng hørte jeg en historie, grandtante Mette fortalte om noget, der skal have passeret langt øster nede i forrige tider. Jeg vilde have det så kært som en ny toskilling, at jeg kunde have fortalt det ligeså godt, som jeg hørte det; det kan jeg nu ikke, men meningen er da, at der var strandet et skib på den inderste revle, og alle folkene var druknede så nær som en; ham fik de et tov kastet ud til og skulde trække ham i land, men den, der havde med det at göre, havde nok holdt ham så længe i kedelen imellem revlen og landet, at han kom af med livet,

o mœ lyw, å de sku nåk wœ fòr å foðə hiələ, bòðə skijbən å lajnəŋən, fò war haň komən løwəň i laň, så ku di'jt sånt ha tån əð. Mœn åm øwriqhjèðən hað fòt miståŋk åm, te dœ wa fèjl we əð, hèlə hwant de ku wœr, nåk œr əð, te òl dœm, dœ wa te ste we strånənən, di skul leq djèr håň epoðœň dø hans brøst å gør ij epo, te di war ejt skyl i hans dø. Imèl òl ajər waðœr òså œn gaməl maň å så hans sön. De gik gòt mœðœm huœ jèn, te dœň hœr sön, Krœjstən hjèt haň, sku te å gør ij. Ol'ər så sor haň hað låð hans håň əpo brøst oðœň dø, far blø pølt uwð o niəs å moň əpo liqən, å Krœjsten blat niər əpo guəl we sij oðœn dø å wa dånt, å hans får skreq, te di ku hør əð låňt hœn: „Mœn Krœjstən! Krœjstən! hwafòr gow do de?“

Jèn daw fòr œn snəs or sijən waðœ strånawsjon we Lel strån, å œn gromə rœn å blœst war əð. Iðə sam gu law so fòlk, te dœr kam œn hòllaňsk kof drywən mœ nøðflaq òp.

---

og det skulde nok være for at få det hele, både skibet og ladningen, for var han kommen levende i land, så kunde de ikke sådan have taget det. Men om øvrigheden havde fået mistanke om, at der var fejl ved det, eller hvorledes det kunde være, nok er det, at alle de, der var tilstede ved strandingen, de skulde lægge deres hånd på den dødes bryst og göre ed på, at de var ikke skyld i hans død. Imellem alle andre var der også en gammel mand og så hans sön. Det gik godt med dem hver en, til denne sön, Kristen hed han, skulde til at göre ed. Aldrig så såre han havde lagt sin hånd på brystet af den døde, för blod strømmede ud af næse og mund på liget, og Kristen styrtede ned på gulvet ved siden af den døde og var besvimet, og hans fader skreg, så de kunde høre det langt hen: „Men Kristen! Kristen! hvorfor gjorde du det?“

Én dag for en snes år siden var der strandavktion ved Lild strand, og en grumme regn og blæst var det. I det samme gode lag så' folk, at der kom en hollandsk kuf drivende med nødflag oppe. Herredsfogeden sagde, at red-

Hæṛəðsfòw̱ðən så̱, te rœ̱nəŋsmaṉ̇skabəð sku go uw̱ð, mæn fòṟmaňən fòr rœ̱nəŋsbọðən baňt næj; de war ejṭ wèj̣ər å ǧèn æn huṇ̇ uw̱ð i, i sij̣ər tẹ æn meṉ̇əsk. Sånt hår aḍa læt mæ fòtèḻ, åm de no hèḻəs æ saṉ̇. Mæn så waḍær æn go̱rmaň əpo Kjạr, di kal̆t Aqsəl Hu̱əl; haṇ̇ waða òså komən nị̣ər te Strå̱ňk̆ar; åṃ haň så høṭ å sọ de hœ̣r, så bøj haň sæ tẹ å wil̆ go uw̱ð mæ rœ̱nəŋsbọðən, åm dæ wa nu̱ər, dæ gu̱əwil̆əð wil̆ følə mæ ham. Dew̱a dæ nåk, dæ wiḻ̆, å så ǧik haň uw̱ð å rèj̣əð besæṭnəŋən; sk̆ij̣bən fèk di òså bjèṛəð, hwòwal dæň wa møj̣ hawəriạ̣rəð. Aqsəl Hu̱əl k̆òw̱tən, fèk ən tròkən òp əpo laṇ̇ å ǧow i staṇ̇ i boṉ̇ å sòt nyj̣ takəlạsi pọ ən, nøj̣ sta̱r å swœṟər, eň gòt war, å så blòw ən sòt uw̱ð å sku få̱r əpo Nòṟə å Æŋlaň, å Aqsəl lo hans jèṉəst söṉ, æn dræŋ əpọ æn tøl—traṭən ọr rəs mæ; haň skul̆ uw̱ð å sij̣ sæ åṃ i wæṟðən. Dæň fø̱st tuw̱r ǧik nåk te Æŋlaň, trow̱ər a, mæn åṃ di wa kom̱ən så låňt teba̱q ijèn, te di ku wœ̱r såm uw̱ð fò Mæskən, kåṉ̇təð kofən. Dæṇ̇ gåŋ fèk di ænda sèj̣lən bjèṛəð, å så læṭəð skuw̱ðən

---

ningsmandskabet skulde gå ud, men formanden for redningsbåden bandte nej; det var ikke vejr at genne en hund ud i, end sige et menneske. Sådan har jeg da ladet mig fortælle, om det nu ellers er sandt. Men så var der en gårdmand på Kæret, de kaldte Aksel Hole; han var da også kommen ned til Strandkær; da han så hørte og så' dette, så bød han sig til og vilde gå ud med redningsbåden, om der var nogle, der godvillig vilde følge med ham. Det var der nok, der vilde, og så gik han ud og reddede besætningen; skibet fik de også bjærget, hvorvel det var meget havareret. Aksel Hole købte det, fik det trukket op på land og gjort i stand i bunden og sat ny takelage på det, noget större og sværere, end godt var, og så blev det sat ud og skulde fare på Norge og England, og Aksel lod sin eneste sön, en dreng på en tolv—tretten år rejse med; han skulde ud og se sig om i verden. Den første tur gik nok til England, tror jeg, men da de var komne så langt tilbage igen, at de kunde være som ud for Mærsken, kæntrede kuffen. Den gang fik de dog sejlene bjærgede, og så lettede skuden sig igen, men noget

sæ ijèn, mæn nɔ̀j ætər fèk Aqsəl å weð, te dæ war drɔ̀wən æn nawnbrèt i laň we Skawən å sku pas te hans skijb. Så spæňt Aqsəl Huəl fɔr å kyər næt å daw, te haň kam hæn å sɔ brètən. De wa guə nåk hans skijb, dæň war ɔ, mæn dewar òså de jènəst, haň hɔ̀t hèlər sɔ te skijbən å drœŋən å de hiələ. Di så, han sòw ejt å snakəð ejt i manə tijər ætər. Dewa de wæst, dær hað hæň ham, mæn de ær, Gu bèjər əð, ejt de sijst hèlər de jènəst, dær hå strånt fɔr ham, sølə maň.

Manə ɔr ætə de hær, jèn wojənsda mår klɔ̀kən sèjs, de wa dæň tɔlt Deqsœmbər atən huňər å syw å halfjæs, strånt dær æn tysk skijb əpo Braq; de war æn skonərt fræ Rɔ̀stɔ̀k, dæ wa laj mæ row, å dæň hað wæt øwər tow månəðər əpo res fræ hjèmən ɔ å hað wæt nær we å stråň tow gåŋ åje Nɔ̀rə, far ən ræň əpo Braq. De wår nɔ̀j ɔ̀p æ daw, eňən kaborən blɔ̀w ən wår å kam niər əpo stråň, mæn læŋər ku di'jt kom, fɔ̀ de blæst æn grɔ̀w stærk weň o syðɔwəst, å di wa rèj fɔr, te næ di kam uwð te Braq, så ku di'jt kom i laň ijèn.

---

efter fik Aksel at vide, at der var drevet et navnebræt i land ved Skagen og skulde passe til hans skib. Så spændte Aksel Hole for og kørte nat og dag, til han kom hen og så' brættet. Det var got nok hans skib, det var af, men det var også det eneste, han hørte eller så til skibet og drengen og det hele. De sagde, han sov ikke og talte ikke i mange tider efter. Det var det værste, der havde hændet ham, men det er, Gud bedre det, ikke det sidste eller det eneste, der har strandet for ham, stakkels mand.

Mange år efter dette, én onsdag morgen klokken seks, det var den tolvte December atten hundrede og syv og halvfjerds, strandede der et tysk skib på Brage; det var en skonnert fra Rostock, der var ladet med rug, og den havde været over to måneder på rejse fra hjemmet af og havde været nær ved at strande to gange under Norge, för den løb på Brage. Det varede noget op ad dagen, inden kærboerne blev den vár og kom ned på stranden, men længer kunde de ikke komme, for det blæste en grumme stærk vind af sydøst, og de var rædde for, at når de kom ud til Brage,

Dæ wa wal nåk nu̱ər imèl̲ dæm, dær hað prøw̲əð å wær uw̲ð i̥ən syðòw̥əst stòr̥m; sḁ̊nt weð̥ a jèn̥ maň, dæ war uw̲ð mæ tow betə dræŋ̱ i sḁ̊nt wèj̥ər; di krij̥əð nåk fòr̥ å kom i laň, mæn hwò mø̀j̥ di så row̲əð å slèð̥, så drøw bo̥ðən læŋ̱ər å læŋ̱ər uw̥ð, å di wa we̥ å ta̱b mu̱əðəð å befå̱l dæm i Gus hḁ̊ň, mæn te òl̲ gu̱ə hèl̲ å løk̥ wæṉ̌ weň sæ̥ æn bet̥ə stre̥q te østər, å så ku di ta Hòl̥mən. Po dæň̥ mḁ̊ð kam di̥ða løk̥ələ i laň, mæn de war ej̥t sḁ̊ð, de ku go̥ sḁ̊nt æn aj̥ən gåŋ̱. Mæns ræ̱nəŋsmaṉ̌skabəð å di aj̥ər k̆a̱bor stow̥ əpo stråň å snak̥əð åm̥ de hæ̥r, så ku di sij̥, te dæ blø̀w sòt æn bo̥ð uw̥ð fræ sk̆ij̥bən, mæn di ku òså sij̥, de ǧik, såm di nåk hað teňt: bo̥ðən drøw læŋ̱ər å læŋ̱ər uw̥ð i haw̥. Ið̥ə sam̱ kam̥ dær æn gam̱əl maň̥ əpo tow̥ å halfjæsəňstyw̲ o̥r ni̥ər əpo stråň; haň hað ej̥t fòt əð å weð̥ far så sel̲ə, te dæ war̥ æn stråňəŋ, å de ka ja̱r sk̆i̥ə, ði aj̥ər k̆a̱bor hað òl̲ər hat i hu̱ə å sæň bu te så gam̱əl æn maň̥ åm̥ å kom mæ te sk̆ibsbjèr̥əŋ, fò nåk war

---

så kunde de ikke komme i land igen. Der var vel nok nogle imellem dem, der havde prøvet at være ude i en sydøstlig storm; således véd jeg én mand, der var ude med to små drenge i sådant vejr; de stred nok for at komme i land, men hvor meget de end roede og sled, så drev båden længer og længer ud, og de var ved at tabe modet og befale sig i Guds hånd, men til al god held og lykke vendte vinden sig en lille streg til øster og så kunde de tage Hanstholm. På den måde kom de da lykkelig i land, men det var ikke sagt, det kunde gå sådan en anden gang. Mens redningsmandskabet og de andre kærboer stod på stranden og talte om dette, så kunde de se, at der blev sat en båd ud fra skibet, men de kunde også se, det gik, som de nok havde tænkt: båden drev længer og længer ud i havet. I det samme kom der en gammel mand på to og halvfjerdsindstyve år ned på stranden; han havde ikke fået det at vide för så silde, at der var en stranding, og det kan gærne ske, de andre kærboer havde aldrig haft i hoved at sende bud til så gammel en mand om at komme med til skibsbjærgning, thi nok var

haň mu̱əðə, west di nåk; haň tur go əpo haw̥, nœr eŋən ajər tuw̱r, å spu̱ər di ham åm̥, hwant de ku wœ̱r, haň war ejt rèj, så swå̱r haň å så̱, te haň hað òl̥̄ər ǧow̥ haw̥ nøj fòtrèð, å hwafòr skul̥̄ haw̥ så ǧør ham fòtrèð; no hår haw̥ ǧòw ham fòtrèð nåk, mœn dæň̥ històr̥i wel a ǧèm̥ te sist. Mœn såm sḁ̊ð: now̥ar han nøj òl̥̄ərə, å dær hað eŋən ǧow̥ nøj rœ̱nəŋ əpo ham, mœn haň kam̥ ilø̀w̥əl. Haň hað go̥n mœ weň̥ eň̥ imèl̥̄ kleṭbak̥ərn å hað ejt rèjtiq sk̥ønt əpo, hwò stærk de blœ̱st, å åm̥ haň kam ni̥ər əpo strḁ̊ň å so̥, hwant de haŋ sam̥əl, tøt haň ejt, dœ wa nøj å ǧør sin hå̱l låŋ œṭər. Haň fèk fœm̥ mœ sœ; dœ wa no føst hans ij̥n sön̥ Johan̥əs, dœ war aṭən o̥r dæň̥ gåŋ, å såw̥a dær Sòrən Knusens sön̥ Jak̥ob əpo Kjḁr å dæň̥ beṭə Jak̥ob i Kleṭ, dæň̥ beṭə sme i Kleṭ å Sòrən Wiq i Gle̱. Di fèk i̥ə æn hast dæň̥ gam̥əl hans boð uw̥ð, å de wå̱r ejt læŋ, eň̥ən di no̥əð di fij̥r tyskərər, dœ drøw̥ i haw̥ uð̱ən te Bra̱q. Kaptèj̥nən ku swœ̱r snak dan̥sk, så læŋ dœ wa få̱r əpo fa̱r; haň wil̥̄ føst ha k̥a̱borən te̥ å ha tån hans

---

han modig, vidste de nok; han turde gå på havet, når ingen andre turde, og spurgte de ham om, hvordan det kunde være, han var ikke ræd, så svarede han og sagde, at han havde aldrig gjort havet nogen fortræd, og hvorfor skulde havet så göre ham fortræd; nu har havet gjort ham fortræd nok, men den historie vil jeg gemme til sidst. Men som sagt: nu var han noget aldrende, og der havde ingen gjort nogen regning på ham, men han kom alligevel. Han havde gået med vinden inde imellem klitbakkerne og havde ikke rigtig skönnet på, hvor stærkt det blæste, og da han kom ned på stranden og så', hvordan det hang sammen, syntes han ikke, der var noget at göre sin hale lang efter. Han fik fem med sig; der var nu först hans egen sön Johannes, der var atten år den gang, og så var der Sören Knudsens sön Jakob på Kæret og den lille Jakob i Klitten, den lille smed i Klitten og Sören Vig i Glæde. De fik i en hast den gamles båd ud, og det varede ikke længe, inden de nåede de fire tyskere, der drev i havet uden for Brage. Kaptejnen kunde prægtig tale dansk, så længe der var fare på færde; han vilde

bọð əpo slæbtòw, å sin haň ku'jt foðæm te de, wil̆ haň ǧiðæm òl̆ di dèjliqə saqər, dæ waṛ i bọðən, åm di wil̆ ha tån əm øwər iðjèr ijn bọð, mæn hwò jar di wil̆, så kuň eð ejt go aṇ å tø ætər əð, å djè bọð ku wal hèl̆ər ejt bær swåṛ møj mi̯ər eň di ti maň. Hæṇ imòð awtən i mørknəŋən, sånt wẹ æn pas klòkən trij, kam bọðən løḳələ å wal i laň, mæn di fòtòl̆ sijn, te di hað òl̆ər wæt uwð i sånt æn hemərigs wèjrlaw, å di hað ejt trowəð, di wa komən lòwəň i laň; dæň gaməl, dæ wa sk̆ipər å sòð we ròwər, hað òl̆ər mælt æn usmol, fræ di sòt fræ laň å te di war i gụə behòl̆ ijèn. Så taḳəð kaptèjnən dæm da så manə gåŋ å lòwəð dæm da så wẹs, te di sku nåk fọ æn gụə betaləŋ fòṛ əð æ hans rèǧịərəŋ, mæn dæň betaləŋ hår di'jt sit nøj fạr te sijn; ja, åm de så wa dæň sịəl sam awtən i Bjèṛəðs kròwər, dæň gåŋ kaptèjnən kam te fòlk, dæ bòðə kuň å wil̆ snak Tysk, så hòl̆t haň sæ te dæm, å så waṛ əð, såm haň hað òl̆ər sit di ajər, å såm haň òl̆ər kuň æn

---

först have kærboerne til at have taget hans båd på slæbetov, og siden han kunde ikke få dem til det, vilde han give dem alle de dejlige sager, der var i båden, om de vilde have taget dem over i deres egen båd, men hvor gærne de vilde, så kunde det ikke gå an at tøve efter det, og deres båd kunde vel heller ikke bære ret meget mere end de ti mand. Hen imod aften i mørkningen, sådan ved en pas klokken tre, kom båden lykkelig og vel i land, men de fortalte siden, at de havde aldrig været ude i sådant et himmerigs vejrlig, og de havde ikke troet, de var komne levende i land; den gamle, der var skipper og sad ved roret, havde aldrig mælet et ord fra de satte fra land, og til de var i god behold igen. Så takkede kaptejnen dem da så mange gange og lovede dem da så vist, at de skulde nok få en god betaling for det af hans regering, men den betaling har de ikke set nogen færd til siden; ja, om det så var den selv samme aften i Bjærgets kro, den gang kaptejnen kom til folk, der både kunde og vilde snakke Tysk, så holdt han sig til dem, og så var det, som han havde aldrig set de andre, og som han aldrig kunde

dan̲sk uw̥r. Fòstaň̲əskabəð hèl̆ə sòw̲nrḁ̊ðəð, såm di ska wal kal̲əs nọ åm daw̲, di skrɵ̀w̥ fòð̥əm te wòr reǧi̥ərəŋ, å så kam̥ dær òså æn snes kruw̲nər te hwœ̥r; dæň gam̲əl fèk tow̥ å trɵ̀ja kruw̲nər. Mæn de fòstḁ̊r sæ si̥əl: fò fat̥ə fòlk wa dej̥ow bèj̥ər eň ejt.

De æð̥a, Guj ha lòw̥ å tak, sḁ̊nt, te k̆a̲borən òl̆ər teŋkər əpoð̥jèr ij̥n fòtjèn̥əst, så læŋ dær ær̥ æn sølə meň̲əsk å rèj, mæn hèl̆əs æði nåk åm̥ dæm. Di hḁ̊r æn slaw bjèr̲əlaw̥ mœ̥ æn fòr̲mañ, dæ kal̆es fòr̲bjèr̲ər, å de ær ejt å teŋk əpo, te nu̲ər ajər, dær ær ejt i bjèr̲əlaw̥əð, ku fo lòw̥ å wæ mæ tẹ å bjèr̲ə æn strḁ̊ňəŋ; de skal ejt wær ajər eň dæm̲, dær òså broq̥ər haw̥ hèl̆əs. Man̲ə gåŋ hår æn strḁ̊ňt sk̆ij̥b eŋən skḁ̊ tḁ̊n, å sḁ̊ ær əð nåk, nœ̥r di før æn aŋkər uw̥ð hèl̆ər hjèlpə te å smið uw̥ð o lastən fòr̥ å læt̥ sk̆ij̥bən, sḁ̊nt te ən ka kom o groň̥ən ijèn, å sḁ̊nt ar̲bəð lær di dæm bətḁ̊l gòt fòr. Mæn såm̲ tij̥ər stø̥ðər sk̆ij̥bən òså fòr al̲ər. A weð̥ æn hòl̆lañsk ja̲rdåm̲pər, dær ræň̲ imòð Bra̲q, te dæn plɵ̀w̥əð gruw̥ð å stu̲ər

---

et dansk ord. Forstanderskabet eller sognerådet, som de skal vel kaldes nu om dage, de skrev for dem til vor regering, og så kom der også en snes kroner til hver; den gamle fik to og tredive kroner. Men det forstår sig selv: for fattige folk var det jo bedre end intet.

Det er da, Gud have lov og tak, sådan, at kærboerne aldrig tænker på deres egen fortjeneste, så længe der er et stakkels menneske at redde, men ellers er de nok om sig. De har en slags bjærgelav med en formand, der kaldes forbjærger, og det er ikke at tænke på, at nogen anden, der er ikke i bjærgelavet, kunde få lov at være med til at bjærge en stranding; det skal ikke være andre end dem, der også bruger havet ellers. Mange gange har et strandet skib ingen skade taget, og så er det nok, når de fører et anker ud eller hjælper til at smide ud af lasten for at lette skibet, sådan at det kan komme af grunden igen, og sådant arbejde lader de sig betale godt for. Men somme tider støder skibene også for alvor. Jeg véd en hollandsk jærndamper, der rendte imod Brage, så den plöjede grus og store stene op til begge sider,

stiən òp te bèqə sijər, å kaptèjnən baňt əpo, te dæň ku stå dær liså læŋ, såm Hjarmol ǩèrk ku stå, mæn ǩèrkən står ino, å dåmpəren war snår slån i støkər o haw. Æðœ nọ æn skuwð strå̊ňt, å maňskabəð mo tẹ å ta frœ ən, å dæň hår tån så møj skå̊, te dæň ka'jt sætəs uwð ijèn, så komər konslərən frœ Tisti, å sijər haň så, te de heŋər sånt saməl, så blywər skuwðən ærklærəð fò wraq, å så ǧèl̆ər əð åm å fo lajnəŋən bjèrəð i laň; de ær især te de broq, ǩaborən hår di stuər boð, fòr te feskən broqər di em sjal̆ən. I sånt æn tij ær arbeðəð gòt diəlt; såm arbəðər uwð əpo sǩijbən, mæns ajər sèjlər i laň mæ lajnəŋən, å æn diəl ska gọ əpo strå̊ň å bær saqern frœ boðən å òp əpoðæň ajən sij o hawman, å te sist æðœ nuər, dæ skal hòl̆ waqt næt å daw we saqərn, te dæ skal eŋən kom å stel nøj, fò de æðær såm grijl əpo. Betjèntərən å koňtəlørən skal òså ha djè niəs ij əð fòr å sij, åm dæ ska betåləs tòl ọ əð, å te sist, nær hiələ lajnəŋən ær i laň, å mastər å sèjl, òl̆ løs diəl əpo sǩijbən æ bjèrəð, så blywə dær hòl̆

---

og kaptejnen bandte på, at den kunde stå dér lige så længe, som Hjardemål kirke kunde stå, men kirken står endnu, og damperen var snart slået i stykker af havet. Er der nu en skude strandet, og mandskabet må til at tage fra den, og den har taget så megen skade, at den kan ikke sættes ud igen, så kommer konsulen fra Thisted, og ser han så, at det hænger sådan sammen, så bliver skuden erklæret for vrag, og så gælder det om at få ladningen bjærget i land; det er især til den brug, kærboerne har de store både, for til fiskeri bruger de dem sjælden. I sådan en tid er arbejdet godt delt; somme arbejder ude på skibet, medens andre sejler i land med ladningen, og en del skal gå på stranden og bære sagerne fra bådene og op på den anden side af havmanne, og til sidst er der nogle, der skal holde vagt nat og dag ved sagerne, at der skal ingen komme og stjæle noget, thi det er der somme griske på. Toldassistenten og strandkontrolløren skal også have deres næse i det for at se, om der skal betales told af det, og til sidst, når hele ladningen er i land, og master og sejl, alle løse dele på skibet er bjærgede,

aqsjon əpo əð, òså po skròqən, hwis haw hår ejt tån ən, å så blywer dær arbəð ijèn mæ å spleț skròqən æð. Åmsijər komər dæ da æn bjèrəlød te hwær, å dę æ dæň jènest fòtjènəst, æn ǩabo hår å hob əpo fòruðən hans dawlə uwðkom; dæň bjèrəlød hår haň læŋəst ætər læŋ, å i butikən hår haň tån əpo bòrə i låŋ tijər i dæň trow, te haň ku betal hwæ skèlèŋ mæ hans bjèrəlød, mæn de kaň òså slå fejl. Så mo haň ijèn tę å suw əpo labərn, åm haň hår lèwəð òǰər så hèwt o bjèrəløðən, mæn manə ǩabor feňər dæm ij əð å sęr: „Wi ska suǰt, nær wi eŋən teŋ hår; sku wi så òså suǰt, nær wi hår nèj? næj, de ska dær, katən får hæn, eŋən fo wòs te.“

Dę æ no dæm, dær hå wæt mæ te skibsbjèrəŋ, mæn di ajər ka såmtir tjèn mijər. Dæ war æn skijb, dæ wa laj mæ hawər, dæň gåŋ æn ræň əpo Braq, å så fèk ən hjèlp o ǩaborən tę å kåst nèj o lajneŋən uwð, mæn jèn o feskərn wa komən fò seǰə tę å kom mæ te dæň fòtjènəst; så lå haň sæ

---

så bliver der holdt avktion på det, også på skroget, hvis havet ikke har taget det, og så bliver der arbejde igen med at splitte skroget ad. Omsider kommer der da en bjærgelod til hver, og det er den eneste fortjeneste, en kærbo har at håbe på foruden hans daglige udkomme; den bjærgelod har han længtes efter længe, og i butiken har han taget på borg i lange tider i den tro, at han kunde betale hver skilling med sin bjærgelod, men det kan også slå fejl. Så må han igen til at suge på labberne, om han har levet aldrig så højt af bjærgelodden, men mange kærboer finder sig i det og siger: „Vi skal sulte, når vi ingen ting har; skulde vi så også sulte, når vi har noget? nej, det skal der, katten fare hen, ingen få os til“.

Det er nu dem, der har været med til skibsbjærgning, men de andre kan undertiden tjene mere. Der var et skib, der var ladet med havre, den gang det løb på Brage, og så fik det hjælp af kærboerne til at kaste noget af ladningen ud, men en af fiskerne var kommen for silde til at komme med til den fortjeneste; så lagde han sig med sin båd ved siden

mæ hans bọð we sij o sk̆ijbən, å lisåm di ajər smit haw̱ərəð i wòṇ̆əð, saməlt haň òp ọ əð å fèk i hans bọð; di wil̆ ejt wal læ ham tå əð, å de mot di nåk hèl̆ər ejt, mæn haň fèk ilòw̱ləð hans bọð ful̆, å po dæň måð hað haň møj bèjər daw̱lön eň di ajər, dæ wil̆ ejt læ ham kom mæ. Æn ajən gåṇ hað di fòt æn oṇ klør tẹ å blyw̱ fræ sk̆ibsbjèṛəṇən, mæn så lå haň əpo haw̱ å tow kòḻə, mæns di ajər tow te Braq. „Hwant gọr əð?“ så di te ham fòr lisåm å læ ham hør ọ, te haṇ war uw̱ðlot o bjèṛəlaw̱əð. „Sånt gọr əð,“ swår haň, mæns haň trak dæň jèṉ kòḻə òp ætər dæň ajən; så ku di sịəl sij, te haň war ejt fòknøt, å te han eṇən tạb hað tån we de, te di wil̆ ejt ta ham mæ.

De æ sk̆ò̤ṇ å wær fẹskər, nær de gor gòt; de æ så sk̆ò̤ṇ, te òl̆ dæm̱, dær æ blòwən wòṇ tẹ əð fræ bårs bịən ọ, di hår ejt løst te åňt; de æ dræṇəns støst løst å kom te søs, åm di òså ska får såm kòk i fyw̱ərn i maṉə ọr, dòw̱ frøst å kul̆ å fo hòq såm tạr brø. Blywər di så åmsijər k̆ij o søən, så

---

af skibet, og ligesom de andre smed havren i vandet, samlede han op af den og fik i sin båd; de vilde ikke vel lade ham tage den, og det måtte de nok heller ikke, men han fik alligevel sin båd fuld, og på den måde havde han meget bedre daglön end de andre, der vilde ikke lade ham komme med. En anden gang havde de fået en ung knøs til at blive borte fra skibsbjærgningen, men så lå han på havet og tog kullere, medens de andre tog til Brage. „Hvordan går det?“ sagde de til ham for ligesom at lade ham høre af, at han var udelukket af bjærgelavet. „Sådan går det,“ svarede han, mens han trak den ene kuller op efter den anden; så kunde de selv se, at han var ikke forknyt, og at han intet tab havde taget ved det, at de vilde ikke tage ham med.

Det er dejligt at være fisker, når det går godt; det er så skönt, at alle de, der er blevne vante til det fra barns ben af, de har ikke lyst til andet; det er drengenes største lyst at komme til søs, om de også skal fare som kok i fjordene i mange år, döje frost og kulde og få hug som tört brød. Bliver de så omsider kede af søen, så kommer de hjem

komər di hjæm ijèn å blywər fęskərər fòr rœjstən oðjè løwnəð. Mœn œðœ fònywəls wę å fęsk i maqswèjər, så œ dœr òså møj sòrə å fòtrèð wę əð te ajər tijər, såm a no ska fòtèl.

Dœ war œn kål uwð əpo Tœmərby fywər i jèn o di sølə flåðboñəð fywərbǫð; så rest haň œn or òp i bǫðən såm mast, å te sèjl broqt haň œn kluwðdèkən, mœň dœň wa fò tåŋ te sånt œn betə trow, å dœň gåŋ dœ så kam œn kåstwəň, så kåňtəð bǫðən, å maňən druwnt. Fòlk sòqt å ljèt œtər ham i syw låŋ å syw brę, mœn di ku'jt feň ham, å Tœmərby fywər œr œnda'jt swå stwər; åmsijər sœň di bu te Olbòrə œtər hans brǫr, å mœns di rowəð uwð əpo fywərən mœ ham, så sòð haň å så hiələ tijən: „Brǫðər, rèk miq hånden!" å så kam liqən òså drywən i wòňəð rœt òp å niər, såm ən ku gǫ, å dœň hywər håň war hòlt i wèjər, akorât såm ən wil ği jèn sin håň.

Mœn de œ mjèst uwð əpo haw, fòlk komər gal o ste, å lœ òså wœr, te de sånntir ka sij swòt å blyw gòt, så œ dœr ilòwləð mjèst sòrə i œň ǫ əð. Dœň gåŋ skipər „wåj te låň"

---

igen og bliver fiskere for resten af deres levned. Men er der fornøjelse ved at fiske i magsvejr, så er der også megen sorg og fortræd ved det til andre tider, som jeg nu skal fortælle.

Der var en karl ude på Tømmerby fjord i en af de sølle fladbundede fjordbåde; så rejste han en åre op i båden som mast, og til sejl brugte han et kludedækken, men det var for tungt til sådant et lille trug, og den gang der så kom en kastevind, så kæntrede båden, og manden druknede. Folk søgte og ledte efter ham i syv lange og syv brede, men de kunde ikke finde ham, og Tømmerby fjord er endda ikke ret stor; omsider sendte de bud til Ålborg efter hans broder, og medens de roede ud på fjorden med ham, så sad han og sagde hele tiden: „Broder, ræk mig hånden!" og så kom liget også drivende i vandet ret op og ned, som det kunde gå, og den højre hånd var holdt i vejret, akkurat som det vilde give én sin hånd.

Men det er mest ude på havet, folk kommer galt af sted, og lad også være, at det undertiden kan se sort og blive godt, så er der alligevel mest sorg i enden af det. Den gang

wa kåṉtəð, daw̥a dær eŋən fåṛ wẹ əð. Di kal̥t ham sånt, fòr haň hað æn gåŋ èjəð æn kọq å låð å krèjəlt mæ i fyw̥ərn; now̥ar haň blòwən mịər fatə, å no ǧik haň əpo haw̥. Jèṇ daw̥ war haň komən uw̥ð mæ tow fòlk, dæ war ejt swåṛ møj woṇ tẹ å broq haw̥, å så ǧik əð da hwæṛkən wạr hèl̥ə bèjər, eň te bọðən wæň k̥øḷən i wèjər, mæn sk̥ipərən war ejt haṛmt; han fèk di tow stempərər òp å rij əpo k̥øḷən, å sịəl hòl̥t haň we bọðən, te dæň skul̥ ejt kåṉt ijèn, mæns haň traj wòṇəð de bæjst haň hað lǽr, å gụə war haň tẹ əð. Dæ wa maṉə bọð uw̥ð dæṇ daw̥, å de wåṛ ejt læŋ, far dæ kaṃ æn bọð å wil̥ hjèl̥p dæm; di tow̥ kam òså i dæṇ, mæn dæň hǽr sk̥ipər war rèj, de sku tøŋ fo møj, åm haň kam ij ən òså; båṛə di wil̥ kåst æn æṉ te ham, haň ku hòl̥ sæ we, så skul̥ haň nåk klåṛ sæ sịəl. Å så stow̥ haň òp i haw̥, i wòṇ te hans aṛmhwòlər, å baṉt, te de wa lyst åṃ ham, øw̥ər, te haň hað wæt nøjt tẹ å trèk o hans trẹ̀skor å læ dæm̥ go te boṉ, å de war ændạ æn

---

skipper „vade til land“ var kæntret, da var der ingen fare ved det. De kaldte ham sådan, for han havde en gang ejet en kåg og ligget og fragtet med i fjordene; nu var han bleven mere fattig, og nu gik han på havet. Én dag var han kommen ud med to folk, der var ikke ret meget vant til at bruge havet, og så gik det da hverken værre eller bedre, end at båden vendte kølen i vejret, men skipperen var ikke bedrøvet; han fik de to stympere op at ride på kølen, og selv holdt han ved båden, at den skulde ikke kæntre igen, medens han trådte vandet det bedste, han havde lært, og god var han til det. Der var mange både ude den dag, og det varede ikke længe, för der kom en båd og vilde hjælpe dem; de to kom også i den, men denne skipper var bange, det skulde tynge for meget, om han kom i den også; bare de vilde kaste en ende til ham, han kunde holde sig ved, så skulde han nok klare sig selv. Og så stod han op i havet, i vand til sine armhuller, og bandede, så det var lyst om ham, over, at han havde været nødt til at trække af sine træsko og lade dem gå til bunds, og det var endda et par

par gu̱ə, nyj trè̱skor, haň had nys fòt beslå̱n mæ reŋ å ni̱əs-plå̱dər, så̱ haň.

Slæt så fònyw̥ələ ǧik əð ejt te, dæň gåŋ Ajəs Kọsən wa mæ. Bọðən wa kåṉ̌təð lijq i haw̱stòkən, å di wa komən gòt frœ̱ ən hwœ̱ jèṇ så nœ̱ som ham; dæň wa blòwən hwåḷ̌ øw̥ər ham, å dœ̱r lå̱ haň å ku hwœṟkən kom òp hèlə ni̱ər; nœ̱ dæ kaṃ æn sø̱, slow wòṇ̌əð òp øw̥ər ham, mæn i de dæṇ̌ ǧik teba̱q ijèn, fèk haň mon tẹ å dròw̱ hans å̱ň å ǧi lyj o sæ. Di ajər ku hø̱r ham, å di prò̱w̱əð òså pọ å wèḷ̌t bọðən, mæn de kuṉ̌ di'jt, å så mot di tẹ å slå hwòl əpo sij ọ ən å trèk ham dœ̱r uw̥ð æ. I maṉə ọr æṭər hår a k̄æṇ̌ ham såm æn hwèḷ̌ å strœ̱bsom maṇ̌, bòðə po haw̥ å po hans mark, æn stærk pø̱lər å æn trow̥ slijðər.

Så ǧik əð ajlons te dæṇ̌ ọr, di maṉə druw̱nt. De wa dæn syw̥åtyw̱əň Aprijl aṭən huṉ̌ər å tyw̱, daw̥ən far be̱ðdaw̥, dær druw̱nt tòḷ we Leḷ̌ strå̱ň, traṭən we To̱rup strå̱ň å fijr we Wisi fòruð̱ən så maṉə fli̱ər ajər wæn hæṉ. De wa dejliq,

---

gode, nye træsko, han havde nys fået beslået med ringe og næseplader, sagde han.

Slet så fornöjeligt gik det ikke til, den gang Anders Kortsen var med. Båden var kæntret lige i havstokken, og de var komne godt fra den hver én så nær som ham; den var bleven hvalt over ham, og dér lå han og kunde hverken komme op eller ned; når der kom en sø, slog vandet op over ham, men i det den gik tilbage igen, fik han magt til at drage sin ånde og give lyd af sig. De andre kunde høre ham, og de prøvede også på at vælte båden, men det kunde de ikke, og så måtte de til at slå hul på siden af den og trække ham dér ud ad. I mange år efter har jeg kendt ham som en dygtig og stræbsom mand, både på havet og på sin mark, en stærk aser og en tro slider.

Så gik det anderledes til det år, de mange druknede. Det var den syvogtyvende April atten hundrede og tyve, dagen för bededag, der druknede tolv ved Lild strand, tretten ved Thorup strand, og fire ved Vigsø foruden så mange flere andre vegne henne. Det var dejligt, godt vejr med en lille

gòt wejr mœ œn betə krom stel rosk o nòrò\wəst, å dœfòr waðœr òså så manə komən uwð. Mœn lijq əpo jèn gåŋ weŋəlt əð òp mœ stuər åjərgåŋ hèlər åjərbœrənər, såm di òså kaləs, di slœm dönənər, dœ komər o, te haw blywər òprər ajər wœn hœn o stòrm hèlər òrkånər. Fɛskərn strœbt nåk å kom i laŋ, mœn de løkəst nåk ejt fòr ajər eŋ dœŋ gamməl Jèns Skajhaw å Ajəs Muwrmœjstər; haŋ war hal nɑqən å hiəl fòstyrəð, dœŋ gåŋ haŋ kam hjèm. O di tòl, dœ druwnt we Leł strå\ŋ, waðœ trij sönər frœ œn stuə gor, di kalt Rò\tbol; dewar Nijəls å Krœjstən å Albrèt; di tow drèw i laŋ å blèw begrawəð i jèn graw, mœn dœŋ triði faŋ di òlər. Nils Skòlmœjstər å hans sön Las Krɛstjan å så œn maŋ, di kalt Ajəs Tørk, diwa po jèn boð, fò dœŋ gåŋ wa di mjèst trij hèlə fijr åm œn boð, mœn di hiə trij druwnt hwœ jèn. Niəls Ljèŋ å Wòlə Wœjstəgor frœ Hjarmol kleț å Pol Huən frœ Glɛ war òså po jèn boð å druwnt òł samməl. Så waðœr te sist tow brèjər frœ Glɛ, Nils Lawstən å Las Lawstən hèlər betə Lawst å så Las Mølər.

---

smule stille rusk af nordøst, og derfor var der også så mange komne ud. Men lige på én gang vindlede det op med store undergange eller underbæringer, som de også kaldes, de slemme dønninger, der kommer af, at havet bliver oprørt andre vegne henne af storm eller orkaner. Fiskerne stræbte nok at komme i land, men det lykkedes nok ikke for andre end den gamle Jens Skadhauge og Anders Murmester; han var halv nøgen og helt forstyrret, den gang han kom hjem. Af de tolv, der druknede ved Lild strand, var der tre sönner fra en stor gård, de kaldte Rotbøl; det var Niels og Kristen og Albrecht; de to drev i land og blev begravede i én grav, men den tredje fandt man aldrig. Niels Skolemester og hans sön Lars Kristian og så en mand, de kaldte Anders Tyrk, de var på én båd, for den gang var de mest tre eller fire om en båd, men disse tre druknede hver én. Niels Lynge og Ole Vestergaard fra Hjardemål klit og Povl Horn fra Glæde var også på én båd og druknede alle sammen. Så var der til sidst to brødre fra Glæde, Niels Larsen og Lars Larsen eller lille Lars og så Lars Møller. Han druknede nok

Haň druwnt nåk ejt, fòr haň flød i laň əpo hans røq, å så ment di, te haň mot nåk wæ blòwən slån ihjèl o boðən, fòr had haň druwnt lisåm di ajər, såwar haň nåk sokən; Las Lawstən druwnt òså uwð i haw, mæn hans brọr sæmt i laň, sæmt òp i hawstòkən å kåst hans klørər i, de bæjst haň kuň, mæn de kuň ejt hjèlp, fò lisåm haň had òl bæjst fat i laňən, så kaṃ dær æn brèksø å slow øwər ham å trak ham mæ uwð; dæ wa så fòskrèkəliq stærk uwdsuw dæň daw; hæråjər mọt haň, fò de hjèlpər nåk ejt å krij imòð døən, mæn baq ætər ku di sij, hwikə stuərə graiwålər haň had skrabt i gruwðəð fòr å bjèrə de lyw, såm haň ilòwləð mot ọ mæ.

Så waṛ əð i maṇə ọr, dæ druwnt eṇən, mæn jèṇ Luəða awtən sòð Pir Myṛp i Glę å lær hans bar å sjèṇ salmər, fòr haň war så guə tę å sjèṇ. Åm nætən ætər rest haň sæ å løtəð te haw, å så ǧik haň eň å så te hans kuən, te haň trowəð, haň wil go əpo haw, fòðə wa så øňdiq, gòt wèjər. Haň had òlər lij å go əpo haw åm hèlə daw, fòr haň trowəð,

---

ikke, for han flød i land på sin ryg, og så mente man, at han måtte nok være bleven slået ihjel af båden, for var han druknet ligesom de andre, så var han nok sunken; Lars Larsen druknede også ude i havet, men hans broder svømmede i land, svømmede op i havstokken og kastede sine kløer i, det bedste han kunde, men det kunde ikke hjælpe, for ligesom han havde aller bedst fat i landingen, så kom der en brådsø og slog over ham og trak ham med ud; der var så forskrækkelig stærk udsug den dag; herunder måtte han, for det hjælper nok ikke at stride imod døden, men bag efter kunde de se, hvilke store gruber han havde skrabt i gruset for at bjærge det liv, som han alligevel måtte af med.

Så var det i mange år, der druknede ingen, men én Løverdag aften sad Peter Myrup i Glæde og lærte sine börn at synge salmer, for han var så god til at synge. Om natten efter rejste han sig og lyttede til havet, og så gik han ind og sagde til sin kone, at han troede, han vilde gå på havet, for det var så yndigt, godt vejr. Han havde aldrig syntes om at gå på havet om hellige dage, for han troede, det var

de wa søn̆, mæn dæn̆ mår wå wèjrəð så gòt, te han̆ ku'jt hòl̆ sæ, å så ǧik han å kam uw̥ð mæ Kræn Koŋ å Nils Ljøŋ å Hom̥ər-Han̥s, såm di kal̆t sånt, fò de han̆ hað lær di ajər k̆abor å ta hom̥ərər, å han̆ war iðə hiələ æn dørtiq fe̱skər; Nils Ljøŋ war æn stær̥kə stòðər, å Kræn Koŋ wa nøj nær dæn̆ swær̥əst søman̆ dær åmkrəŋ; de war ejt di wòqəst fòlk, dæ war uw̥ð sam̥əl, å di war òså så hèl̆diq, te di fèk òl̆ di fesk, bo̥ðən ku bær. Åm̥ di så tow i lan̆ å kam̥ əpoðæn̆ en̆əst ræw̥l, kam̥ dær æn sø å føl̆t bo̥ðən mæ wòn̆; fòlk men̥t, te dæsåm di wa bløwən sejən òl̆ stel̆, så kun̆ əð ænda ha gon an̥, mæn æn par oðəm spraŋ òp å skre̥q i mon̆ əpo hwòrajər; dær we kam bo̥ðən te̥ å sleŋər, å så sak ən. Kræn Koŋ fèk æn o̱r stokən en̆ åjər hans jèṉ òṟm, å så arbəðəð han̆ sæ i lan̆. I føstnəŋən ku han̆ ejt go̥, mæn åmsijər krawlt han̆ iǧèm̱əl kle̥t å kam òp te Sòrən Bak̥əs. Di fèk ham i sæŋ å sæn̆ bu æt̥ər hans ku̱ən, fòr å go hjèm̥, de kun̆ han̆ ejt; de war il̆ nåk, han̆ ku snak̥, mæn han̆ kam̥ sæ snår, å han̆ æ

---

synd, men den morgen var vejret så godt, at han kunde ikke holde sig, og så gik han og kom ud med Kristen Konge og Niels Lynge og Hummer-Hans, som de kaldte sådan, fordi han havde lært de andre kærboer at tage hummere, og han var i det hele en dygtig fisker; Niels Lynge var en meget stærk mand, og Kristen Konge var noget nær den mest ansete sømand dér omkring; det var ikke de dårligste folk, der var ude sammen, og de var også så heldige, at de fik alle de fisk, båden kunde bære. Da de så tog i land og kom på den inderste revle, kom der en sø og fyldte båden med vand; folk mente, at dersom de var blevne siddende aldeles stille, så kunde det dog have gået an, men et par af dem sprang op og skreg i munden på hverandre; dèr ved kom båden til at slingre, og så sank den. Kristen Konge fik en åre stukket ind under sin ene arm, og så arbejdede han sig i land. I förstningen kunde han ikke gå, men omsider kravlede han igennem klitten og kom op til Sören Baks. De fik ham i sæng og sendte bud efter hans kone, for at gå hjem, det kunde han ikke; det var næppe nok, han kunde tale, men

lɵ̀w̱əň ino. Dæň gåŋ Hoṃər-Haṇsəs ku̱ən spu̱ər əð, ræň hon niẹ̀r əpo strạ̊ň å sọ ætẹ̀r heňər maň; åm a hòw̱ər ræt, så sòð̣ hon dær ino åm ajən daw̱ən; weṇ̌ən blæ̱st mæ heňər họr å klèjər, mæ hon sk̆ɵ̀ṉt ejt əpọ əð, fòr hon sọ ætẹ̀r heňə maň, mæn hans liq drɵ̀w òḻ̆ər i laň. Nils Ljɵ̀ŋəs liq kaṃ snạ̊r, mæn de wạ̊r maṉə daw̱, eňən Pi Myṟpəs liq strạ̊ňt, å daw̱a k̆ɵ̀ð̣əð ræn hæṉ o hans aṉsəqt å heṇ̌ər. Fòlk fèk ham òp i æn uw̱n, kåst æn dèkən øw̱ər ham å k̆yr ham hjèṃ i hans gọr, å så taḻ̆ di te hans ku̱ən; hon spraŋ uw̱ð i gọrən, òp i uw̱nən, rɵ̀w dèkənən o ham å øw̱ərk̆ø̱st ham, å så fal̆t hon niẹr we sij o ham i uw̱nən å wå dạ̊nt; så ku fòlk bær bòð̣ə maň å ku̱ən eň. — Næj, fòtèḻ̆ åṃ òḻ̆ de sòṛə å fòtrèð, haw̱ hår wòl̆t i Leḻ̆ sòw̱n, de kaň a ejt, mæn dæň sijst uløḳ, dæ sk̆ij, dæň kaň a'jt læ wæ̱r å skryw̱ åṃ.

Dæ fòtèḻəs fòr saň, te jèṇ gåŋ rèj dær æn kạ̊l uw̱ð əpo fyw̱ər å wil̆ swæŋ æn spreŋhæjst, mæn haň druw̱nt dær uw̱ð,

---

han kom sig snart, og han er levende endnu. Den gang Hummer-Hans's kone spurgte det, løb hun ned på stranden og så' efter sin mand; om jeg husker ret, så sad hun der endnu om anden dagen; vinden blæste med hendes hår og og klæder, men hun skönnede ikke på det, for hun så' efter sin mand, men hans lig drev aldrig i land. Niels Lynges lig kom snart, men det varede mange dage, inden Peder Myrups lig strandede, og da var kødet rent borte af hans ansigt og hænder. Folk fik ham op i en vogn, kastede et dækken over ham og kørte ham hjem i hans gård, og så kaldte de ad hans kone; hun sprang ud i gården, op i vognen, rev dækkenet af ham og overkyssede ham, og så faldt hun ned ved siden af ham i vognen og var dånet; så kunde folk bære både mand og kone ind. — Nej, fortælle om al den sorg og fortræd, havet har voldet i Lild sogn, det kan jeg ikke, men den sidste ulykke, der skete, den kan jeg ikke lade være at skrive om.

Der fortælles for sandt, at én gang red der en karl ud på fjorden og vilde lade en hingst svømme, men han druknede

å sin dæň tij ka fòlk sij æn lyjs øwər dæň plæt, såm haň æňtəs. Wes å saň ær əð, te jèn awtən waðæ tow brøjər samøl əpo haw, å så kuði sij nøj lyjs, dær ræň òp å niər, atər å fram əpo stråň, å di ku'jt fòstå, hwæm dær ku wæ niər əpo stråň mæ æn løjt så ti daws; mæn dæň awtən waðær nåk eŋən niər əpo stråň mæ løjtər; de wa wåsəl fò dæň uløk, dæ skuł skiə, å po dæň måð so dæň jèn o brøjərn wåsəl fò sæ siəl. Dawən ætər wa di əpo haw ijèn å røjt djè bakər, mæn så kam dær blæst å uň wèjr əpoðæm, å di mot te å ta i laň, mæn så blåw əð gòt wèjr ijèn, å så blåw dæň oŋəst brør sæň hjèm ætər æn uwn te å kyr djè fesk hjèm, å dæň ełst så te ham, te haň skuł hèlsən djèr fòrèłər, di sku'jt wær rèj fòr ham, fòr haň wił båvə ta æn betə tuwr uwð samøl mæ Jakob Knusən. Sånt æn hèlsən að haň òłər sæň hjèm far, å dæň hær gåŋ gowəst əð te tøk hełər ejt behòw, fòr haň, Johanəs hjèt haň, å hans kamərât Jakob, di að wæt mæ i war wèjr,

---

der ude, og siden den tid kunne folk se et lys over den plet, hvor han endtes. Vist og sandt er det, at én aften var der to brødre sammen på havet, og så kunde de se noget lys, der rendte op og ned, fræm og tilbage på stranden, og de kunde ikke forstå, hvem der kunde være nede på stranden med en lygte så tid dags; men den aften var der nok ingen nede paa stranden med lygter; det var varsel for den ulykke, der skulde ske, og på den måde så den ene af brødrene varsel for sig selv. Dagen efter var de på havet igen at rögte deres bakker, men så kom der blæst og ondt vejr på dem, og de måtte til at tage i land, men så blev det godt vejr igen, og så blev den yngste broder sendt hjem efter en vogn til at køre deres fisk hjem, og den ældste sagde til ham, at han skulde hilse deres forældre, de skulde ikke være rædde for ham, for han vilde bare tage en lille tur ud sammen med Jakob Knudsen. Sådan en hilsen havde han aldrig sendt hjem för, og denne gang gjordes det til tykke heller ikke behov, for han, Johannes hed han, og hans kammerat Jakob, de havde været med i værre vejr, den gang de var med til

dæň gåŋ di wa mæ tẹ å rèj di fijr tyskərər po Braq, såm a hår fòtòḷ åṃ; tow oŋ, fresk kål waṛ eð òså; Johanəs wa dæň, dæ sku fòsòṛə hans gaṃəl fạr å mụər å æn beṭə søster; haň wa fæṃ å tyw ọr, å Jakob Knusən, dæ war hans fòrèḷərs jènəst bạr, wa nòj èḷər. Di tow tow så uwð saṃəl, å dæ wa jèṇ bọð uwð te; dewar dæň beṭə Jakob i Kleṭ — Jakob Fæṛdinaňt Jènsən hjèṭ haň nåk —, dær òså hað wæt mæ tẹ å rèj di tyskərər, mæn no sòð haň mæ kụən å manə bạr; haň hað fòt Jèns Hòḷm mæ sæ, æn oŋ kål əpo aṭən ọr, dær òså war hans fòrèḷərs jènəst bạr. Hwant de ǧik te, te di hier tow kam ọ mæ lyw, de fòr wi nåk òḷər å weð; Jèns Hòḷm druwnt da nåk, fòr hans liq ær ejt komən i laň sijn, mæn dæň sam awtən faň di dæň beṭə Jakobəs liq i hawstòkən we sij o hans bọð; haň war så fòslạn i anseqt å òḷ wæn, å fòlk teňt, te haň war ejt druwnt, fòr haň war æn dørtiq swömər, å så menṭ di, haň wa blòwən tòskən ihjèl o hans bọð i laňəŋ hèḷər hwant de no ka ha gon te; nåk æṛ əð, te haň kam i

---

at redde de fire tyskere på Brage, som jeg har fortalt om; to unge, friske karle var det også; Johannes var den, der skulde forsörge sin gamle fader og moder og en lille søster; han var fem og tyve år, og Jakob Knudsen, der var sine forældres eneste barn, var noget ældre. De to tog så ud sammen, og der var én båd ude til; det var den lille Jakob i Klitten — Jakob Ferdinand Jensen hed han nok —, der også havde været med til at redde disse tyskere, men nu sad han med kone og mange börn; han havde fået Jens Holme med sig, en ung karl på atten år, der også var sine forældres eneste barn. Hvorledes det gik til, at disse to kom af med livet, det får vi nok aldrig at vide; Jens Holme druknede da nok, for hans lig er ikke kommet i land siden, men den samme aften fandt man den lille Jakobs lig i havstokken ved siden af hans båd; han var så forslået i ansigtet og alle vegne, og folk tænkte, at han var ikke druknet, for han var en dygtig svømmer, og så mente de, han var bleven tærsket ihjel af sin båd i landingen, eller hvordan det nu kan have gået til; nok er det, at han kom i land og blev begravet

laṇ̆ å blòw begraw̱əð mæ så stu̱ər stas, såm fòlk òḻər hað sit ma̱q te dæ̱r åmkreŋ; snå̱r òḻ fòlk i hi̱ələ Leḻ sòw̱n fuḻə ham te hans graw̱, å haň war ændạ æn fat̤ə maṇ̆. Di ajər tow̱ weð wi bèj̱ər beskị̈ən åm. Dæňgåŋ, di war òḻ bæjst wẹ å fẹsk, hwèṟəlt əð òp mæ̱ æn grom̱ə nòròw̱əst weṇ̆, å di mot tẹ å ta æt̤ə laṇ̆, de ra̱skəst di kuṇ̆, mæn haw̱ ær òḻtir wæst i laṇ̆əŋ, næ̱r de bryj̱ðər så stærk əpo ræw̱lərn, å di snak̤əð nòj åṃ å ta uw̱ð ijèn å pròw̱, åm di kuň ejt hòḻ dæm dæ̱r uw̱ð. „Hwans skaw̱i så?“ så̱ Jak̤ob, dæň gåŋ di war weð̱æň eṇ̆əst ræw̱l. „Læ wòs no læ Wòrhæṟə rå̱“, swå̱r Johaṉəs, å lijg mæð̱ə sam̱ kaṃ dær æn sø å sòt øw̱ər bọðən, te dæň hwåḻ sæ nåk så pæ̱n. Dæ war æn sæṃ, dæ tow fat i Jak̤obs trøj, å weð̱e law̱ haň kam løs å kam òp we sij o bọðən, så sọ haň Johaṉəs, dær hòḻt sæ wẹ æn o̱r æn støk hæṉ fræ̱ ham, mæn så mo haň nåk wæ blòwən tò̱skən fòdær̤əð o sø̱ərn, fò Jak̤ob sọ ham ejt mi̱ər; si̱əl kam haň mi̱ər dø eň lòw̱əň i laṇ̆ mæ bọðən. Æn tij æt̤ər faṇ̆ di Johaṉəsəs haw̱trøj æn

---

med så stor stads, som folk aldrig havde set mage til dér omkring; snart alle folk i hele Lild sogn fulgte ham til hans grav, og han var dog en fattig mand. De andre to véd vi bedre besked om. Dengang de var aller bedst ved at fiske, hvirvlede det op med en grumme nordøstvind, og de måtte til at tage efter land, det raskeste de kunde, men havet er altid værst i landingen, når det bryder så stærkt på revlerne, og de talte noget om at tage ud igen og prøve, om de kunde ikke holde sig der ude. „Hvad skal vi så? sagde Jakob, den gang de var ved den inderste revle. „Lad os nu lade Vorherre råde“, svarede Johannes, og lige med det samme kom der en sø og satte over båden, så den hvalte sig nok så pænt. Der var et søm, der tog fat i Jakobs tröje, og ved det lag han kom løs og kom op ved siden af båden, så så' han Johannes, der holdt sig ved en åre et stykke henne fra ham, men så må han nok være bleven tærsket fordærvet af søerne, for Jakob så' ham ikke mere; selv kom han mere død end levende i land med båden. En tid efter fandt man Johannes's

tri—fijr mijl hæn, niər əpo Hjòwtəls strå̆n, mæn hans liq hår di'jt fojən sijn, å dær ær ænda gon or å daw, fò dewa dæ̆n setənt nowæmbər atən hun̆ər å fijr å fijs, hăn druwnt. Mæn sånt gor əð jow så manə; djè leqəmər ləqər å somlər i haw, hèl̆ər så̆nəð o ræwlərn hå sk̆əlt hæn əwər dæm å begrawəð dæm iðæ̆n wuð graw, mæn djè sjœl ær, hobər wi nåk, i Gus rijqə. Vòrhærə sij i nå te òl̆ dæm, dæ sèrər!

---

havtröje en tre—fire mile henne, nede på Hjortdals strand, men hans lig har de ikke fundet siden, og der er dog gået år og dag, for det var den syttende November atten hundrede og fire og firs, han druknede. Men sådan går det jo så mange; deres legemer ligger og driver i havet, eller sandet af revlerne har skyllet hen over dem og begravet dem i den våde grav, men deres sjæle er, håber vi nok, i Guds rige. Vorherre se i nåde til alle dem, der sörger!

Universitets-Jubilæets danske Samfund

har udgivet følgende Skrifter:

1. **O. Kalkar,** Ordbog til det ældre danske Sprog (1300—1700). 1. Hefte. Bogladepris: 3 Kr.
2. **S. Peders trende Døtre**, udg. af V. Såby. Bogladepris: 1 Kr.
3. **Blandinger**, udg. ved Samfundets Sekretær. 1. Hefte. Bogladepris: 2 Kr. 50 Øre.
4. **Gamle jydske Tingsvidner,** udg. af O. Nielsen. 1. Hefte. Bogladepris: 3 Kr. 50 Øre.
5. **O. Kalkar,** Ordbog til det ældre danske Sprog (1300—1700). 2. Hefte. Bogladepris: 3 Kr. 50 Øre.
6. **O. L. Grønborg**, Optegnelser på Vendelbomål, udg. af O. Nielsen. 1. Hefte. Bogladepris: 2 Kr. 50 Øre.
7. **O. Kalkar**, Ordbog til det ældre danske Sprog (1300—1700). 3. Hefte. Bogladepris: 2 Kr. 50 Øre.
8. **Blandinger**, udg. ved Samfundets Sekretær. 2. Hefte. Bogladepris: 2 Kr. 50 Øre.
9. **Gamle jydske Tingsvidner**, udg. af O. Nielsen. 2. Hefte (Slutn.). Bogladepris: 2 Kr. 50 Øre.
10. **O. Kalkar**, Ordbog til det ældre danske Sprog (1300—1700). 4. Hefte. Bogladepris: 4 Kr.
11. **H. F. Feilberg**, Plan for en Ordbog over jydsk Folkemål. Bogladepris: 50 Øre.
12. **Lægebogen i det arnamagn. Haandskr. 187. 8vo**, udg. af V. Såby. 1. Hefte. m. Facsim. Bogladepris: 2 Kr. 50 Øre.
13. **O. L. Grønborg**, Optegnelser på Vendelbomål, udg. af O. Nielsen. 2. Hefte. Bogladepris: 2 Kr.
14. **O. Kalkar,** Ordbog til det ældre danske Sprog (1300—1700). 5. Hefte. Bogladepris: 2 Kr. 50 Øre.
15. **O. Nielsen,** Olddanske Personnavne. Bogladepris: 2 Kr. 50 Øre.
16. **O. Kalkar**, Ordbog til det ældre danske Sprog (1300—1700). 6. Hefte. Bogladepris: 3 Kr. 50 Øre.
17. **Blandinger**, udg. ved Samfundets Sekretær. 3. Hefte. Bogladepr.: 1 Kr. 50 Øre.
18. **En cristelig Wnderuisning, hworlunde mandt scall giøre sitt Scrifftemaall,** udg. af C. J. Brandt. Bogladepris: 1 Kr.
19. **Thomas a Kempis** i dansk Oversætt. fra 15. Aarh., udg. af F. Rønning. 1. Hefte. Bogladepris: 2 Kr.
20. **O. Kalkar,** Ordbog til det ældre danske Sprog (1300—1700). 7. Hefte. Bogladepris: 3 Kr.
21. **O. L. Grønborg**, Optegnelser på Vendelbomål, udg. af O. Nielsen. 3. Hefte (Slutn.). Bogladepris: 2 Kr.

22. **Thomas a Kempis** i dansk Oversætt. fra 15. Aarh., udg. af F. Rønning. 2. Hefte. Bogladepris: 2 Kr.
23. **O. Kalkar,** Ordbog til det ældre danske Sprog (1300—1700). 8. Hefte. Bogladepris: 4 Kr.
24. **Danmarks christelige Prædikanters Gjensvar paa Prælaternes Klagemaal,** udg. paa ny af H. F. Rørdam. Bogladepris: 1 Kr.
25. **Thomas a Kempis** i dansk Oversætt. fra 15. Aarh., udg. af F. Rønning. 3. Hefte (Slutn.). Bogladepris: 2 Kr.
26. **O. Kalkar,** Ordbog til det ældre danske Sprog (1300—1700). 9. Hefte. Bogladepris: 3 Kr.
27. **H. F. Feilberg,** Bidrag til en Ordbog over jyske Almuesmål. 1. Hefte. Bogladepris: 1 Kr. 60 Øre.
28. **Lægebogen i det arnamagn. Haandskr. 187. 8vo,** udg. af V. Såby. 2. Hefte (Slutn.). Bogladepris: 2 Kr. 50 Øre.
29. **O. Kalkar,** Ordbog til det ældre danske Sprog (1300—1700). 10. Hefte. Bogladepris: 3 Kr.
30. **C. M. C. Kvolsgaard,** Fiskerliv i Vesterhanherred, skildret i Egnens Mundart. Bogladepris: 1 Kr. 50 Øre.
31. **P. K. Thorsen,** Bidrag til nörrejysk Lydlære. Bogladepris: 2 Kr.
32. **O. Kalkar,** Ordbog til det ældre danske Sprog (1300—1700). 11. Hefte. Bogladepris: 3 Kr.

Til Udgivelse forberedes:

O. Kalkar, Ordbog til det ældre danske Sprog. 12. Hefte.
H. F. Feilberg, Bidrag til en Ordbog over jyske Almuesmål. 2. Hefte.
Blandinger, udg. ved Samfundets Sekretær. 4. Hefte.